

Zevende jaargang, 2019,
nr. 10 (oktober)

Bron: <https://www.toychamp.nl/kaart-van-europa-cito-300st-xxl>

Rechtspraak Europa

In één klik verbonden met Europa

Maandelijks overzicht van de rechtspraak van het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU). De Nieuwsbrief Rechtspraak Europa is een samenvoeging van de Nieuwsbrief Rechtspraak Europa (Marc de Werd/Hof Amsterdam) en de GCE-nieuwsbrief (Joanne Bik/LBVr). Kernredactie: Joanne Bik, Doeke Kingma, Mariëlle Leenaers. Vaste medewerkers: Roel Andrea, Anouk Biersteker, Dorien Boessenkool, Nicolien Keereweer, Joyce Kessels, Nadine Laatsch, Suus Pesch, Judith van Riel en Annerieke Stronkhorst.

Rechtspraak Europa komt tot stand door een samenwerkingsverband tussen het Gerechtshof Amsterdam en het Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak (LBVr), en wordt gepubliceerd op de [website van de rechtspraak](#) (inclusief archief), en op [Intro Europees recht](#) (alleen intern).

Het archief is te raadplegen op rechtspraak.nl.

Rechtspraak Europa rechtstreeks ontvangen? Stuur een mail naar RechtspraakEuropa@rechtspraak.nl om te worden toegevoegd aan de verzendlijst.

Inhoud

Inhoud	2
Leeswijzer	4
Deel I - Rechtspraak	5
Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)	5
Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)	6
Asiel, migratie en burgerschap (S – V)	11
Belastingen	14
Belastingen, btw (Fi - S)	14
Belastingen, vennootschappen en vrij verkeer kapitaal	16
Beschermd oorsprongsbenaming	18
Bescherming financiële belangen EU (B – S)	19
Brexit	19
Burgerinitiatief	20
Collectieve uitzetting	21
Consumenten (C)	21
Detentie, geweld door politie, onderzoek (S)	24
Diensten, elektronische communicatiediensten	25
Digitale markt	26
Eigendomsrecht	28
Energie	28
Erfrecht	28
Europees systeem van nationale en regionale rekeningen	28
Familielven en familierecht (Fa – SZ)	29
Financiële diensten en markten (B – S)	31
GBVB – Gemeenschappelijk buitenland en veiligheidsbeleid	32
Gehandicapten	33
Gewasbeschermingsmiddelen	34
Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)	34
Godsdienstvrijheid (B)	36
Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen	37
Handel en anti-dumping	37
Huiselijk geweld	39
Huurrecht	39
HvJEU	39
IE - Intellectuele eigendom	40
Institutioneel	45
IPR	46

Kwekersrecht	48
Landbouw en visserij (B)	49
LHBT-rechten	52
Luchtvaart en pakketreizen (C)	53
Mededinging	54
Milieu, natuur, duurzame energie.....	54
Nationaliteit	55
Overlevering en uitlevering en Europees onderzoeksbevel (S)	56
Prejudiciële procedure HvJEU	57
Privacy en persoonsgegevens	58
Procesrecht en recht op eerlijk proces	60
Procesrecht en recht op eerlijk proces – bestuursrecht	60
Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel	61
Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht	61
REACH	63
Rechtsbeginselen EU	63
Rechtsstaat en rechterlijke macht	63
Recht op leven	67
Recht op onderwijs	67
Salduz.....	68
Staatssteun	68
Strafrecht	69
Verkiezingen	71
Vervoer en voertuigen (B)	71
Voedselveiligheid	72
Vrijheid van meningsuiting (S)	73
Deel II - Algemeen	75
Algemeen	75
Cursus en opleiding.....	75
Nieuwsbrieven.....	76
NL zaken bij het HvJEU.....	76
NL zaken bij het EHRM	86

Leeswijzer

De redactie heeft ervoor gekozen om de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en van het Hof van Justitie van de Europese Unie (HvJEU) en het Gerecht per rubriek gezamenlijk aan te bieden. De toenemende vervlechting van het EU recht en het EVRM sinds het Verdrag van Lissabon (2009) is met name zichtbaar op het terrein van de grondrechtenbescherming. Deze ontwikkeling naar een Europees ius commune maakt dat beide kenbronnen in een juridische casus gelijktijdig relevant kunnen zijn. De redactie wil aldus recht doen aan die Europese realiteit.

- Om sneller te scrollen: klik op tweede icoon van boven "bladwijzers", de index blijft dan in de linkerkolom staan.
- De nieuwsbrief is ingedeeld in alfabetisch gerangschikte onderwerpen.
- Prejudiciële verwijzingen bevatten een link naar de verwijzingsuitspraak op de website van het ECER. Voor de samenvattingen wordt gebruik gemaakt van de samenvattingen van ECER. Als de verwijzing nog niet beschikbaar is verwijst de link, voorzien van een * naar de algemene pagina van ECER.
- In de index is tussen haakjes aangegeven voor welke rechtsgebieden de informatie relevant is: Bestuursrecht (B), Civiel recht (C), Familierecht (Fa), Fiscaal recht (Fi), Strafrecht (S), Vreemdelingenrecht (V)

Deel I - Rechtspraak

Aanbesteding en overheidsopdrachten (B)

HvJ – ARREST – 5 september 2019 – zaak C-333/18 – Lombardi – Italië – ECLI:EU:C:2019:675 – geen conclusie – arrest

Beroepsprocedure – Niet-ontvankelijkheidsverklaring strijdig met richtlijn

Richtlijn 89/665/EEG. De gemeente Auletta heeft een openbare aanbesteding uitgeschreven voor de gunning van een overheidsopdracht voor het ontwerp en de uitvoering van hydrogeologische saneringswerken in het historische centrum van de gemeente. Lombardi, die in de definitieve rangschikking als derde was gerangschikt, heeft bij de rechter de toelating tot de aanbestedingsprocedure betwist van zowel de gekozen inschrijver, Delta Lavori, omdat de door deze laatste opgegeven ontwerper niet beschikte over de door het bestek vereiste kwalificaties, als de inschrijver die als tweede was gerangschikt.

De verwijzende rechter wil weten of artikel 1, lid 1, derde alinea, en lid 3, van richtlijn 89/665 zich ertegen verzet dat een principaal beroep, dat is ingesteld door een inschrijver die belang heeft bij de gunning van een bepaalde opdracht en die door een beweerde inbreuk op het Unierecht inzake overheidsopdrachten of regels ter omzetting van dit recht is of dreigt te worden geschaad en waarmee de uitsluiting wordt beoogd van een andere inschrijver, niet-ontvankelijk wordt verklaard op grond van nationale procedurele voorschriften of jurisprudentiepraktijken die betrekking hebben op de behandeling van wederzijdse beroepen tot uitsluiting.

Hof: Artikel 1, lid 1, derde alinea, en lid 3, van richtlijn 89/665/EEG verzet zich ertegen dat een principaal beroep, dat is ingesteld door een inschrijver die belang heeft bij de gunning van een bepaalde opdracht en die door een beweerde inbreuk op het Unierecht inzake overheidsopdrachten of regels ter omzetting van dit recht is of dreigt te worden geschaad en waarmee de uitsluiting wordt beoogd van een andere inschrijver, niet-ontvankelijk wordt verklaard op grond van nationale procedurele voorschriften of jurisprudentiepraktijken die betrekking hebben op de behandeling van wederzijdse beroepen tot uitsluiting, ongeacht het aantal deelnemers aan de aanbestedingsprocedure en het aantal van hen dat beroep heeft ingesteld.

HvJ – ARREST – 18 september 2019 – zaak C-526/17 – Commissie/Italië – ECLI:EU:C:2019:756 – conclusie – arrest

Niet-nakoming - Verlenging overheidsopdracht zonder bekendmaking

Richtlijn 2004/18/EG. Artikel 258 VWEU. In 1969 is een concessieovereenkomst voor openbare werken gegund zonder een procedure voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor een tussen Livorno en Civitavecchia aan de westkust van Italië aan te leggen autosnelweg. Die overeenkomst is daarna gewijzigd bij verdere overeenkomsten in 1987, 1999 en 2009. Geen van deze verdere overeenkomsten is voorafgegaan door een procedure voor het plaatsen van overheidsopdrachten. Volgens de Europese Commissie vormde de in 2009 gesloten overeenkomst een wezenlijke wijziging van de oorspronkelijke overeenkomst, reden waarom een procedure voor het plaatsen van overheidsopdrachten had moeten worden gevolgd overeenkomstig richtlijn 2004/18/EG.

Hof: Door de concessie voor het gedeelte van de autosnelweg A12 Livorno-Civitavecchia tussen Livorno en Cecina (Italië) te hebben verlengd van 31 oktober 2028 tot 31 december 2046 zonder bekendmaking van een aankondiging van opdracht, is Italië de verplichtingen niet nagekomen die op haar rusten krachtens de artikelen 2 en 58 van richtlijn 2004/18/EG. Het beroep wordt verworpen voor het overige.

HvJ – ARREST – 26 september 2019 – zaak C-63/18 – Vitali – Italië – ECLI:EU:C:2019:787 – geen conclusie – arrest

Nationale regeling die de onderaanneming beperkt tot 30 % van totaalbedrag van de opdracht

Richtlijn 2014/24/EU. Artikelen 49 en 56 VWEU. Verzoeker is van de aanbestedingsprocedure uitgesloten omdat de in artikel 105, lid 2, van wetsbesluit nr. 50/2016 vastgestelde limiet van 30 % inzake onderaanneming was overschreden. Verzoeker heeft bij de verwijzende rechter beroep ingesteld met verzoek om opnieuw te worden toegelaten tot de aanbestedingsprocedure. De verwijzende rechter betwijfelt of een dergelijke kwantitatieve beperking verenigbaar is met de artikelen 49 en 56 VWEU, artikel 71 van richtlijn 2014/24 en het evenredigheidsbeginsel.

Hof: Richtlijn 2014/24/EU staat in de weg aan een nationale regeling volgens welke het gedeelte van de opdracht dat de inschrijver aan derden in onderaanneming mag geven, beperkt is tot 30 %.

Arbeid, sociale zekerheid en vrij verkeer werknemers (B – C)

HvJ – ARREST – 4 september 2019 – zaak C-473/18 – Bundesagentur für Arbeit - Familienkasse Baden-Württemberg West – Duitsland - ECLI:EU:C:2019:662 – geen conclusie – arrest

Valuta-omrekening van kinderbijslag

Verordening (EG) nr. 987/2009. Besluit nr. H3 van 15 oktober 2009 van de Administratieve Commissie. Het betreft een geding over de toekenning van een aanvullende toeslag in Duitsland op basis van de in Zwitserland ontvangen kinderbijslag. Verzoekster in het hoofdgeding, en haar echtgenoot wonen in Duitsland en verrichten in Zwitserland werkzaamheden in loondienst. Zij hebben twee kinderen. Vanaf februari 2012 ontving de echtgenoot in Zwitserland maandelijks voor elk kind 200 Zwitserse frank (CHF) (ongeveer 179 EUR) aan kinderbijslag. Verzoekster heeft de overheidsdienst voor gezinsbijslagen verzocht om betaling van een aanvullende toeslag op de kinderbijslagen. Dat is afgewezen. De prejudiciële vragen gaan over de uitlegging van artikel 90 van verordening (EG) nr. 987/2009 en van besluit nr. H3 van de Administratieve Commissie voor de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels van 15 oktober 2009 betreffende de in aanmerking te nemen datum voor het bepalen van de omrekeningskoersen als bedoeld in artikel 90 van verordening nr. 987/2009.

Hof: Bij de valuta-omrekening van kinderbijslag om het eventuele bedrag van een aanvullende toeslag uit hoofde van artikel 68, lid 2, van verordening (EG) nr. 883/2004 vast te stellen, is het feit dat die kinderbijslag door een Zwitsers orgaan is uitbetaald in Zwitserse frank, niet van invloed op de toepassing en de uitlegging van artikel 90 van verordening (EG) nr. 987/2009 alsmede van besluit nr. H3 van de Administratieve Commissie.

Besluit nr. H3 van 15 oktober 2009 moet aldus worden uitgelegd dat punt 2 daarvan van toepassing is bij de omrekening van de valuta waarin kinderbijslagen zijn uitgedrukt, om het eventuele bedrag van een aanvullende toeslag uit hoofde van artikel 68, lid 2, van verordening nr. 883/2004, zoals gewijzigd bij verordening nr. 988/2009, vast te stellen.

Punt 2 van besluit nr. H3 moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „dag waarop het orgaan de desbetreffende verrichting uitvoert” in de zin van deze bepaling, betrekking heeft op de dag waarop het bevoegde orgaan van de werkstaat de betrokken gezinsuitkering betaalt.

HvJ – ARREST – 11 september 2019 – zaak C-397/18 – Nobel Plastiques Ibérica – Spanje – ECLI:EU:C:2019:703 – geen conclusie – arrest

Ontslaggrond - indirecte discriminatie op grond van handicap - Redelijke aanpassingen

Richtlijn 2000/78/EG. DW is erkend als een „werknemer die bijzonder gevoelig is voor beroepsrisico's” in de zin van de Spaanse wet en zij is dat sindsdien gebleven. Van april tot augustus

2016 is DW meermaals bij de medische dienst van de onderneming op consult geweest in verband met pijn in haar elleboog en zij heeft die medische dienst en haar werkgever meerderde malen gevraagd om aanpassing van haar taken aan haar fysieke toestand. Vanaf 31 augustus 2016 was DW ook meermaals tijdelijk arbeidsongeschikt als gevolg van een arbeidsongeval dat te wijten was aan de epicondylitis waaraan zij leed. Met het oog op ontslag om objectieve redenen binnen de onderneming, heeft Nobel Plastiques Ibérica de volgende vier criteria vastgesteld, die van toepassing zijn op het jaar 2016: werkzaam zijn in processen voor de assemblage en vormgeving van plastic buizen, een productiviteit van minder dan 95 %, een lage multi-inzetbaarheid binnen de onderneming en een hoog ziekteverzuim vertonen. Nobel Plastiques Ibérica was van mening dat DW in de loop van 2016 aan die vier selectiecriteria voldeed. DW heeft het ontslag aangevochten bij de verwijzende rechter.

Hof: Richtlijn 2000/78/EG moet aldus worden uitgelegd dat de gezondheidstoestand van een werknemer die is aangemerkt als bijzonder gevoelig voor beroepsrisico's in de zin van het nationale recht, welke gezondheidstoestand die werknemer belet bepaalde functies te vervullen omdat dit een risico voor zijn eigen gezondheid of die van andere personen inhoudt, slechts valt onder het begrip „handicap” in de zin van die richtlijn, wanneer die gezondheidstoestand leidt tot een beperking van de geschiktheid, met name ten gevolge van een langdurige fysieke, mentale of psychische aandoening, die de betrokken persoon in wisselwerking met diverse drempels kan beletten ten volle, effectief en op voet van gelijkheid met andere werknemers te participeren in de samenleving. Het staat aan de nationale rechter om na te gaan of in het hoofdgeding aan deze voorwaarden is voldaan. Artikel 2, lid 2, onder b), ii), van richtlijn 2000/78 moet aldus worden uitgelegd dat het ontslag om „objectieve redenen” van een werknemer met een handicap op grond dat deze beantwoordt aan de selectiecriteria die door de werkgever in aanmerking zijn genomen om te bepalen welke personen moeten worden ontslagen, te weten een productiviteit die lager is dan een bepaald percentage, een lage multi-inzetbaarheid binnen de onderneming en een hoog ziekteverzuim, indirecte discriminatie op grond van handicap vormt in de zin van die bepaling, tenzij de werkgever vooraf ten aanzien van die werknemer heeft voorzien in redelijke aanpassingen als bedoeld in artikel 5 van die richtlijn, teneinde te waarborgen dat het beginsel van gelijke behandeling met betrekking tot personen met een handicap wordt nageleefd, wat door de nationale rechter moet worden nagegaan.

HvJ – ARREST – 18 september 2019 – zaak C-366/18 – Ortiz Mesonero – Spanje – ECLI:EU:C:2019:757 – geen conclusie – arrest

Ouderschapsverlof – Verzoek om volgens vast werkrooster te werken – EU Handvest

Richtlijn 2010/18/EU. Richtlijn 2006/54/EG. Artikel 51 EU Handvest. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen verzoeker en zijn werkgever over de weigering om hem het recht toe te kennen om volgens een vast werkrooster te werken om voor zijn kinderen te kunnen zorgen. Uit de verwijzingsbeslissing blijkt niet dat verzoeker zich in een situatie bevindt van terugkeer uit ouderschapsverlof in de zin van clause 6, punt 1, van die raamovereenkomst. Het hof overweegt dat niet blijkt dat het geding betrekking heeft op een nationale regeling waarbij het Unierecht ten uitvoer wordt gebracht in de zin van artikel 51, lid 1, van het Handvest zodat geen uitlegging hoeft te worden gegeven van artikel 23 (gelijkheid vrouwen en mannen) en artikel 33, lid 2, (bescherming gezin, ouderschapsverlof) van het Handvest.

Hof: Richtlijn 2010/18/EU (herziene raamovereenkomst inzake ouderschapsverlof) is niet van toepassing op een nationale regeling, die voorziet in het recht voor een werknemer om, teneinde de directe zorg voor minderjarigen of familieleden te zijnen laste op zich te nemen, zijn normale arbeidstijd te verkorten met een evenredige salarisvermindering, zonder mogelijkheid om, wanneer hij gewoonlijk in ploegendienst met wisselende werkroosters werkt, een vast werkrooster te krijgen, met handhaving van zijn normale arbeidstijd.

HvJ – ARREST – 18 september 2019 – zaak C-32/18 – Moser – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2019:752 – conclusie – arrest

Ouderschapsuitkering – Grensarbeider

Verordening (EG) nr. 987/2009. Verordening (EG) nr. 883/2004. Het echtpaar Moser woont met hun twee dochters in Duitsland. Mevrouw Moser werkt sinds 1 juli 1996 als grensarbeidster in Oostenrijk. De heer Moser heeft sinds 1992 in Duitsland een dienstverband als werknemer. Het betreft een

geding tussen verzoeker en het regionaal ziekenfonds Tirol, Oostenrijk betreffende zijn verzoek om betaling van het verschil tussen het zogenoemde „Elterngeld“ (de Duitse ouderschapsuitkering) en het zogenoemde „Kinderbetreuungsgeld“ (de Oostenrijkse kinderverzorgingsuitkering).

Hof: De in artikel 60, lid 1, tweede volzin, van verordening nr. 987/2009 opgelegde verplichting om bij de vaststelling van de omvang van het recht van een persoon op gezinsuitkeringen rekening te houden met „[...] het gehele gezin alsof alle betrokkenen onderworpen zijn aan de wetgeving van de betrokken lidstaat“, is zowel van toepassing in het geval waarin de uitkeringen worden toegekend overeenkomstig de wetgeving die als prioritair is aangemerkt volgens artikel 68, lid 1, onder b), i), van verordening (EG) nr. 883/2004, als in het geval waarin de uitkeringen verschuldigd zijn op grond van een of meer andere wetgevingen.

De hoogte van de aanvullende toeslag die aan een werknemer moet worden toegekend overeenkomstig de wetgeving van een volgens dit artikel subsidiair bevoegde lidstaat, moet worden berekend op basis van het inkomen dat die werknemer in zijn staat van arbeid daadwerkelijk heeft ontvangen. (Artikel 68 van verordening nr. 883/2004)

HvJ – ARREST – 19 september 2019 – gevoegde zaken C-95/18 en C-96/18 – van den Berg en Giesen en Franzen – Nederland – Hoge Raad - [ECLI:NL:HR:2018:126 \(C-95/18\)](#) - [ECLI:NL:HR:2018:127 \(C-96/18\)](#) - [ECLI:EU:C:2019:767](#) – conclusie – arrest

Sociale zekerheid van migrerende werknemers – Grensarbeid - Beroepsactiviteiten van beperkte omvang

Verordening (EEG) nr. 1408/71. Artikelen 45 en 48 VWEU. Het gaat in deze zaken om door de SVB toegepaste korting op AOW en/of partnertoeslag wegens periode(n) waarin betrokkenen, Nederlanders woonachtig in Nederland, in Duitsland hebben gewerkt, en om de intrekking door SVB van kinderbijslag wegens werkzaamheden in Duitsland. De onderhavige prejudiciële verwijzingen zijn nogal ongebruikelijk, aldus de AG, aangezien het Hof hiermee, na een eerder arrest (zaak C-382/13, Franzen) te hebben gewezen, wordt verzocht zich opnieuw te buigen over een van de in dat eerdere arrest gerezen rechtsvragen. De verwijzende rechter wil weten of de lidstaten, in de bijzondere omstandigheden van de hoofdingen, niet langer alleen de mogelijkheid, maar wellicht de verplichting hebben om, in weerwil van het in artikel 13 van verordening (EEG) nr. 1408/71 bedoelde beginsel dat de wetgeving van slechts één lidstaat van toepassing is, als woonlidstaten socialezekerheidsuitkeringen toe te kennen aan migrerende werknemers die onder de wetgeving van de werklidstaat vallen.

Hof: De artikelen 45 en 48 VWEU verzetten zich niet tegen een wettelijke regeling van een lidstaat volgens welke een migrerende werknemer die in deze lidstaat woont en op grond van artikel 13 van verordening (EEG) nr. 1408/71 is onderworpen aan de socialezekerheidswetgeving van de werklidstaat, niet verzekerd is voor de volksverzekeringen van die woonlidstaat, ook al komt die werknemer volgens het recht van de werklidstaat niet in aanmerking voor een ouderdomspensioen of kinderbijslag.

Artikel 13 van verordening nr. 1408/71, verzet zich ertegen dat een lidstaat waar een migrerende werknemer woont en die krachtens dat artikel niet bevoegd is, het recht op een ouderdomspensioen voor die migrerende werknemer afhankelijk stelt van een verzekeringsplicht en daarmee van verplichte premiebetaling.

HvJ – ARREST – 19 september 2019 – zaak C-544/18 – Daknėviciute – VK - [ECLI:EU:C:2019:761](#) – geen conclusie – arrest

Vrijheid van vestiging – Zelfstandige activiteit - Zwangerschap

Artikel 49 VWEU. Verzoekster, met de Litouwse nationaliteit, heeft sinds 2011 in het VK nachtwerk in loondienst verricht. Toen zij in december 2013 vernam dat zij zwanger was, is zij vanaf 25 december 2013 als zelfstandig schoonheidsspecialiste aan de slag gegaan. Vanaf 11 mei 2014 heeft zij een moederschapsuitkering ontvangen. Tussen 22 juli 2014 en eind oktober 2014 heeft verzoekster niet gewerkt. Nadien heeft zij haar werkzaamheden als zelfstandig schoonheidsspecialiste hervat. Aangezien die onvoldoende inkomsten opleverden, heeft zij haar werk stopgezet en een werkloosheidsuitkering aangevraagd. In april 2015 is zij opnieuw in loondienst

gegaan. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding over de weigering om verzoekster een wekelijkse kinderbijslag toe te kennen.

Hof: Artikel 49 VWEU moet aldus worden uitgelegd dat een vrouw die een zelfstandige activiteit beëindigt wegens de fysieke ongemakken waarmee het gevorderde stadium van haar zwangerschap en de periode onmiddellijk na de bevalling gepaard gaan, de status van zelfstandige behoudt mits zij binnen een redelijke termijn na de geboorte van haar kind die activiteit hervat, dan wel als zelfstandige of in loondienst een andere activiteit opneemt.

- Self-employed new mothers and EU free movement law: the CJEU delivers the obvious conclusion ([EU law analysis](#))

RECHTSPRAAK NL – Centrale Raad van Beroep – 28 augustus 2019 – [ECLI:NL:CRVB:2019:2817](#)

Rijnvarenden

Verordening (EG) nr. 987/2009. Verordening (EG) nr. 883/2004. De Raad heeft beslist dat de Svb nieuwe besluiten moet nemen in de zaken van een groot aantal zogenoemde 'Rijnvarenden'. Kort gezegd is de Raad van oordeel dat de Svb een aantal EU-rechtelijke procedurevoorschriften niet in acht heeft genomen. Per 1 mei 2010 aangescherpte regels hierover verplichten de Svb om samen met buitenlandse socialezekerheidsorganen dubbele premieheffing over het inkomen van deze werknemers vóór te voorkomen. Deze regels gelden ook voor de Rijnvaart.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Griekenland – 10 september 2019 – [zaak C-511/19 – Olympiako Athlitiko Kentro Athinon*](#)

Gelijke behandeling arbeid en beroep – Indirecte discriminatie wegens leeftijd – Economische crisis
Richtlijn 2000/78. Vraag is of de nationale regeling - volgens welke werknemers na 35 jaar verzekerd te zijn geweest in arbeidsreserve kunnen worden geplaatst vanwege de economische crisis - een indirecte discriminatie wegens leeftijd vormt? Zo ja, is er in casu een objectief en redelijk doel dat het verschil in behandeling rechtvaardigt?

PREJUDICIELE VERWIJZING – Roemenië – 10 september 2019 – [zaak C-538/19 Casa Națională de Asigurări de Sănătate et Casa de Asigurări de Sănătate Constanța](#)

Zorgverzekering - Medische behandeling in andere lidstaat - Begrip dringende situatie

Verordening (EG) nr. 883/2004. Verordening (EG) nr. 987/2009. Artikel 56 VWEU. De vraag is o.a. of een spoedeisende medische behandeling (zonder handicap als gevolg) die alleen door de Oostenrijkse arts is voorgeschreven, terwijl de Roemeense arts een andere behandeling (met handicap als gevolg) had aanbevolen, als dringende situatie moet worden beschouwd of als een objectieve belemmering voor een verzoek om toestemming op grond waarvan de kosten volledig kunnen worden vergoed.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 11 september 2019 – [zaak C-580/19 – Stadt Offenbach am Main*](#)

Organisatie van arbeidstijd - Beschikbaarheidstijd werknemer – Oproepbaarheid

Richtlijn 2003/88/EG. De vraag is o.a. of beschikbaarheidstijd - waarin een werknemer van de brandweerdienst verplicht is om in uniform met het hulpverleningsvoertuig binnen 20 minuten de stadsgrens te kunnen bereiken - als arbeidstijd moet worden aangemerkt, terwijl de werknemer niet verplicht is om fysiek aanwezig te zijn op een bepaalde plaats.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Letland – 13 september 2019 – zaak C-535/19 – A

SZ – Unieburgerschap – Gezondheidsdiensten – Werkloze Unieburger

Verordening 883/2004. Richtlijn 2004/38. Verzoeker, Italiaans onderdaan, is gehuwd is met een Letse. Eind 2015 heeft hij Italië verlaten en is hij naar Letland verhuisd om bij zijn gezin te gaan wonen. Zijn verblijf in Letland is gebaseerd op een verklaring van inschrijving als Unieburger, die naar Lets recht wordt beschouwd als een tijdelijke verblijfsvergunning. Verzoeker heeft geen toegang meer tot de Italiaanse openbare gezondheidszorg vanwege zijn verhuizing naar Letland. Verzoeker wenst in Letland volledige gezondheidsdiensten te ontvangen, maar zijn aanvragen worden afgewezen. Hij zou niet voldoen aan de in Verordening 883/2004 gestelde voorwaarden (noch aan die van de Letse regelingen) om dit recht te verkrijgen. De vragen betreffen de toepasselijkheid van de verordening op openbare gezondheidsdiensten en de voorwaarden waaronder een staat een werkloze burger van de Unie de toegang tot gezondheidsdiensten kan weigeren.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Roemenië – 30 september 2019 – zaak C-585/19 – Academia de Studii Economice din București*

Arbeidstijd

Richtlijn 2003/88/EG. Verzoekster wordt verweten dat zij de voor een project in dienst genomen deskundigen "ten onrechte" loon heeft uitbetaald. Het bedrag wordt niet-subsidiabel geacht omdat die deskundigen tussen oktober 2012 en januari 2013, op bepaalde dagen, de gewerkte uren volgens de basisarbeidsduur (8 uur per dag) hebben gecumuleerd met de in het kader van het project gewerkte uren en desgevallend ook met de in het kader van andere projecten of werkzaamheden gewerkte uren, zodat zij een totaal aantal uren per dag hebben opgegeven dat hoger ligt dan de grens van 13 uur per dag. Vraag is o.a. of het begrip "arbeidstijd" gericht is op de arbeidstijd op grond van één enkele overeenkomst (voor voltijds werk), of op grond van alle (arbeids) overeenkomsten die door die werknemer zijn gesloten?

NOOT – bij HvJEU 6 november 2018, zaken C 569/16 en C-570/16 Bauer e.a.

A.W.H. Meij, Prejudiciële verwijzing. Sociale politiek. Organisatie van de arbeidstijd. Recht op jaarlijkse vakantie met behoud van loon (..), in: [NJ 2019/245](#)

Dit arrest markeert een beslissende stap in een al langer lopende discussie over de horizontale werking van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. In een reeks arresten sinds de inwerkingtreding van het Handvest was deze kwestie op onderdelen in een stroomversnelling geraakt zonder dat een coherent beeld ontstond. De conclusie van A-G Bot ([ECLI:EU:C:2018:337](#)) geeft een overzicht van de ontwikkeling met literatuurverwijzingen. Met dit arrest heeft het Hof, zoals hierna zal blijken, de gelegenheid te baat genomen om niet alleen de horizontale werking van het Handvest principieel te bevestigen, maar ook de toe te passen criteria nauwkeurig uiteen te zetten en het leerstuk te plaatsen in de hiërarchie van instrumenten voor de doorwerking van het Unierecht in de nationale rechtsorden, zoals met name ontwikkeld in het arrest Dominguez (C-282/10, [NJ 2012/154](#), m.nt. M.R. Mok).

PERSBERICHTEN – bij uitspraken Hof Den Bosch en CRvB over Rijnvarenden

- 'Rijnvarenden' hoeven geen dubbele premies te betalen (Hof Den Bosch)
- Sociale verzekeringsbank moet nieuwe besluiten nemen in zaken 'Rijnvarenden' (CRvB)

WIKI

- [Wiki Coördinatieverordeningen 1408 71 en 883 2004 en de bijbehorende toepassingsverordeningen](#)

Asiel, migratie en burgerschap (S – V)

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 3 september 2019 – T.E. t. Nederland – 43462/16 – [beslissing \(niveau 3\)](#)

Afwijzing asiel – Uitzetting naar Mongolië - Familylife

Artikel 4 EVRM. Artikel 8 EVRM. Klagster komt uit Mongolië en is in oktober 2008 samen met haar zoon naar Nederland gekomen. In 2014 heeft zij asiel aangevraagd. Ze zegt het slachtoffer te zijn geweest van mensenhandel in Mongolië. Haar verzoek wordt afgewezen omdat zij in Mongolië geen hulp heeft gevraagd aan de autoriteiten. De rechtbank Den Haag en de Raad van State hebben haar beroep tegen het besluit van de minister afgewezen.

In 2017 vraagt klagster een verblijfsvergunning aan op grond van richtlijn 2004/38/EG aangezien zij inmiddels een relatie had met een Tsjechische man met wie zij een dochter heeft gekregen. Ook dit verzoek is afgewezen. Verdere informatie over deze procedure is niet bekend.

Klagster klaagt over het feit dat als zij wordt teruggestuurd naar Mongolië zij het risico loopt op een onmenselijke behandeling en dat zij dan weer gedwongen wordt in de prostitutie. Verder is het in het belang van haar minderjarige zoon dat zij in Nederland blijven.

Het Hof wijst erop dat klagster inmiddels in Tsjechië woont en daar een dochter heeft gekregen die net als de vader van haar dochter de Tsjechische nationaliteit heeft. De feitelijke en juridische omstandigheden van het onderhavige beroep zijn daarom veranderd nu klagster geen risico meer loopt om te worden uitgezet naar Mongolië. De klacht is daarom kennelijk ongegrond en niet ontvankelijk.

HvJ – ARREST – 10 september 2019 – zaak C-94/18 – Chenchooliah – Grote Kamer – Ierland – [ECLI:EU:C:2019:693](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Onderdaan van een derde land - Echtgenoot Unieburger – Terugkeer van de Unieburger naar de lidstaat waarvan hij de nationaliteit bezit en waar hij een gevangenisstraf uitzit

Artikel 21 VWEU. Richtlijn 2004/38/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen Chenchooliah, onderdaan van een derde land, en de minister over een uitzettingsbesluit dat jegens haar is genomen na de terugkeer van haar echtgenoot, die Unieburger is, naar de lidstaat waarvan hij de nationaliteit bezit en waar hij een gevangenisstraf uitzit. Nederland, Denemarken, Ierland en Oostenrijk hebben schriftelijke opmerkingen ingediend in deze zaak.

Hof: Artikel 15 van richtlijn 2004/38/EG is van toepassing op een besluit tot verwijdering dat ten aanzien van een onderdaan van een derde land wordt genomen op grond dat hij niet langer over een verblijfsrecht uit hoofde van deze richtlijn beschikt, in een situatie waarin die onderdaan met een Unieburger in het huwelijk is getreden op een tijdstip waarop die Unieburger gebruikmaakte van zijn vrijheid van verkeer door zich naar het gastland te begeven en er te verblijven met die onderdaan, waarna die Unieburger is teruggekeerd naar de lidstaat waarvan hij de nationaliteit bezit. Hieruit volgt dat de door de artikelen 30 en 31 van richtlijn 2004/38 voorgeschreven toepasselijke waarborgen gelden bij de vaststelling van een dergelijk verwijderingsbesluit, dat in geen geval kan worden verbonden aan een verbod om het grondgebied binnen te komen.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Nederland – Raad van State – 4 september 2019 – [ECLI:NL:RVS:2019:3053](#)

Vreemdelingendetentie – Asiel in andere lidstaat

Richtlijn 2008/115/EG. De vraag gaat over het gevangen zetten van vreemdelingen die in een andere lidstaat van de Europese Unie asiel hebben gekregen en niet naar die lidstaat willen terugkeren. De Afdeling bestuursrechtspraak wil van het Hof van Justitie weten of deze detentie in strijd is met het Europese recht.

Prejudiciële vraag: Staat Richtlijn 2008/115/EG, met name de artikelen 3, 4, 6 en 15, eraan in de weg dat een vreemdeling die internationale bescherming geniet in een andere EU lidstaat, krachtens nationale wetgeving in bewaring wordt gesteld, gegeven het feit dat met die inbewaringstelling

verwijdering naar die andere lidstaat wordt beoogd en om die reden eerst een opdracht was gegeven te vertrekken naar het grondgebied van die lidstaat maar vervolgens geen terugkeerbesluit is genomen?

- Afdeling bestuursrechtspraak wil uitsluitel over detentie van vreemdelingen met asiel in ander EU-land ([Persbericht RvS](#))

PREJUDICIELE VERWIJZING – Nederland – Raad van State - 25 september 2019 – [ECLI:NL:RVS:2019:3262](#)

Onrechtmatig verblijf Poolse man – Detentie

Richtlijn 2004/38/EG. De vraag gaat over het vastzetten van een EU-burger, in dit geval een man met de Poolse nationaliteit. De Afdeling bestuursrechtspraak wil van het Hof van Justitie weten of deze detentie in strijd is met het Europese recht. De staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft in 2018 besloten dat de man Nederland binnen 28 dagen moest verlaten, omdat hij niet aan de voorwaarden voldoet om hier rechtmatig te verblijven. De man heeft hieraan gevolg gegeven, maar na een kort verblijf in Duitsland is hij weer teruggekomen naar Nederland. De staatssecretaris heeft hem daarop vastgezet om er zeker van te zijn dat hij ook daadwerkelijk weer zou vertrekken. Volgens de man is dat onrechtmatig en mag hij volgens de Europese Verblijfsrichtlijn opnieuw legaal in Nederland zijn.

De vraag is o.a. of de Europese Verblijfsrichtlijn het vastzetten van een persoon in deze situatie toestaat of niet. Daarvoor wil de Afdeling bestuursrechtspraak van het Hof van Justitie weten wanneer het besluit is 'uitgewerkt' op grond waarvan een EU-burger Nederland moet verlaten. Is dat al uitgewerkt wanneer hij binnen de termijn Nederland heeft verlaten? En zo ja, heeft die persoon dan bij terugkeer opnieuw legaal verblijf? Als het besluit niet direct is uitgewerkt op het moment dat een EU-burger het land verlaat, hoe lang moet hij dan buiten Nederland blijven?

- Vragen over Europese Verblijfsrichtlijn ([NJB](#))

PREJUDICIELE VERWIJZING – België – 15 september 2019 – [zaak C-394/19 - CPAS d'Anderlecht*](#)

Richtlijn 2004/38/EG. Verzoekster heeft de Marokkaanse nationaliteit en is in 2003 getrouwd met een Belgisch onderdaan van wie zij na vijf jaar is gescheiden. Twee maanden later is verzoekster met een Marokkaans onderdaan gehuwd. Dat huwelijk is nietig verklaard. Verzoekers hebben vervolgens hun verblijfsrecht verloren wegens fraude. Verweerster heeft geweigerd om de illegaal verblijvende verzoekers sociale bijstand te verlenen die andere basisbehoeften dan de medische behoeften dekt. Deze weigering is gebaseerd op artikel 1 van de Belgische wet. Verzoekers hebben een beroep ingesteld ter verkrijging van een verblijfsvergunning en teneinde de Belgische Staat te doen veroordelen tot toekenning van een schadevergoeding, welke procedure nog altijd aanhangig is bij het Hof van Beroep te Brussel.

De verwijzende rechter is van oordeel dat de intrekking van het verblijfsrecht van verzoekers in strijd is met richtlijn 2004/38 dat een voorafgaand onderzoek van de evenredigheid vereist, terwijl Belgische Vreemdelingenwet, zoals die destijds van kracht was, daarin niet voorzag, waarmee die bepaling een onjuiste omzetting vormde van voornoemde richtlijn en een duidelijke schending van het Unierecht opleverde. Deze schending houdt rechtstreeks verband met de schade voor verzoekers, aan wie het verblijfsrecht en bijgevolg het recht op sociale bijstand is onzegd. Met dit verzoek om een prejudiciële beslissing wenst de verwijzende rechter te vernemen of het hier aan de orde zijnde beginsel van volle werking van de gemeenschapsregels en de bescherming daarvan voorschrijft dat de betrokken lidstaat, in afwachting van een besluit over het verblijfsrecht van verzoekers overeenkomstig het recht van de Unie, verplicht is om in het kader van zijn socialebijstandsregeling andere basisbehoeften dan de medische behoeften van verzoekers voor zijn rekening te nemen.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Spanje – 18 september 2019 – zaken C-503/19 en C-592/19 – Subdelegación del Gobierno en Barcelona e.a.*

Aanvraag status van langdurig ingezetene - Strafblad

Richtlijn 2003/109/EG. Verzoekers hebben – los van elkaar – aanvragen ingediend om de status van langdurig ingezetene te verkrijgen in Spanje. Deze aanvragen zijn afgewezen omdat zij een strafblad hebben. UQ is eerder veroordeeld wegens het rijden onder invloed van alcohol, en SI heeft officiële documenten vervalst. Het bestaan van een strafblad kan een reden voor verwijdering in de zin van de Spaanse wet zijn. Vraag is o.a. of een strafblad van welke aard dan ook voldoende reden is om de toegang tot de status van langdurig ingezetene te weigeren, zonder dat de duur van het verblijf en het bestaan van banden met het land van verblijf moeten worden beoordeeld.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Spanje – 23 september 2019 – zaak C-568/19 – Subdelegación del Gobierno en Toledo*

Illegaal verblijf – Administratieve boete of verwijdering – Rechtstreekse werking richtlijnen

Richtlijn 2008/115/EG. In Spanje is illegaal verblijf op grond van de Spaanse wet een administratieve inbreuk. Hiervoor bestaat een sanctieprocedure die leidt tot oplegging van administratieve sancties. Volgens de oorspronkelijke formulering van deze wet werd illegaal verblijf enkel met een geldboete bestraft. Door een wetwijziging werd verwijdering van het grondgebied een alternatief voor de geldboete. Er waren echter geen concrete criteria om voor de ene of de andere sanctie te kiezen. Tegen MO is een verwijderingsprocedure ingeleid. MO vond dat hem een geldboete moest worden opgelegd en dat hij, gelet op zijn banden met Spanje en het ontbreken van ongunstige factoren, niet mocht worden verwijderd. De verwijzende rechter heeft twijfels over de gevolgen die het arrest C-38/14 heeft voor de Spaanse bestuurlijke en rechterlijke instanties wat de rechtstreekse werking van richtlijnen betreft.

Prejudiciële vraag: Is de uitlegging van het arrest van het Hof van 23 april 2015 (C-38/14, Zaizoune) in die zin dat de Spaanse bestuurlijke en rechterlijke instanties richtlijn 2008/115/EG rechtstreeks kunnen toepassen ten nadele van een derdelander, waarbij gunstiger nationale sanctiebepalingen niet in overweging worden genomen en buiten toepassing worden gelaten, waardoor de strafrechtelijke aansprakelijkheid van de betrokkene wordt verzwaaard en het legaliteitsbeginsel ter zake van strafbare feiten en straffen mogelijk wordt geschonden, verenigbaar met de rechtspraak van het Hof over de grenzen van de rechtstreekse werking van richtlijnen, en moet het feit dat de Spaanse wetgeving niet in overeenstemming is met de richtlijn, in plaats van op die wijze, niet worden verholpen middels een wetwijziging of volgens de procedures waarin het Unierecht voorziet om een lidstaat ertoe te verplichten richtlijnen naar behoren om te zetten?

PREJUDICIELE VERWIJZING – Ierland – 26 september 2019 – zaak C-616/19 – Minister for Justice and Equality*

Subsidiaire bescherming

Verordening (EU) nr. 604/2013 (Dublin III). Richtlijn 2005/85/EG. Verzoekers hebben alle drie in verschillende landen gewoond, en ten slotte ofwel in het VK, ofwel in Ierland internationale bescherming aangevraagd. Deze internationale bescherming is afgewezen omdat de Italiaanse autoriteiten de verzoekers al subsidiaire bescherming hadden verleend. Het Hof heeft in punt 71 van het arrest C-297/17JT geoordeeld dat op grond van de herschikte procedurerichtlijn "lidstaten een asielverzoek ook niet-ontvankelijk kunnen verklaren wanneer een andere lidstaat de verzoeker geen asiel, maar enkel subsidiaire bescherming heeft verleend". Het belangrijkste uitleggingsprobleem in casu is dat het, in het gemeenschappelijke Europese asielstelsel krachtens de herschikte procedurerichtlijn, gelezen in samenhang met de Dublin III-verordening, duidelijk is dat een individuele lidstaat geen verzoek om internationale bescherming hoeft te behandelen dat eerder in een ander rechtsgebied is ingewilligd, hetzij omdat een volgend verzoek in een lidstaat als niet-ontvankelijk kan worden beschouwd, hetzij omdat de betrokkene in het kader van het Dublinsysteem kan worden teruggestuurd. Er doet zich echter een anomalie voor in de zeer beperkte categorie van lidstaten die wel door de Dublin III-verordening, maar niet door de herschikte procedurerichtlijn gebonden zijn. Alleen Ierland en het Verenigd Koninkrijk behoren tot die categorie, waardoor de essentiële vraag van uitlegging rijst of het voor een lidstaat mogelijk is de verlening van subsidiaire bescherming door een andere lidstaat als een basis te zien om een daaropvolgend verzoek om

internationale bescherming niet-ontvankelijk te verklaren. De vraag is o.a. wat onder "de betrokken lidstaat" in de zin van artikel 25(2) van richtlijn 2005/85 valt. Kan de tweede lidstaat het verzoek om internationale bescherming niet-ontvankelijk verklaren wanneer een derdelander subsidiaire bescherming heeft gekregen in een eerste lidstaat?

NOOT - bij HvJ 12 maart 2019, zaak C-221/17 Tjebbes

Prof. dr. P. Van Elsuwege en H.H.C. Kroeze LL.M., 'Het arrest Tjebbes: de evenredigheidstoets als complexe brug tussen nationaliteitswetgeving en Unieburgerschap', *NtER* 2019-5-6

OVERIG

- EASO publishes a Country of Origin Information (COI) report on Eritrea ([EASO](#))
- The German Migration Package: A New Deal on Labour Migration? ([European migration law blog](#))
- Improving access to justice for victims of violent crime in pre-trial and immigration detention in the EU ([fair trials](#))
- The curious case of Tony Ejimson: The protection of Family Unity under EU and ECHR law ([Leiden law blog](#))

Belastingen

GERECHT EU – ARREST – 24 september 2019 – gevoegde zaken T-760/15 en T-636/16 – Nederland / Commissie en Starbucks en Starbucks Manufacturing Emea/Commissie – Nederland – ECLI:EU:T:2019:669 – persbericht – arrest

Staatssteun - Fiscaliteit – Ruling

Samenvatting onder: [Staatsteun](#)

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 27 september 2019 – zaak C-620/19 - J & S Service*

AVG - Mogelijkheid van een curator om informatie op te vragen bij de belastingdienst

Samenvatting onder: [Privacy en persoonsgegevens](#)

Belastingen, btw (Fi - S)

HvJ – ARREST – 4 september 2019 – zaak C-71/18 – KPC Herning – ECLI:EU:C:2019:660 – conclusie – arrest

Levering terrein inclusief te slopen gebouw – Begrip bouwterrein

Richtlijn 2006/112/EG. Vormt de overdracht van een terrein met een bestaand gebouw, waarbij de partijen reeds ten tijde van de overdracht duidelijk de bedoeling hebben dat de koper of een latere koper van het terrein het bestaande gebouw zal slopen teneinde een nieuw gebouw op te trekken, een handeling die is vrijgesteld van btw in overeenstemming met artikel 12 en artikel 135, lid 1, onder j) en k), van de btw-richtlijn?

Hof: Artikel 12, lid 1, onder a) en b), en leden 2 en 3, alsmede artikel 135, lid 1, onder j) en k), van richtlijn 2006/112/EG moeten aldus worden uitgelegd dat een handeling bestaande in de levering van een terrein waarop op de datum van die levering een gebouw staat, niet kan worden aangemerkt als de levering van een „bouwterrein” wanneer deze handeling economisch gezien zelfstandig is ten opzichte van andere prestaties en niet samen met die prestaties één enkele handeling vormt, ook al was het de bedoeling van de partijen dat het gebouw geheel of gedeeltelijk zou worden gesloopt om plaats te maken voor een nieuw gebouw.

HvJ – ARREST – 5 september 2019 – zaak C-145/18 – Regards Photographiques – Frankrijk – ECLI:EU:C:2019:668 – conclusie – arrest

Btw-tarief op de levering van portretten en trouwfoto's – Kunst?

Richtlijn 2006/112/EG. Het betreft een geding over de weigering van de Franse belastingdienst om het verlaagde btw-tarief toe te passen op de levering van portretten en trouwfoto's.

Hof: Foto's moeten worden beschouwd als kunstvoorwerpen die krachtens artikel 103, lid 1 en lid 2, onder a), van richtlijn 2006/112/EG, gelezen in samenhang met artikel 311, lid 1, punt 2, van en bijlage IX, deel A, punt 7, bij die richtlijn, in aanmerking kunnen komen voor het verlaagde tarief van de btw, zo zij voldoen aan de criteria van dat punt 7 doordat zij zijn genomen door de maker ervan, door hem of onder zijn toezicht zijn afgedrukt, gesigneerd en genummerd, met een oplage van maximaal 30 exemplaren, met uitsluiting van elk ander criterium, inzonderheid de beoordeling door de bevoegde nationale belastingdienst van het artistieke karakter ervan.

Artikel 103, lid 1 en lid 2, onder a), van richtlijn 2006/112, gelezen in samenhang met artikel 311, lid 1, punt 2, van en bijlage IX, deel A, punt 7, bij deze richtlijn, moet aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale regeling, die de toepassing van het verlaagde btw-tarief beperkt tot uitsluitend foto's met een artistiek karakter, voor zover het bestaan van het artistieke karakter afhangt van een beoordeling door de bevoegde nationale belastingdienst die niet wordt verricht binnen de grenzen van in deze nationale regeling vastgestelde objectieve, duidelijke en nauwkeurige criteria aan de hand waarvan nauwkeurig kan worden bepaald op welke foto's dit verlaagd tarief ingevolge deze regeling kan worden toegepast, zodat wordt vermeden dat afbreuk wordt gedaan aan het beginsel van fiscale neutraliteit.

HvJ – ARREST – 18 september 2019 – zaak C-700/17 – Peters – Duitsland – ECLI:EU:C:2019:753 – geen conclusie – arrest

Medische verzorgingsdiensten

Richtlijn 2006/112/EG. Peters is een in klinische chemie en laboratoriumdiagnostiek gespecialiseerde arts. Gedurende de belastingjaren 2009 tot en met 2012 heeft hij medische verzorgingsdiensten verleend aan LADR. Hij heeft van LADR een maandelijkse vergoeding van 6 000 EUR gekregen voor deze diensten die met name bestonden uit medisch onderzoek ten behoeve van concrete medische laboratoriumdiagnoses en medische ondersteuning bij bloedtransfusies in het kader van concrete behandelingen. Peters heeft voor de betrokken jaren geen aangifte voor de omzetbelasting ingediend omdat hij meende dat deze diensten waren vrijgesteld van deze belasting.

Hof: Artikel 132, lid 1, onder b) en c), van richtlijn 2006/112/EG moet aldus worden uitgelegd dat medische verzorgingsdiensten die worden geleverd door een medisch specialist in klinische chemie en laboratoriumdiagnostiek, onder de btw-vrijstelling van artikel 132, lid 1, onder c), van deze richtlijn kunnen vallen indien deze diensten niet voldoen aan alle voorwaarden voor de vrijstelling waarin artikel 132, lid 1, onder b), van deze richtlijn voorziet.

Artikel 132, lid 1, onder c), van richtlijn 2006/112 moet aldus worden uitgelegd dat voor de daarin vastgestelde vrijstelling van de btw niet de voorwaarde geldt dat de betreffende medische verzorging wordt verstrekt in het kader van een vertrouwensrelatie tussen de patiënt en de zorgverstrekker.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Oostenrijk – 15 september 2019 – zaak C-593/19 SK Telecom*

Roamingdiensten en btw

Richtlijn 2006/112/EG. Verzoeker, SK Telecom, is een in Zuid-Korea gevestigde mobiele telefonieprovider die roamingdiensten verstrekt voor het gebruik van een binnenlands mobiel netwerk. Om de klanten van SK Telecom tijdens hun verblijf in Oostenrijk de gelegenheid te bieden om hun mobiele telefoons te gebruiken, heeft een Oostenrijkse provider zijn netwerk ter beschikking van SK Telecom gesteld tegen betaling van gebruiksvergoedingen, vermeerderd met de Oostenrijkse btw (20%). SK Telecom heeft haar in het derde land gevestigde klanten roamingvergoedingen in rekening gebracht voor het gebruik van het Oostenrijkse netwerk. Het geschil betreft de teruggaaf van de btw. SK Telecom heeft bij de Oostenrijkse belastingdienst een verzoek ingediend tot teruggaaf van de btw die de Oostenrijkse provider in rekening had gebracht. De belastingdienst heeft de

teruggaaf geweigerd omdat de roamingvergoedingen in Oostenrijk belastbare handelingen vormen. Om te bepalen waar de roamingdiensten voor de toepassing van de btw zijn verricht, moet worden verduidelijkt wat onder "werkelijk gebruik en werkelijke exploitatie" moet worden begrepen en wanneer sprake is van een "vergelijkbare heffing".

PREJUDICIELE VERWIJZING – Slowakije – 26 september 2019 - zaak C-621/19 - Weindel Logistik Service*

Recht op btw-aftrek - Ompakkingswerkzaamheden

Richtlijn 2006/112/EG. Verzoekster heeft, als afnemer en aangever, goederen uit Zwitserland, Hongkong en China ingevoerd in Slowakije om deze om te pakken. Na ompakking zijn de goederen vanuit Slowakije uitgevoerd naar of geleverd aan een derde land. De ompakkingswerkzaamheden zijn aan de klanten in rekening gebracht. De goederen zijn gedurende de gehele periode eigendom gebleven van de buitenlandse klanten. De belastingdienst heeft aangevoerd dat verzoekster inbreuk had gemaakt op de btw-wet. Verzoekster was namelijk niet de eigenaar van de ingevoerde goederen. Verzoekster stelt dat zij recht heeft op aftrek van de btw, omdat het eigendomsrecht uitsluitend betrekking heeft op goederenleveringen aan de afnemer. De vraag is o.a. of het recht op btw-aftrek die de belastingplichtige over de ingevoerde goederen moet betalen, enkel ontstaat indien hij eigenaar is van de ingevoerde goederen of als een eigenaar over die goederen kan beschikken.

Belastingen, douane en tariefindeling

HvJ – ARREST – 5 september 2019 – zaak C-559/18 – TDK-Lambda Germany – ECLI:EU:C:2019:677 – geen conclusie – arrest

Tariefindeling statische omvormers

Verordening (EEG) nr. 2658/87. Gecombineerde nomenclatuur. Onderverdeling 8504 40 30.

Hof: Statische omvormers kunnen slechts onder onderverdeling 8504 40 30 vallen indien zij hoofdzakelijk bestemd zijn om te worden gebruikt met „telecommunicatietoestellen, automatische gegevensverwerkende machines en eenheden daarvoor” in de zin van deze onderverdeling, hetgeen de verwijzende rechter dient na te gaan.

Belastingen, vennootschappen en vrij verkeer kapitaal

HvJ – ARREST – 18 september 2019 – gevoegde zaken C-662/18 en C-672/18 – Ministre de l'Action en des Comptes publics – Frankrijk – ECLI:EU:C:2019:750 – geen conclusie – arrest

Meerwaarden die zijn gerealiseerd bij de vervreemding van de bij een effectenruil ontvangen effecten

Richtlijn 90/434/EEG. Richtlijn 2009/133/EG. Deze verzoeken zijn ingediend in het kader van gedingen tussen verzoekers enerzijds en de belastingdienst anderzijds over de weigering van deze dienst om, bij de heffing van belasting over de meerwaarden waarvoor belastinguitstel geldt krachtens artikel 8 van elk van deze richtlijnen en over de meerwaarden die zijn gerealiseerd bij de vervreemding van de bij een effectenruil ontvangen effecten, een algemene inkomensaf trek toe te passen die wordt berekend op basis van de datum van verwerving van de geruilde effecten.

Hof: Artikel 8, leden 1 en 6, van richtlijn 2009/133/EG en artikel 8, lid 1 en lid 2, tweede alinea, van richtlijn 90/434/EEG moeten aldus worden uitgelegd dat bij een effectenruil voor de meerwaarde betreffende de geruilde effecten waarvoor belastinguitstel is toegekend, alsmede voor de meerwaarde uit de vervreemding van de bij de ruil ontvangen effecten dezelfde fiscale behandeling moet gelden wat betreft het belastingtarief en de toepassing van een inkomensaf trek om rekening te houden met de duur van het houderschap van de effecten, als de fiscale behandeling die van toepassing zou zijn geweest op de meerwaarde die zou zijn gerealiseerd bij de vervreemding van de effecten die bestonden vóór de effectenruil, indien die ruil niet had plaatsgevonden.

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 5 september 2019 – zaak C-389/18 – Brussels Securities – België – ECLI:EU:C:2019:680 – [conclusie](#)

Moeder- en dochterondernemingen - Nationale regeling ter voorkoming van dubbele belasting van de door een dochteronderneming uitgekeerde winst

Richtlijn 90/435/EEG. Kort samengevat wordt het Hof verzocht te bepalen of artikel 4, lid 1, van richtlijn 90/435 in de weg staat aan een nationale regeling volgens welke dividenden eerst in de belastbare winst van een moedermaatschappij moeten worden opgenomen en in combinatie daarmee een bepaalde volgorde van aanrekening van de aftrekbare bedragen verplicht is. Om de in de onderhavige conclusie uiteengezette redenen moet de prejudiciële vraag bevestigend worden beantwoord.

A-G: Artikel 4, lid 1, eerste streepje, van richtlijn 90/435/EEG staat in de weg aan een regeling van een lidstaat volgens welke, enerzijds, de door een moedermaatschappij ontvangen dividenden in haar belastinggrondslag worden opgenomen en vervolgens ten belope van 95 % ervan worden afgetrokken, voor zover een positief saldo overblijft in het betrokken of enig later belastbaar tijdperk, en, anderzijds, deze dividenden moeten worden afgetrokken vóór een ander, in het nationale recht voorzien belastingvoordeel waarvan de overdracht wel in de tijd beperkt is.

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 5 september 2019 – zaak C-156/17 – Köln-Aktiefonds Deka – Nederland – Hoge Raad – ECLI:EU:C:2019:677 – [conclusie](#)

Dividendbelasting - icbe's

Artikel 63 VWEU. De Hoge Raad vraagt of het in strijd is met het vrij verkeer van kapitaal in de EU dat een buitenlands beleggingsfonds (in tegenstelling tot een in Nederland gevestigd beleggingsfonds) geen teruggaaf wordt verleend van Nederlandse dividendbelasting.

A-G: Artikel 63 VWEU verzet zich niet tegen een regeling van een lidstaat, op grond waarvan aan een niet-ingezeten icbe teruggaaf wordt geweigerd van dividendbelasting die is ingehouden op dividenden die zij van in deze lidstaat gevestigde lichamen heeft ontvangen omdat zij niet aannemelijk maakt dat is voldaan aan bepaalde in de regelgeving van deze lidstaat gestelde aandeelhouderseisen, mits de belastingautoriteiten deze eisen zonder onderscheid aan zowel ingezeten als niet-ingezeten icbe's stellen, en mits het verschil in behandeling op grond van het criterium of het lichaam al dan niet aan de effectenbeurs van Amsterdam is genoteerd, de facto niet met zich brengt dat in Nederland gevestigde lichamen gunstiger worden behandeld. Het staat aan de verwijzende rechter om dat na te gaan.

Artikel 63 VWEU verzet zich tegen een regeling van een lidstaat, volgens welke aan een niet-ingezeten icbe teruggaaf wordt geweigerd van dividendbelasting die is ingehouden op dividenden die zij heeft ontvangen van in deze lidstaat gevestigde lichamen, op grond van het feit dat deze icbe niet voldoet aan de in de belastingregeling van deze lidstaat vastgestelde eis dat de door in deze lidstaat gevestigde lichamen uitgekeerde winst binnen acht maanden na afloop van het boekjaar aan haar aandeelhouders of deelnemers wordt uitgekeerd, wanneer aannemelijk is gemaakt dat het voor deze niet-ingezeten icbe onmogelijk of uiterst moeilijk is om aan deze eis te voldoen, en wanneer deze winst volgens de regeling van de lidstaat waarin de niet-ingezeten icbe is gevestigd, wordt geacht te zijn uitgekeerd of te zijn betrokken bij de belasting die de lidstaat van vestiging van de icbe bij deze aandeelhouders of participanten heft als ware deze winst uitgekeerd, terwijl de betrokken teruggaaf wel wordt verleend aan een ingezeten icbe die deze eis heeft vervuld, na aftrek van de dividendbelasting van de betrokken lidstaat.

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 26 september 2019 – zaak C-394/18 – I.G.I. Italië – ECLI:EU:C:2019:790 – [conclusie](#)

Actio pauliana – Bescherming belangen schuldeisers van bij splitsing betrokken vennootschappen

Zesde richtlijn (82/891/EEG). Richtlijn 2007/63/EG. De actio pauliana kan in het vennootschapsrecht een rol spelen teneinde schuldeisers van een vennootschap, in het bijzonder bij een herstructurering daarvan, te beschermen. Toch lijkt het gebruik ervan in dit bijzondere geval niet voor de hand te liggen – wegens de samenloop met de Unierechtelijke instrumenten voor de bescherming van schuldeisers – en in zekere zin het voortbestaan van een reeds effectieve herstructureringsoperatie

in twijfel te kunnen trekken. Dat laten de twee prejudiciële vragen zien, die de verwijzende rechter in deze zaak in de context van een splitsing stelt en die het Hof in de gelegenheid stellen om zich voor het eerst uit te spreken over de artikelen 12 en 19 van de Zesde richtlijn (82/891/EEG).

A-G: Artikel 12 van de Zesde richtlijn (82/891/EEG) op de grondslag van artikel 54, lid 3, onder g), van het Verdrag betreffende splitsingen van naamloze vennootschappen, gelezen in samenhang met de artikelen 21 en 22 van deze richtlijn, moet aldus worden uitgelegd dat het zich er niet tegen verzet dat de schuldeisers van een gesplitste vennootschap, wier vorderingen dateren van vóór de splitsing van deze vennootschap, een actio pauliana, zoals aan de orde in het hoofdgeding, instellen wanneer de splitsing tot stand is gebracht zonder dat deze schuldeisers het bij de omzetting van de Zesde richtlijn (82/891), zoals gewijzigd bij richtlijn 2007/63, in het nationale recht vastgelegde beschermingsinstrument hebben aangewend, teneinde te laten vaststellen dat de splitsing niet aan hen kan worden tegengeworpen, mits deze rechtsvordering geen afbreuk doet aan de bescherming van de andere in deze bepaling bedoelde schuldeisers.

Artikel 19 van de Zesde richtlijn (82/891), gelezen in samenhang met de artikelen 21 en 22 van deze richtlijn, moet aldus worden uitgelegd dat het zich er niet tegen verzet dat schuldeisers van een gesplitste vennootschap wier schuldvorderingen dateren van vóór de splitsing van deze vennootschap, een actio pauliana, zoals aan de orde in het hoofdgeding, instellen, nadat de splitsing tot stand is gebracht, aangezien de actio pauliana niet gelijkgesteld kan worden met een vordering tot nietigverklaring in de zin van deze richtlijn.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Roemenië - 11 september 2019 – zaak C-558/19 -Impresa Pizzarotti*

Geldlening aan dochtermaatschappij zonder rente - Verrekenprijzen

Artikelen 49 en 63 VWEU. Verzoekster heeft in 2012 twee leenovereenkomsten gesloten met Impresa Pizzarotti. De leenovereenkomsten bevatten geen rentebeding. De twee leningen waren binnen twee jaar volledig terugbetaald. Verweerster, de Roemeense belastingdienst, heeft naar aanleiding van een belastingcontrole geconcludeerd dat verzoekster een filiaal is van de moedermaatschappij. De leningen zijn overdrachten die, in overeenstemming met de regels inzake verrekenprijzen, tegen de gemiddelde rente van de nationale bank van Roemenië hadden moeten worden verricht. De verwijzende rechter wordt verzocht de rechtmatigheid te toetsen van de belastingdocumenten waarbij aan verzoekster aanvullende fiscale verplichtingen zijn opgelegd omdat zij geld aan de moedermaatschappij in Italië heeft overgedragen.

Prejudiciële vraag: Staan artikel 49 en artikel 63 VWEU in de weg aan een nationale regeling die voorziet in de mogelijkheid om een bancaire geldovermaking van een in een lidstaat gevestigd filiaal aan de in een andere lidstaat gevestigde moedermaatschappij te herkwalficeren als inkomstengenererende transactie, met als gevolg dat de regels inzake verrekenprijzen verplicht van toepassing zijn, terwijl dezelfde transactie tussen een filiaal en een moedermaatschappij die beide in dezelfde lidstaat gevestigd zijn, niet op dezelfde wijze kan worden geherkwalficeerd en de regels inzake verrekenprijzen dan niet worden toegepast?

Beschermde oorsprongsbenaming

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 26 september 2019 – zaak C-785/18 – GAEC Jeanningros – Frankrijk - ECLI:EU:C:2019:789 – conclusie

BOB - Wijziging van het productdossier – Rol van de rechterlijke instanties

Verordening (EU) nr. 1151/2012. Verordening (EU) nr. 664/2014. De voorgelegde prejudiciële vraag stelt het Hof in de gelegenheid verduidelijking te verschaffen over de rol van de rechterlijke instanties die de geldigheid moeten toetsen van de besluiten die de nationale autoriteiten in die procedures nemen. Met name moet worden verduidelijkt of in een situatie waarin de Commissie heeft ingestemd met een door de autoriteiten van een lidstaat goedgekeurde aanvraag tot „minimale” wijziging van het productdossier van een BOB, het aan de rechterlijke instanties van die lidstaat is om te oordelen over aanhangige beroepen tegen de nationale besluiten op grond waarvan die wijziging ten uitvoer is gelegd.

A-G: Nationale rechterlijke instanties mogen voor hen aanhangige beroepen tegen de besluiten van de nationale autoriteit betreffende minimale wijzigingen van het productdossier van een beschermde oorsprongsbenaming niet zonder beslissing afdoen op grond dat de Commissie, terwijl die beroepen aanhangig waren, de aanvraag tot wijziging heeft toegewezen en in het PbEU heeft bekendgemaakt. (Artikel 49, lid 4, en artikel 53, lid 2, van verordening (EU) nr. 1151/2012 en artikel 6 van gedelegeerde verordening (EU) nr. 664/2014, gelezen in samenhang met artikel 47 EU Handvest)

Bescherming financiële belangen EU (B – S)

PREJUDICIELE VERWIJZING – Slowakije – 30 september 2019 – zaak C-603/19 - Úrad špeciálnej prokuratúry *

Strafrechtelijke bestrijding van fraude die de financiële belangen van de Unie schaadt - Minimumnormen rechten slachtoffers

Richtlijn (EU) 2017/1371. Richtlijn (EU) 2012/29. Er is steun verleend in het kader van de de-minimissteunregeling om arbeidsplaatsen bij kleine ondernemers en voor personen met een handicap te scheppen. TG en UF hebben een netwerk van in totaal 19 vennootschappen opgericht en traden op als vennoten en bestuurders van de vennootschappen. Na het verstrijken van de termijn voor de steunverlening hebben TG en UF hun aandelen in elke vennootschap overgedragen aan de vennootschap AZ-Dendy met statutaire zetel in Tsjechië, waarvan de bestuurder een Tsjechisch staatsburger was die als stroman werd beschouwd. Vervolgens hebben de vennootschappen geen enkele activiteit meer verricht. Meteen daarna zijn de arbeidsovereenkomsten met alle werknemers beëindigd. De benadeelden – de bevoegde districts bureaus voor arbeid, sociale zaken en familie – hebben schadevergoeding van TG en UF gevorderd ten bedrage van het werkelijk uitgekeerde bedrag.

De reden voor de prejudiciële verwijzing is dat de Slowaakse rechters (herhaaldelijk) uiteenlopende beslissingen nemen, en dat de verwijzende rechter de rechtsopvatting van de sector strafrecht van de hoogste rechterlijke instantie heeft afgewezen, terwijl hij in werkelijkheid aan deze rechtsopvatting gebonden is. Het antwoord op de prejudiciële vragen is noodzakelijk om in geval van veroordeling de mate van schuld van de beklaagden en de omvang van het strafbare feit te bepalen, en om de rechter in staat te stellen een beslissing te nemen ten aanzien van de positie van de benadeelde personen in de strafprocedure en de indiening van vorderingen tot schadevergoeding.

De vraag is o.a. of richtlijn 2012/29 (minimumnormen rechten slachtoffers) ook van toepassing is op rechtspersonen en de staat, indien het nationale recht erkent dat zij in de strafprocedure als benadeelde persoon kunnen worden aangemerkt.

REGELGEVING NL

Besluit van 18 juli 2019 tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet tot implementatie van de richtlijn (EU) 2017/1371 van het Europees parlement en de Raad van 5 juli 2017 betreffende de strafrechtelijke bestrijding van fraude die de financiële belangen van de Unie schaadt (PbEU 2017, L 198) (Stb. 2019, 257), Staatsblad 2019, 276

Brexit

UPDATE

24.9.2019: Het Britse Supreme Court heeft de schorsing van het parlement in strijd met de wet verklaard. Er wordt beraadslaagd of dit betekent dat de parlementariërs per direct hun sessie hervatten.

- 📌 Brexit: Court of Session declares advice to prorogue Parliament unlawful ([law&religion](#))
- 📌 The Rule of Law, not the Rule of Politics ([Verfassungsblog](#))
- 📌 Supreme Court rules unanimously that the prorogation of Parliament was unlawful ([UK human rights blog](#))
- 📌 Prorogation of Parliament: Conflicting judgments in England and Scotland ([EU law analysis](#))

- Who takes back control? Parliamentary prorogation in the courts ([EU law analysis](#))

OVERIG

- Commissie stelt EU-steun voor zwaarst getroffen no-deal Brexit voor ([ECER](#))
- Accessing the EU's Financial Services Market in the Event of a No-deal Brexit ([EU law analysis](#))
- Third Time Lucky? The new law on extension of UK membership of the EU ([EU law analysis](#))
- An Alternative to the Brexit Backstop: An All-Ireland "Common No-Custom Area" under Art. 24 GATT ([Verfassungsblog](#))
- Is Brexit a Game? ([Verfassungsblog](#))

Wiki

- [Wiki Brexit](#) (nieuw!)

Burgerinitiatief

GERECHT EU – ARREST – 24 september 2019 – zaak T-391/17 – Roemenië/Commissie – ECLI:EU:T:2019:672 – [persbericht](#) – [arrest](#)

Minority SafePack - Burgerinitiatief

Artikel 5, lid 2, VEU. Verordening (UE) no 211/2011. Artikel 296 VWEU. Roemenië is in deze zaak ondersteund door Hongarije. Het Gerecht verwerpt het beroep en bevestigt het besluit van de Europese Commissie om het burgerinitiatief *Minority SafePack – one million signatures for diversity in Europe* in te schrijven. Het initiatief betreft wetgevingsactiviteiten strekkende tot verbetering van de bescherming van personen behorend tot nationale en taalkundige minderheden en tot versteking van culturele en taalkundige diversiteit. Het voorstel valt binnen de bevoegdheid van de Commissie en is voldoende onderbouwd.

EUROPESE COMMISSIE

- [Besluit \(EU\) 2019/1564 van de Commissie van 4 september 2019 over het voorgestelde burgerinitiatief "Stop corruption in Europe at its root, by cutting off funds to countries with inefficient judiciary after deadline" \(Kennisgeving geschied onder nummer C\(2019\) 6387\)](#)
- [Besluit \(EU\) 2019/1565 van de Commissie van 4 september 2019 over het voorgestelde burgerinitiatief "Actions on Climate Emergency" \(klimaatcrisismaatregelen\) \(Kennisgeving geschied onder nummer C\(2019\) 6388\)](#)
- [Besluit \(EU\) 2019/1566 van de Commissie van 4 september 2019 over het voorgestelde burgerinitiatief "Red de bijen en de boeren! Naar een bijvriendelijke landbouw voor een gezond milieu" \(Kennisgeving geschied onder nummer C\(2019\) 6389\)](#)
- [Besluit \(EU\) 2019/1567 van de Commissie van 4 september 2019 over het voorstel voor een burgerinitiatief getiteld "Ensuring Common Commercial Policy conformity with EU Treaties and compliance with international law" \(Kennisgeving geschied onder nummer C\(2019\) 6390\)](#)

Collectieve uitzetting

NOOT – bij EHRM 3 oktober 2017, N.D. en N.T. t. Spanje

Prohibiting Collective Expulsion in Melilla: What Should We Expect from the Upcoming Grand Chamber Decision? ([strasbourgobservers](#))

Considering the upcoming Grand Chamber decision, it is worth re-visiting some of the important legal safeguards at issue in the Chamber judgment and as outlined by the third-party interventions brought by [Amnesty International and colleagues](#) and the [Council of Europe Commissioner for Human Rights](#).

Consumenten (C)

HvJ – ARREST – 5 september 2019 – zaak C-331/18 – Pohotovosť – Slowakije – ECLI:EU:C:2019:665 – geen conclusie – arrest

Consumentenkrediet – Rechtszekerheidsbeginsel – Richtlijnconforme interpretatie

Richtlijn 2008/48/EG. De zaak gaat over de aansprakelijkheid wegens het verzuim om in een kredietovereenkomst de uitsplitsing van elke terugbetaling te preciseren in afgelost kapitaal, interesten en, in voorkomend geval, bijkomende kosten van het krediet. In uitvoering van het arrest van het Hof van 9 november 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15) is de nationale wet gewijzigd. In het hoofdgeding vordert TE dat de door haar gesloten kredietovereenkomst, minstens summier, deze uitsplitsing vermeldt.

Vraag: Staat het rechtszekerheidsbeginsel, in een geding betreffende een vóór 1 mei 2018 afgesloten consumentenkredietovereenkomst, de rechter die toepassing geeft aan de indirecte werking van een richtlijn in de rechtsverhoudingen tussen particulieren (horizontale rechtsverhoudingen) toe om, met het oog op de verzekering van de volle werking van deze richtlijn een beslissing te geven die dezelfde gevolgen heeft als de wetwijziging die door de wetgever is vastgesteld om vanaf 1 mei 2018 uitvoering te geven aan voornoemd arrest?

Hof: Artikel 10, lid 2, onder h) tot en met j), van richtlijn 2008/48/EG, gelezen in samenhang met artikel 22, lid 1, ervan, verzet zich (red: omdat de richtlijn geharmoniseerde bepalingen bevat) tegen een nationale regeling, volgens welke de kredietovereenkomst de uitsplitsing van elke terugbetaling in – in voorkomend geval – afgelost kapitaal, interesten en de andere kosten moet preciseren.

Artikel 10, lid 2, en artikel 22, lid 1, van richtlijn 2008/48, zoals uitgelegd in het arrest van 9 november 2016, Home Credit Slovakia (C-42/15, EU:C:2016:842), zijn van toepassing op een kredietovereenkomst als aan de orde in het hoofdgeding, die is gesloten vóór de uitspraak van dat arrest en vóór een wijziging van de nationale regeling die is doorgevoerd om te voldoen aan de in dat arrest gegeven uitlegging.

- Full harmonisation of consumer credit rules re-explained - judgment in C-331/18 Pohotovosť ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 11 september 2019 – zaak C-383/18 – Lexitor – Polen – ECLI:EU:C:2019:702 – conclusie – arrest

Kredietkosten – Vervroegde aflossing – Teruggave commissieloon

Richtlijn 2008/48/EG. Verweersters, kredietinstellingen, hebben met consumenten consumentenkredietovereenkomsten voor bepaalde tijd gesloten, waarbij zij voor de verlening van de betreffende kredieten een commissieloon in rekening hebben gebracht. Het bedrag van het commissieloon hing niet af van de duur van de kredietovereenkomsten. Alle consumenten hebben de verleende kredieten vóór de in de overeenkomsten vermelde datum volledig afgelost. Vervolgens hebben deze consumenten met verzoekster overeenkomsten gesloten tot cessie van hun schuldvorderingen die waren ontstaan als gevolg van de vervroegde volledige aflossing van hun kredieten en onder meer betrekking hadden op de terugbetaling van de eerder betaalde commissielonen. Verzoekster heeft verweersters een bericht van cessie van de onderhavige schuldvorderingen toegezonden en heeft hun tevens verzocht om de vrijwillige betaling van het

betwiste bedrag, dat overeenkwam met het commissieloon naar rato van de aflossingsperiode, vermeerderd met de wettelijke verdragingsrente. Aangezien verweersters niet aan haar verzoeken hebben voldaan, heeft verzoekster bij de verwijzende rechter vorderingen ingediend tot veroordeling van verweersters tot betaling van de betwiste bedragen, vermeerderd met de wettelijke verdragingsrente. De verwijzende rechter vraagt of een consument die zich vervroegd van zijn verplichtingen op grond van een kredietovereenkomst kwijt, recht heeft op verlaging van de totale kredietkosten, waaronder begrepen de kosten die niet afhankelijk zijn van de duur van de kredietovereenkomst.

Hof: Artikel 16, lid 1, van richtlijn 2008/48/EG moet aldus worden uitgelegd dat het recht van de consument op verlaging van de totale kredietkosten in geval van een vervroegde aflossing van het krediet alle de consument aangerekende kosten omvat.

- 📌 Banks prevented from manipulating reimbursements following early credit repayment - CJEU in Lexitor (C-383/18) ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 19 september 2019 – zaak C-34/18 – Lovasné Tóth – Hongarije – ECLI:EU:C:2019:764 – conclusie – arrest

Oneerlijke bedingen - Contractueel beding inzake omkering bewijslast ten nadele van consument waarover niet afzonderlijk is onderhandeld

Richtlijn 93/13/EEG. Het betwiste beding is opgenomen in een hypothecaire akte en bepaalt ten eerste dat elke partij zich ertoe verbindt een op basis van de rekeningen van de schuldenaar bij de bank en van de registers en de boekhouding van deze laatste opgestelde notariële akte als onweerlegbaar te aanvaarden, en ten tweede dat partijen overeenkomen die akte te aanvaarden als grondslag voor een rechtstreekse executieprocedure in geval van niet-nakoming. De Kúria (hoogste rechterlijke instantie, Hongarije) heeft reeds verschillende arresten gewezen met betrekking tot eenzelfde soort beding als dat in het hoofdgeding. Hierin heeft de Kúria geoordeeld dat een dergelijk beding enkel verwees naar een bestaande nationale procedure tot notariële executie en daarom, vanuit juridisch oogpunt, noch raakte aan het recht van partijen om juridische stappen te ondernemen, noch van invloed was op de bewijslast. In deze context vraagt de verwijzende rechter zich in het bijzonder af of dit beding niettemin als oneerlijk moet worden aangemerkt vanwege de verkeerde indruk die een dergelijk beding bij de gemiddelde consument kan wekken.

Hof: Een contractueel beding waarover niet afzonderlijk is onderhandeld en dat tot doel of tot gevolg heeft dat de bewijslast wordt omgekeerd ten nadele van de consument, kan niet in algemene zin en zonder verder onderzoek als oneerlijk wordt aangemerkt. (artikel 3, lid 3, van richtlijn gelezen in samenhang met punt 1, onder q), van de bijlage bij deze richtlijn)

Artikel 3, lid 3, ziet niet op een beding dat tot doel of tot gevolg heeft dat de consument gegronde redenen heeft om aan te nemen dat hij al zijn contractuele verplichtingen moet nakomen, ook als hij van mening is dat bepaalde prestaties niet verschuldigd zijn, voor zover dat beding – gelet op de toepasselijke nationale regelgeving – geen afbreuk doet aan de rechtspositie van de consument, maar wel ziet op een beding dat tot doel of tot gevolg heeft dat het indienen van een beroep of het instellen van een rechtsvordering door de consument wordt belemmerd wanneer het resterende verschuldigde bedrag is vastgelegd bij een bewijskrachtige notariële akte, op grond waarvan de crediteur het geschil eenzijdig en definitief kan beëindigen.

Van de verkoper wordt niet verlangd dat hij aanvullende inlichtingen verstrekt betreffende een beding dat duidelijk is geformuleerd, maar rechtsgevolgen heeft die alleen kunnen worden vastgesteld door middel van uitlegging van nationale regels ten aanzien waarvan geen uniforme rechtspraak bestaat. (Artikel 5 van de richtlijn)

Artikel 3, lid 3, gelezen in samenhang met punt 1, onder m), van de bijlage bij deze richtlijn, ziet niet op een contractueel beding dat de verkoper toestaat eenzijdig te beoordelen of de prestatie van de consument strookt met hetgeen is vastgelegd in de overeenkomst.

- 📌 CJEU in Lovasne Toth: 0-0 for AG Hogan and consumer protection ([ECLB](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 5 september 2019 – zaak C-272/18 – Oostenrijk- ECLI:EU:C:2019:679 – [conclusie](#) (fr)

- a** Saugmandsgaard ØE on Rome I's lex societatis exception applied to trusts /'Treuhand' in Verein für Konsumenteninformation v TVP Treuhand. ([GAVL](#))
- b** AG opinion in VKI v TVP Treuhand (C 272/18) - a test case for the Amazon judgment ([ECLB](#))

Last week, a seemingly very technical opinion has been delivered in a case concerning the transparency of a choice-of-law clause included in a fiduciary contract to be concluded by non-professional investors with an investment firm, Verein für Konsumenteninformation (VKI) vs

TVP Treuhand- und Verwaltungsgesellschaft für Publikumsfonds mbH & Co. KG (C-272/18) The case was triggered by an action brought about by VKI, seeking to obtain an injunction prohibiting the defendant to use the choice-of-law clause in the contracts it concludes with non-professional investors.

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 10 september 2019 – zaak C-125/18 – Gómez del Moral Guasch – Spanje - ECLI:EU:C:2019:695 - [conclusie](#) (fr)

Unfairness assessment of variable interest rates - AG Szpunar in Gómez del Moral Guasch (C-125/18) ([ECLB](#))

PREJUDICIELE VERWIJZING – Nederland – Rechtbank Amsterdam – 19 september 2019 - ECLI:NL:RBAMS:2019:7062

Huurzaak - Onderverhuur – Boetebeding - Cumulatieve werking - Schadevergoeding

Richtlijn 93/13/EEG. Een huurder heeft in strijd met de huurovereenkomst, niet zelf haar hoofdverblijf gehad in de woning, en heeft deze onderverhuurd aan een derde. Op deze gedragingen zijn boetebedingen gesteld. De overeenkomst bevat bovendien een groot aantal boetebedingen die op andere specifieke misdragingen zijn gesteld, en een algemene vangnetboetebepaling. Ten slotte wordt in dit geding niet alleen voldoening van de onderhavige boete van de huurder gevorderd, maar ook afdracht van de winst die zij door de verboden onderverhuur heeft gerealiseerd en ontruiming van de woning, met verdere nevenvorderingen. Deze laatstgenoemde vordering is niet op een contractueel beding, maar op de wet gebaseerd.

Prejudiciële vraag: Hoe dient richtlijn 93/13, en meer in het bijzonder het daarin besloten beginsel van cumulatieve werking, te worden uitgelegd bij de beoordeling of de schadevergoeding die wordt opgelegd aan de consument die zijn verbintenissen niet nakomt, onevenredig hoog is in de zin van punt 1, onder e), van de bijlage bij die richtlijn, in een geval waarin het gaat om boetebedingen die zijn verbonden aan tekortkomingen van uiteenlopende aard welke zich naar hun aard niet gezamenlijk hoeven voor te doen, en dat in het concrete geval ook inderdaad niet doen? Is daarbij mede van belang dat in verband met de tekortkoming op grond waarvan de boete wordt gevorderd, ook schadevergoeding in de zin van afdracht van onrechtmatig gemaakte winst wordt gevorderd?

PREJUDICIELE VERWIJZING – Polen - 17 september 2019 – [zaak C-519/19 - Passenger Rights spółka akcyjna w Warszawie](#)

Cessionaris van een luchtvaartclaim – Bevoegdheid rechter - Oneerlijk beding - Forumkeuze
Samenvatting onder: [Luchtvaart](#)

PREJUDICIELE VERWIJZING – Frankrijk – 30 september 2019 – [zaak C-609/19 - BNP Paribas Personal Finance*](#)

Wisselkoersrisico

Richtlijn 93/13/EEG. Verzoekers hebben een onroerende zaak gekocht en zijn bij BNP Paribas Personal Finance een vastgoedlening aangegaan, die een schuld van 216 566,51 Zwitserse franken (CHF) heeft meegebracht. Als gevolg van wanbetaling is de vroegtijdige beëindiging van de lening uitgesproken. Het gaat om een kredietofferte waarbij vaste maandelijksse betalingen in euro's een

lening in Zwitserse franken aflossen. Deze betalingen worden met voorrang voor de rente aangewend. De vragen betreffen het wisselkoersrisico dat hieruit voortvloeit voor de consument. De rechtspraak van het Hof verwijst naar het begrip transparantie bij de toetsing of een beding dat deel uitmaakt van het eigenlijke voorwerp van de overeenkomst, duidelijk en begrijpelijk is. De verwijzende rechter vraagt zich af wat de concrete draagwijdte van dit begrip is voor de kredietnemer, die de gevolgen van de economische spanningen voor de ontwikkeling van de wisselkoers niet kent en al dan niet in kennis moest worden gesteld van het aanvullende risico dat de economische context waarbinnen hij zijn verbintenis was aangegaan, destijds vormde. Indirect rijst de vraag omtrent de beoordeling van de goede trouw van de kredietgever, wiens kennis van zaken hem ertoe had kunnen aanzetten deze voorzienbare ontwikkeling te analyseren.

EUROPESE COMMISSIE

Underused consumer ADR and ODR platforms - Commission's report ([ECLB](#))

OVERIG

A call to improve enforcement of consumer law: BEUC Dieselgate report ([ECLB](#))

Detentie, geweld door politie, onderzoek (S)

EHRM – ARREST – 5 september 2019 – Rizzotto t. Italië – persbericht – arrest (niveau 2) – [20983/12](#) – [ECLI:CE:ECHR:2019:0905JUD002098312](#)

Bevel voorlopige hechtenis – Recht op hoorzitting

Artikel 5, lid 2 EVRM. De onderzoeksrechter heeft de voorlopige hechtenis bevolen van klager vanwege betrokkenheid bij drugshandel. Omdat klager niet getraceerd kon worden is voor hem een advocaat aangesteld. Deze advocaat heeft beroep ingesteld tegen het bevel tot voorlopige hechtenis. De rechtbank heeft dit beroep verworpen. Nadat klager gearresteerd is heeft hij een andere advocaat gekozen. Die advocaat heeft ook beroep ingesteld tegen het bevel tot voorlopige hechtenis. Dit beroep is verworpen op de grond dat klager al gebruik had gemaakt van zijn recht om in beroep te gaan, namelijk door het beroep van de eerste advocaat. Het EHRM heeft een schending van artikel 5, lid 4 EVRM aangenomen omdat het beroep van de eerste advocaat is verworpen zonder dat klager is gehoord, hetgeen strijdig is met de waarborgen van het EVRM.

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 30 augustus 2019 – Eikenaar t. Nederland – [52053/18](#) – subject matter of the case

Recht op leven – Politie gebruikt geweld bij arrestatie

Artikel 2 EVRM. Artikel 3 EVRM. Klager is de partner van een verwarde man die overlast heeft veroorzaakt. De politie is gekomen. De man heeft zich verzet. De man wordt met geweld en na een klap tegen de achterkant van zijn hoofd meegenomen. Hij overlijdt later in zijn cel. De klacht gaat over het feit dat de politieagent die geweld heeft gebruikt niet is vervolgd. Het Gerechtshof Den Haag wijst de klacht af. Er zou geen causaal verband zijn tussen het gebruikte geweld en zijn overlijden. Het EHRM wil van partijen weten of onderzocht is of het geweld dat door de politie is gebruikt strikt noodzakelijk was gelet op het gedrag van de man.

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 30 augustus 2019 – M.Ö. t. Nederland – [45036/18](#) – subject matter of the case

Recht op leven – Politie schiet op auto van verdachte

Artikel 2 EVRM. Klager is achtervolgd door de politie omdat hij in een gestolen auto reed. Klager heeft zich verzet tegen zijn arrestatie en is gevlucht. De politieagenten hebben toen acht keer op de auto van klager geschoten. Een van de kogels heeft net het hoofd van klager gemist. De klacht gaat over het feit dat de politieagenten niet zijn vervolgd.

Het Gerechtshof Den Haag heeft geoordeeld dat ondanks het feit dat niet is gebleken is dat de agenten hebben gehandeld uit zelfverdediging, de politieagenten niet vervolgd hoefden te worden.

Het EHRM stelt o.a. vragen over het leven van klager in gevaar is geweest, of artikel 2 geschonden is, en of het nodig is geweest geweld te gebruiken.

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 2 september 2019 – R.B. en N.R. t. Nederland - 45067/18 - subject matter of the case

Recht op leven – Gedwongen opname in psychiatrische inrichting - Politie schiet psychiatrisch patiënt dood – Zelfverdediging?

Zoon X van klagers was autistisch en leed aan schizofrenie. Op verzoek en in aanwezigheid van een arts-assistent psychiatrie is de politie naar het appartement van X gegaan. De arts-assistent psychiatrie zou onderzoeken of X gedwongen opgenomen moest worden in een psychiatrische inrichting. X heeft zich verzet tegen dit onderzoek en een mes getrokken. De politie heeft toen geschoten waarbij X is overleden. Klagers klagen over het feit dat de politieagenten niet zijn vervolgd. Het Gerechtshof Amsterdam heeft geoordeeld dat het gebruik van geweld niet in overeenstemming was met de richtlijnen, maar dat aannemelijk is dat de politieagenten hebben gehandeld uit zelfverdediging.

Het EHRM stelt vragen over of het recht op leven is geschonden, of het gebruik van geweld noodzakelijk was en of het onderzoek naar het incident voldoende is geweest.

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 17 september 2019 – Koomen t. Nederland -298/15 - subject matter of the case

Recht op leven – Politie gebruikt geweld bij arrestatie

Artikel 2 EVRM. Tijdens een vechtpartij schiet de politie de zoon van klagers neer waarna de zoon is overleden. Klagers klagen over het feit dat de politieagent niet is vervolgd en dat het onderzoek niet onafhankelijk en niet effectief is geweest. Het Gerechtshof Amsterdam heeft geoordeeld dat de politieagent geen andere mogelijkheid had dan zijn wapen te gebruiken.

Het EHRM stelt vragen aan partijen of het recht op leven geschonden is en of het gebruik van geweld noodzakelijk was. Verder wil het Hof weten of voldoende onderzoek is gedaan en of daarbij een rol speelt dat het Gerechtshof het oordeel met name gebaseerd heeft op *CCTV-footage* en weinig gebruik heeft gemaakt van andere informatie in het dossier.

Daarnaast stelt het Hof specifiek vragen aan de Nederlandse regering over de omstandigheden waaronder het onderzoek heeft plaatsgevonden.

Diensten, elektronische communicatiediensten

HvJ – ARREST – 5 september 2019 – zaak C-417/18 – AW e.a. – Litouwen - ECLI:EU:C:2019:671 – persbericht – geen conclusie – arrest

Noodoproep naar 112 – Locatiegegevens beller

Richtlijn 2002/22/EG (Universeledienstrichtlijn). Schrijft de richtlijn, zoals gewijzigd in 2009, voor dat ook de locatiegegevens van de beller van het Europees alarmnummer 112 worden doorgegeven in het geval van oproepen vanuit toestellen zonder simkaart?

Hof: Telecombedrijven moeten de locatiegegevens over de beller kosteloos verstrekken aan de instantie die de noodoproepen naar „112” beheert. De lidstaten moeten ervoor zorgen dat deze verplichting wordt nageleefd, ook als de mobiele telefoon geen simkaart bevat.

- 6 HvJ EU: telecombedrijven moeten locatiegegevens 112-beller kosteloos verstrekken (IT2730)

HvJ – ARREST – 12 september 2019 – gevoegde zaken C-64/18, C-140/18, C-146/18 en C-148/18 – Maksimovic, Köfler e.a., Köfler en Köfler e.a. – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2019:723 – geen conclusie – arrest

Terbeschikkingstelling werknemers - Evenredigheid van straffen

Artikel 56 VWEU. Andritz heeft de in Kroatië gevestigde vennootschap Bilfinger ingeschakeld voor demontage en mechanische montage van een ketel. Om deze werken uit te voeren, heeft Bilfinger werknemers in Oostenrijk gedetacheerd, voor wie detacheringsverklaringen door de bevoegde Oostenrijkse autoriteiten zijn afgegeven. Aangezien Bilfinger er niet in slaagde de geplande voltooiingsdatum na te komen, zijn Bilfinger en Andritz overeengekomen de oorspronkelijk aan Bilfinger opgedragen werkzaamheden in plaats van door Bilfinger door de in Kroatië gevestigde onderneming Brodmont te laten voltooien. De fiscale opsporingsdienst heeft controles uitgevoerd op de bouwplaats, waarbij de loonbescheiden van al deze 217 werknemers niet volledig aan haar konden worden overgelegd. Op basis van de bevindingen zijn bestuursrechtelijke sancties opgelegd. Volgens de autoriteit ging het bij de relatie tussen Brodmont en Andritz niet om terbeschikkingstelling van werknemers, maar om grensoverschrijdende terbeschikkingstelling van werknemers. De verwijzende rechter heeft in de eerste plaats twijfels over de verenigbaarheid met het Unierechtelijke beginsel van de evenredigheid van straffen van een regeling, waarbij aan de rechter weliswaar enige speelruimte bij de vaststelling van de hoogte van de straf wordt gelaten, maar deze speelruimte door het samenspel van het cumulatiebeginsel, omstandigheden waardoor de strafmaat wordt gewijzigd en hoge minimumstraffen sterk aan banden wordt gelegd, zodat zelfs wanneer de laagst mogelijke straf wordt opgelegd, de totale straf zeer hoog is. Voorts wenst de verwijzende rechter te vernemen of de mogelijkheid om in geval van niet-betaling van een boete een vervangende hechtenis van meerdere jaren op te leggen voor een op nalatigheid berustende administratieve overtreding strookt met dat evenredigheidsbeginsel. In deze zaak zijn door Oostenrijk, Tsjechië, Kroatië, Hongarije, Polen en Slovenië schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 56 VWEU verzet zich tegen een nationale regeling, die bij niet-nakoming van arbeidsrechtelijke verplichtingen inzake de verkrijging van vergunningen en de bewaring van loonbescheiden voorziet in het opleggen van boetes:

- die niet lager mogen zijn dan een vooraf bepaald minimumbedrag;
- die cumulatief per betrokken werknemer en zonder maximum worden opgelegd;
- met daarbovenop een bijdrage in de proceskosten van 20 % van de opgelegde boetes indien het beroep tegen het besluit houdende oplegging van de boetes wordt verworpen, en
- die bij niet-betaling ervan worden omgezet in vervangende hechtenis.

PREJUDICIELE VERWIJZING - Oostenrijk - 15 september 2019 – zaak C-593/19 SK Telecom*

Roamingdiensten en btw

Samenvatting onder: Belastingen, btw

Digitale markt

HvJ – ARREST – 12 september 2019 – zaak C-299/17 – VG Media – Duitsland – ECLI:EU:C:2019:719 – persbericht – conclusie – arrest

Google - Auteursrecht - perssnippets – Pers- en mediacontent

Richtlijn 98/34/EG. VG Media treedt op in naam van Duitse uitgevers van perspublicaties. Het vordert schadevergoeding van Google, dat sinds 2013 via Google search en Google Nieuws tekstfragmenten, afbeeldingen en video's uit pers- en mediacontent haalt zonder daarvoor een vergoeding te betalen. Sinds 2013 is in Duitsland een wet van kracht die bepaalt dat internetzoekmachines zonder de juiste machtiging geen door uitgevers van perspublicaties verstrekte fragmenten (tekst, afbeeldingen of video) mogen aanbieden. De vraag is echter of die Duitse wetgeving vooraf diende te worden meegedeeld aan de Europese Commissie.

Hof: De Duitse bepaling die zoekmachines verbiedt om zonder toestemming van de uitgever "perssnippets" te gebruiken, is niet van toepassing zonder voorafgaande mededeling aan de Commissie. Het gaat namelijk om een regel die betrekking heeft op een dienst van de

informatiemaatschappij en dus om een „technisch voorschrift“, waarvan het ontwerp aan de Commissie moet worden meegedeeld.

- HvJ EU: bepaling 'perssnippets' is niet van toepassing zonder mededeling aan Commissie ([IEF18681](#))
- Nationale bepaling die Google verbiedt perssnippets te gebruiken is niet van toepassing zonder voorafgaande mededeling aan de Commissie ([Boek9.nl](#))
- EU-Hof: verbod op gebruik perssnippets door Google is technisch voorschrift ([ECER](#))
- BREAKING: CJEU confirms that German press publishers' right is unenforceable due to missed notification to the European Commission ([IPkat](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 12 september 2019 – zaak C-666/18 – IT Development – ECLI:EU:C:2019:729 – [conclusie](#)

Auteursrecht - Bescherming van computerprogramma's

Richtlijn 2004/48/EG. Richtlijn 2009/24/EG. De houder van het auteursrecht op een computerprogramma heeft een van zijn licentiehouders (met wie hij een licentieovereenkomst had gesloten) gedagvaard omdat die zonder zijn toestemming wijzigingen in dat programma had aangebracht. De bij een Franse rechter in eerste aanleg ingestelde vordering, die is afgewezen, steunde op de aansprakelijkheid voor een inbreuk op het auteursrecht (aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad) en niet op een schending van contractuele voorwaarden (contractuele aansprakelijkheid). De appelrechter ziet zich gesteld voor het dilemma om de gedraging van de geïntimeerde aan te merken als ofwel een inbreuk op het op het programma rustende auteursrecht (contrefaçon), ofwel een niet-nakoming van contractuele verplichtingen. Het probleem waarmee hij wordt geconfronteerd is dat volgens een beginsel van Frans recht een vordering uit onrechtmatige daad in de regel enkel kan worden ingesteld wanneer de partijen onderling geen contractuele betrekking hebben. De verwijzende rechter verzoekt het Hof om, middels uitlegging van de richtlijnen, zijn twijfel weg te nemen.

A-G: De artikelen 4 en 5 van richtlijn 2009/24/EG, gelezen in samenhang met artikel 3 van richtlijn 2004/48/EG moeten aldus worden uitgelegd dat:

- wijziging van de broncode van een computerprogramma in strijd met een licentieovereenkomst een inbreuk vormt op de intellectuele-eigendomsrechten van de houder van het auteursrecht op het programma, voor zover die wijziging niet overeenkomstig de artikelen 5 en 6 van richtlijn 2009/24 van toestemming is uitgezonderd;*
- de rechtsgrondslag van de vordering die een houder van auteursrechten op software tegen een licentiehouder kan instellen wegens schending van zijn rechten, van contractuele aard is wanneer die rechten in de licentieovereenkomst aan de rechthebbende van het programma zijn voorbehouden overeenkomstig artikel 5, lid 1, van richtlijn 2009/24;*
- het aan de nationale wetgever staat om, met inachtneming van richtlijn 2004/48 en de beginselen van gelijkwaardigheid en doeltreffendheid, de procedurele regelingen te bepalen die noodzakelijk zijn om de auteursrechten op het computerprogramma te beschermen tegen inbreuken, voor het geval dat een dergelijke inbreuk tegelijk een schending van die rechten en een contractuele niet-nakoming inhoudt.*

Eigendomsrecht

EHRM – ARREST – 3 september 2019 - Religious Community of Jehovah’s Witnesses of Kryvyi Rih’s Ternivsky District t. Oekraïne – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) - [21477/10](#) - [ECLI:CE:ECHR:2019:0903JUD002147710](#)

Samenvatting onder: [Godsdienstvrijheid](#)

Energie

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 19 september 2019 – zaak C-523/18 – Engie Cartagena – Spanje - [ECLI:EU:C:2019:769](#) – [conclusie](#)

Bijdrage die elektriciteitsbedrijven moeten leveren aan de financiering van een nationaal actieprogramma voor energiebesparing

Richtlijn 2003/54/EG. Richtlijn 2009/72/EG. Het betreft een geschil tussen verzoekster en het ministerie betreffende de wettigheid van de bijdrage die elektriciteitsbedrijven moeten leveren aan de financiering van een nationaal actieprogramma voor energiebesparing en energie-efficiëntie.

A-G: Artikel 3, lid 2, van richtlijn 2003/54/EG en artikel 3, lid 2, van richtlijn 2009/72/EG moeten niet aldus worden uitgelegd dat een verplichting om de verschillende maatregelen van een actieplan te financieren, een ‘openbare dienstverplichting’ vormt in de zin van die bepalingen.

GERECHT EU – ARREST – 10 september 2019 – zaak T-883/16 – Polen/Commissie – [ECLI:EU:T:2019:567](#) – [persbericht](#) – [arrest](#)

Interne markt aardgas – OPAL pijpleiding voor gas - Energiesolidariteit

Richtlijn 2009/73/CE. Het Gerecht vernietigt Besluit C(2016) 6950 van de Commissie inzake aanpassing van het vrijstellingsregime voor de OPAL pijpleiding voor gas. Dat besluit was genomen in strijd met het beginsel van energiesolidariteit. (niet officiële vertaling)

- 📌 EU-Gerecht: Goedkeuring Commissie van Duitse ontheffing toepassing gasrichtlijnbevestigingen in strijd met energiesolidariteit ([ECER](#))

Erfrecht

BLOG

Dutta & Wurmnest: European Private International Law and Member State Treaties with Third States. The Case of the European Succession Regulation ([Conflict of laws](#))

Europees systeem van nationale en regionale rekeningen

HvJ – ARREST – 11 september 2019 – gevoegde zaken C-612/17 en C-613/17 – FIG en FISE – Italië – [ECLI:EU:C:2019:705](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Lidmaatschapsgelden sportfederaties – Nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie – Begrip instelling zonder winstoogmerk

Verordening (EU) nr. 549/2013. De fundamentele vraag die wordt voorgelegd, is of de Italiaanse golffederatie en Italiaanse ruitersportfederatie door het nationaal instituut voor de statistiek moeten worden behandeld als behorende tot de sector overheid, op welke sector de geconsolideerde winst-en-verliesrekening van de Italiaanse Staat betrekking heeft, dan wel als instelling zonder winstoogmerk (izw) ten behoeve van huishoudens. Een izw t.b.v. huishoudens is een institutionele eenheid of sector die niet-marktproducent is en die *niet* onder zeggenschap van de overheid staat.

Niet-markt-izw's die onder zeggenschap van de overheid staan, worden in de sector overheid ingedeeld. Vervolgens rijst de vraag welke uitlegging moet worden gegeven aan de verschillende in de ESR-verordening opgenomen criteria met betrekking tot hoe izw's, zoals de FIG en de FISE, in dit verband moeten worden behandeld

Hof: Het begrip „algemene door de overheid vastgestelde regels die van toepassing zijn op alle instellingen die dezelfde activiteit uitoefenen” in de zin van punt 20.15, tweede volzin, van bijlage A bij verordening (EU) nr. 549/2013 strekt zich uit tot elke regelgevende betrokkenheid van een tot de publieke sector behorende eenheid die regelgeving uitvaardigt of toepast die ertoe strekt om alle instellingen die de activiteit in kwestie uitoefenen, zonder onderscheid en op dezelfde wijze te onderwerpen aan algemene, ruime en abstracte voorschriften of aan algemene richtsnoeren, voor zover die regelgeving niet tot gevolg kan hebben dat, met name door het „buitensporige” karakter ervan in de zin van punt 20.309, onder h), van bijlage A bij verordening nr. 549/2013, het algemene beleid of programma van die instellingen feitelijk wordt gedictieerd.

Het begrip „bevoegdheid om het algemene beleid of programma van [een instelling zonder winstoogmerk (izw)] vast te stellen” in de zin van punt 20.15, eerste volzin, van bijlage A bij verordening nr. 549/2013 moet worden uitgelegd als het vermogen van een overheidsinstelling om op duurzame en permanente wijze een daadwerkelijke en aanzienlijke invloed uit te oefenen op de vaststelling en verwezenlijking van de doelstellingen, activiteiten en operationele aspecten van de izw alsook van de strategische richtsnoeren en beleidslijnen die de izw voornemens is te volgen bij de uitoefening van die activiteiten. In zaken zoals in de hoofdgedingen staat het aan de nationale rechter om, aan de hand van de in punt 2.39, onder a) tot en met e), en punt 20.15, onder a) tot en met e), van bijlage A bij verordening nr. 549/2013 vermelde indicatoren voor zeggenschap en aan de hand van de overeenkomstige, op izw's van toepassing zijnde indicatoren voor zeggenschap als bedoeld in punt 20.309 van bijlage A bij die verordening, na te gaan of een overheidsinstelling zoals het nationaal olympisch comité dat in de hoofdgedingen aan de orde is, als overheid zeggenschap heeft over nationale sportfederaties die zijn opgericht in de vorm van izw's zoals die welke in de hoofdgedingen aan de orde zijn. Daartoe dient die rechter overeenkomstig punt 2.39, laatste volzin, punt 20.15, vijfde tot en met achtste volzin, en punt 20.310 van bijlage A bij die verordening een algehele waardering te verrichten die naar haar aard een beoordeling inhoudt.

De lidmaatschapsgelden die worden betaald aan privaatrechtelijke izw's zoals de nationale sportfederaties, moeten in aanmerking worden genomen om na te gaan of er sprake is van zeggenschap van de overheid. Dergelijke lidmaatschapsgelden kunnen, ongeacht of de schuldenaren particulieren zijn en ongeacht hoe die lidmaatschapsgelden naar nationaal recht worden gekwalificeerd, voor de toepassing van de in punt 2.39, onder d), en punt 20.15, onder d), van bijlage A bij die verordening vermelde indicator voor zeggenschap die verband houdt met de mate van financiering, worden geacht een openbaar karakter te hebben wanneer het gaat om verplichte bijdragen die, zonder noodzakelijkerwijs de tegenprestatie te vormen voor het daadwerkelijke gebruik van de verrichte diensten, in een openbaar belang worden geïnd ten gunste van nationale sportfederaties die in die zin een monopolie hebben binnen de sportdiscipline waarvoor zij verantwoordelijk zijn, dat sportbeoefening in de openbare dimensie daarvan onderworpen is aan hun exclusieve gezag, tenzij die federaties de organisatorische en budgettaire controle over die lidmaatschapsgelden behouden, wat de nationale rechter dient na te gaan. Indien deze rechter tot de slotsom zou komen dat die lidmaatschapsgelden moeten worden beschouwd als overheidsbijdragen, zal hij nog dienen na te gaan of, niettegenstaande het feit dat de betrokken nationale sportfederaties nagenoeg volledig worden gefinancierd door de publieke sector, de controlemaatregelen voor die financieringsstromen zo restrictief zijn dat zij het algemene beleid of programma van die federaties daadwerkelijk en aanzienlijk beïnvloeden, dan wel of diezelfde federaties in staat blijven dat beleid of programma te bepalen

Familieleven en familierecht (Fa - sz)

EHRM - ARREST - 5 september 2019 - Theodorou en Tsotsorou t. Griekenland - persbericht - arrest (niveau 2) - 57854/15 - ECLI:CE:ECHR:2019:0905JUD005785415

Wetgeving die een huwelijk tussen voormalige schoonbroers en schoonzusters verbiedt, vormt schending van het recht om te huwen

Artikel 12 EVRM. Klager is na zijn echtscheiding gehuwd met klaagster. Klaagster is de zuster van de ex-echtgenote van klager. De ex-echtgenote heeft anderhalf jaar na de sluiting van het huwelijk tussen klager en klaagster via de openbaar aanklager de nietigheid van dat huwelijk ingeroepen

vanwege het bestaan van aanverwantschap tussen hen beiden. De Griekse rechter heeft het huwelijk vernietigd wegens strijd met een nationale wettelijke bepaling dat een huwelijk tussen bloed- en aanverwanten in de zijlijn tot de derde graad verbiedt. Het EHRM acht in deze zaak van belang dat in de lidstaten consensus bestaat over de afwezigheid van een absoluut huwelijksverbod voor "ex"-schoonbroers en "ex"-schoonzusters. Daarnaast overweegt het EHRM dat niemand bezwaar heeft gemaakt tegen het huwelijk nadat klagers - zoals de Griekse wet vereist - hun huwelijksvoornemen openbaar hadden gemaakt. Evenmin hebben de Griekse autoriteiten bij het afgeven van de (ambtelijke) huwelijks toestemming kenbaar gemaakt dat niet aan de wettelijke voorwaarden zou zijn voldaan. Ten slotte werden door de vernietiging van het huwelijk alle rechten die aan gehuwden toekomen, aan klagers onthouden, terwijl zij deze rechten inmiddels gedurende tien jaar hadden genoten. Het EHRM oordeelt dat de vernietiging van het huwelijk het recht van klagers om te huwen zodanig beperkt dat daarmee afbreuk wordt gedaan aan het wezen van dat recht. Schending van artikel 12 EVRM.

EHRM – ARREST – 10 september 2019 – Strand Lobben t. Noorwegen – Grote Kamer – persbericht – arrest (niveau 1) – [37283/13](#) - [ECLI:CE:ECHR:2019:0910JUD003728313](#)

Ontheffing uit de ouderlijke macht - Schending 8 EVRM

Artikel 8 EVRM. Klaagster is een moeder in Noorwegen die door de autoriteiten uit de ouderlijke macht is gezet waarna haar zoon bij adoptieouders is ondergebracht. Aan deze beslissing hebben de autoriteiten ten grondslag gelegd dat de moeder niet in staat was voor haar zoon te zorgen, in het bijzonder nu het een kwetsbaar kind betrof die extra zorg nodig had.

Deze motivering is gebaseerd op beperkte bewijsmiddelen in zoverre dat de contactmomenten tussen moeder en zoon, nadat deze bij adoptieouders was ondergebracht, zeer beperkt waren en de rapporten over deze contacten niet actueel waren. Daarbij was de analyse van de kwetsbaarheid van de zoon zeer beperkt en is de verdere ontwikkeling van het kind niet beoordeeld. Al met al hebben de autoriteiten geen juiste afweging gemaakt tussen de belangen van het kind en zijn biologische familie en is geen acht geslagen op de latere ontwikkelingen bij moeder en kind.

Derhalve is sprake van een schending van artikel 8 EVRM door de autoriteiten jegens moeder en zoon.

EHRM – ARREST – 19 september 2019 – Andersena t. Letland – persbericht – arrest (niveau 2) - [79441/17](#) - [ECLI:CE:ECHR:2019:0919JUD007944117](#)

Kinderontvoering na echtscheiding – Equality of arms

Artikel 6 EVRM. Klaagster woont in Letland. De zaak gaat over een beslissing van de Letse rechter in het kader van de Haagse conventie inzake kindervervoering. Deze heeft beslist dat de dochter van klagster terug naar haar vader in Noorwegen zou moeten. De gewone verblijfplaats van het kind is volgens de rechter Noorwegen. De ouders hebben co-ouderschap. Klaagster heeft hun kind zonder toestemming van de vader meegenomen naar Letland. De klacht van klagster gaat over het feit dat de Letse rechter de argumenten van klagster niet in aanmerking heeft genomen, dat het besluit onvoldoende gemotiveerd is en dat zij niet aanwezig is geweest bij de mondelinge behandeling en dat zij geen advocaat had. Voorts is haar verzoek om een mondelinge behandeling in beroep afgewezen en is zij niet op de hoogte gesteld van de argumenten van de tegenpartij. Het Hof oordeelt dat artikel 6 EVRM is geschonden voor wat betreft de *adversarial proceedings* en het *equality of arms*-beginsel. Geen schending voor het overige.

HvJ – ARREST – 5 september 2019 – zaak C-468/18 – R – Roemenië - [ECLI:EU:C:2019:666](#) – conclusie – arrest

Echtscheiding - Ouderlijke verantwoordelijkheid - Onderhoudsverplichting
Samenvatting onder: [IPR](#)

RECHTSPRAAK LIDSTATEN

Foreign Ideas about 'Child Marriage'? ([Verfassungsblog](#))

On 4 September 2019, a Frankfurt court ruled that Germany must recognize marriages involving minors that had been concluded within the EU. The case involved a couple who had married in Bulgaria and now resides in Germany. The bride was 17 when she wed.

NOOT - bij EHRM 18 juni 2019, Ushakov t. Rusland

Vladimir Ushakov V. Russia – The 1980 Hague Convention, the child’s best interests and gender biases (strasbourgobservers)

The case concerns Mr Ushakov who sought the return of his daughter V. to Finland after the mother I.K. took her to Russia. The Russian court refused to order the return of the child and based this decision on Article 13(1)(b) of the Hague Convention on Child Abduction. The Court carefully applies the general principles that have emerged in its previous case law on international child abduction. In that respect, the case is not very noteworthy. However, the dissenting opinion of Judge Dedov, in which he is critical of the Hague Convention, invites for discussion.

NOOT - bij EHRM 18 juni 2019, Haddad t. Spanje

The importance of time in child protection decisions; a commentary on Haddad v Spain (strasbourgobservers)

On 18 June 2019 the European Court of Human Rights found a violation of Article 8 of the Convention in the case of Haddad v Spain. The main reason was that the Spanish authorities did not discharge of their positive obligations to facilitate reunification between the applicant and his daughter (who had been placed in care). The applicant was the child’s father who at the time of placement was suspected of domestic violence against his children and their mother.

PUBLICATIE

CNUE publishes first issue of its mook, devoted to family law (notaries of Europe)

Financiële diensten en markten (B – S)

HvJ – ARREST – 5 september 2019 – zaak C-28/18 – Verein für Konsumenteninformation – Oostenrijk - ECLI:EU:C:2019:673 – persbericht – conclusie – arrest

Betaling door automatische afschrijving via SEPA – Vereiste dat betaler een woonplaats moet hebben in dezelfde lidstaat als de begunstigde

Verordening (EU) nr. 260/2012. De verwijzende rechter wil weten of de Duitse spoorwegmaatschappij Deutsche Bahn van klanten die via automatische overschrijving willen betalen, kan vereisen dat zij hun woonplaats in Duitsland hebben.

Hof: Artikel 9, lid 2, van verordening (EU) nr. 260/2012 verzet zich tegen een contractueel beding, dat de betaling door automatische afschrijving via SEPA uitsluit wanneer de betaler zijn woonplaats niet heeft in dezelfde lidstaat als die waar de begunstigde de zetel van zijn activiteiten heeft gevestigd.

- a** EU-Hof: woonplaatsvereiste aan consument voor een automatische incasso via SEPA mag niet (ECER)

HvJ – ARREST – 11 september 2019 – zaak C-143/18 – Romano – Duitsland - ECLI:EU:C:2019:701 – conclusie – arrest

Op afstand gesloten overeenkomst voor een financiële dienst - Herroepingsrecht

Richtlijn 2002/65/EG. Is het in het kader van de verkoop op afstand van financiële diensten, en inzonderheid van een hypothecaire lening, rechtmatig als een consument de overeenkomst herroept nadat deze volledig is uitgevoerd op grond van het feit dat de door de handelaar verstrekte informatie over dit herroepingsrecht overeenstemt met de in het Unierecht vermelde informatie, maar niet met

de vaste uitlegging van het toepasselijke nationale recht? Met andere woorden, kan een beweerde tekortkoming in de informatie over het herroepingsrecht, zoals geregeld in de toepasselijke nationale regeling, indien deze regeling de consument een grotere bescherming biedt dan het Unierecht, tot gevolg hebben dat de consument een „eeuwig” herroepingsrecht heeft.

Hof: Artikel 6, lid 2, onder c), van richtlijn 2002/65/EG, gelezen in samenhang met artikel 1, lid 1, ervan en tegen de achtergrond van overweging 13 van deze richtlijn, staat in de weg aan nationale regelgeving, zoals uitgelegd in de nationale rechtspraak, die met betrekking tot een tussen een handelaar en een consument op afstand gesloten overeenkomst voor een financiële dienst het herroepingsrecht van deze consument niet uitsluit wanneer die overeenkomst op uitdrukkelijk verzoek van de consument door beide partijen volledig is uitgevoerd voordat de consument van zijn herroepingsrecht gebruikmaakt. Het staat aan de verwijzende rechter om het gehele nationale recht in acht te nemen en de daarin erkende uitleggingsmethoden toe te passen om tot een oplossing te komen die in overeenstemming is met die bepaling, door in voorkomend geval vaste nationale rechtspraak te wijzigen wanneer deze berust op een met die bepaling onverenigbare uitlegging van het nationale recht.

De verplichting voor een handelaar die een overeenkomst op afstand met een consument sluit voor een financiële dienst, om op duidelijke en begrijpelijke wijze de informatie betreffende het bestaan van het herroepingsrecht mee te delen aan een normaal geïnformeerde en redelijk omzichtige en oplettende gemiddelde consument overeenkomstig de vereisten van het Unierecht voordat deze consument is gebonden door een overeenkomst op afstand of een aanbod, niet wordt miskend wanneer deze handelaar die consument de informatie verstrekt dat het herroepingsrecht niet van toepassing is op een overeenkomst die op uitdrukkelijk verzoek van de consument door beide partijen volledig is uitgevoerd voordat de consument van zijn herroepingsrecht gebruikmaakt, zelfs indien deze informatie niet overeenstemt met de nationale regelgeving, zoals uitgelegd in de nationale rechtspraak, die bepaalt dat het herroepingsrecht in een dergelijk geval van toepassing is.

- CJEU in Romano v DSL (C-143/18): sorry BGB, you can't sail around EU law implementation ([ECLB](#))

REGELGEVING EU – rectificatie alleen voor NL versie

Rectificatie van Richtlijn 2009/138/EG van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 betreffende de toegang tot en uitoefening van het verzekerings- en het herverzekeringsbedrijf (Solvabiliteit II) (herschikking) (PB L 335 van 17.12.2009), ST/11545/2019/INIT, [PB L 230 van 6.9.2019](#)

GBVB – Gemeenschappelijk buitenland en veiligheidsbeleid

HvJ – ARREST – 10 september 2019 – zaak C-123/18 P – HTTS/Raad – Grote Kamer – [ECLI:EU:C:2019:694](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Sanctiemaatregelen Iran - Nucleaire activiteiten – Schadevergoeding van EU

Uitvoeringsverordening (EU) nr. 668/2010. Verordening (EG) nr. 423/2007. Deze zaak houdt verband met de beperkende maatregelen die zijn genomen om Iran ertoe te bewegen haar proliferatiegevoelige nucleaire activiteiten en de ontwikkeling van vectoren voor kernwapens te staken. HTTS is een Duitse vennootschap die optreedt als scheepsagent en technisch beheerder van schepen. HTTS stelt schade te hebben geleden als gevolg van de plaatsing van haar naam op een lijst van beperkende maatregelen ten aanzien van Iran en eist schadevergoeding van de EU. Het

Gerecht heeft de plaatsing van HTTS op de lijst meermaals vernietigd, maar wees het verzoek tot schadevergoeding af. Het Hof behandelt thans de hogere voorziening

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 13 december 2017, HTTS/Raad (T-692/15, EU:T:2017:890), wordt vernietigd. De zaak wordt terugverwezen naar het Gerecht van de Europese Unie.

GERECHT EU – ARREST – 4 september 2019 – zaak T-308/18 – Hamas/Raad – ECLI:EU:T:2019:557 – arrest

Beperkende maatregelen – Actualisering lijst terroristische organisaties - Hamas

Besluit (GBVB) 2018/475. Hamas komt op tegen een besluit uit 2018 van de Raad waarbij zij op de lijst is gehouden van personen, groepen en entiteiten waarvoor specifieke maatregelen ter bestrijding van het terrorisme gelden.

Gerecht: Besluit (GBVB) 2018/47, verordening (EU) 2018/468, besluit (GBVB) 2018/1084 en verordening (EU) 2018/1071 worden vernietigd voor zover zij betrekking hebben op "Hamas", daaronder begrepen "Hamas-Izz al-Din al-Qassem" ».

GERECHT EU – ARREST – 20 september 2019 – zaak T-65/18 – Venezuela/Raad – ECLI:EU:T:2019:649 – arrest

Beperkende maatregelen in het licht van de situatie in Venezuela

Verordening (EU) 2017/2063. Uitvoeringsverordening (EU) 2018/1653. Verordening (EU) 2017/2063. Besluit (GBVB) 2018/1656. Besluit (GBVB) 2017/2074. Het betreft een verzoek krachtens artikel 263 VWEU tot nietigverklaring van beperkende maatregelen in het licht van de situatie in Venezuela. Het Gerecht verwerpt het beroep.

Gehandicapten

HvJ – ARREST – 11 september 2019 – zaak C-397/18 – Nobel Plastiques Ibérica – Spanje – ECLI:EU:C:2019:703 – geen conclusie – arrest

Ontslaggrond - indirecte discriminatie op grond van handicap - Redelijke aanpassingen

Samenvatting onder: Arbeid en sociale zekerheid

NOOT – bij EHRM 18 juli 2019, Glaisen t. Zwitserland

Glaisen v. Switzerland : the Court still gives up on reasonable accommodation ([strasbourgobservers](#))

Relying on its former case law the Court considers that access to a cinema is not a right and should not be imposed on private parties if there is not any domestic law forcing them to. Moreover, the Court relies on the Swiss authorities' argumentation according to which the facts do not disclose any discrimination. In my opinion, the Court missed an opportunity to recognize a structural discrimination and to consolidate its case law about substantive equality by granting the right to have a reasonable accommodation.

NOOT - bij EHRM 25 juni 2019, Stoian t. Roemenië

Stoian v. Romania: the Court's drift on disability rights intensifies ([strasbourgobservers](#))

The judgment's bottom line, that the fundamental rights of persons of disabilities are primarily a matter of resources that disqualifies them from protection under the Convention, is relatively unsurprising, though depressing and not befitting of a human rights court. What is more interesting is how the Court reached this verdict, by downgrading the case to the three-judge Committee level,

by distorting the facts, by adopting the Government's views wholesale and by refusing to apply meaningful scrutiny. In that sense, to some extent, what is lacking from the official record is more interesting than what was included.

Gewasbeschermingsmiddelen

GERECHT EU – ARREST – 19 september 2019 – zaak T-476/17 – Arysta LifeScience Netherlands/Commissie – Nederland – ECLI:EU:T:2019:618 – arrest

Gewasbeschermingsmiddelen – Werkzame stof diflubenzuron – Herziening van een goedkeuring

Verordening (EG) nr. 1107/2009. Het betreft een verzoek krachtens artikel 263 VWEU tot nietigverklaring van uitvoeringsverordening (EU) 2017/855 wat betreft de voorwaarden voor de goedkeuring van de werkzame stof diflubenzuron. Het Gerecht verwerpt het beroep.

Gezondheid, geneesmiddelen en etikettering (B)

HvJ – ARREST – 12 september 2019 – zaak C-688/17 – Bayer Pharma – Hongarije – ECLI:EU:C:2019:722 – conclusie – arrest

Octrooi geneesmiddel - Passende schadeloosstelling

Richtlijn 2004/48/EG. Bayer heeft op 8 augustus 2000 een octrooi aangevraagd bij het Hongaars bureau voor intellectueel eigendom voor een geneesmiddel met een anticonceptionele werkzame stof. Het bureau heeft de octrooiaanvraag op 28 oktober 2002 bekendgemaakt. Overeenkomstig § 18, leden 1 en 2, van de octrooiwet gaat de door het octrooi verleende bescherming voorlopig in bij de bekendmaking van de aanvraag en werkt zij terug tot de dag van de aanvraag. Het bureau heeft octrooi nr. 227.207 voor de desbetreffende uitvinding op 4 oktober 2010 verleend. Richter en Exeltis hebben respectievelijk in november 2009 en augustus 2010 en in oktober 2010 producten op de Hongaarse markt geïntroduceerd die volgens Bayer inbreuk maakten op haar octrooi. Op 8 november 2010 heeft Richter bij het bureau afgifte van een negatieve verklaring voor recht gevorderd, inhoudende dat haar producten geen inbreuk maakten op het octrooi van verzoekster. Richter en Exeltis hebben op 8 december 2010 eveneens een vordering tot nietigverklaring van het octrooi ingediend. De verwijzende rechter heeft Richter en Exeltis middels voorlopige maatregelen verboden hun producten op de markt te brengen. In het kader van de door Richter en Exeltis ingestelde hogere beroepen heeft de Fővárosi Ítéltábla (rechter in tweede aanleg voor de agglomeratie Boedapest, Hongarije) deze uitspraak nietig verklaard en de zaak naar de verwijzende rechter verwezen. Die heeft de verzoeken van Bayer om voorlopige maatregelen afgewezen. De voorlopige maatregelen waren derhalve tijdelijk van kracht. Het bureau heeft het octrooi bij beslissing van 13 september 2012 geheel nietig verklaard, waarna de verwijzende rechter het octrooi op zijn beurt onherroepelijk nietig heeft verklaard.

Richter en Exeltis hebben gevorderd om Bayer te verplichten tot vergoeding van de met de voorlopige maatregelen toegebrachte schade. De verwijzende rechter vraagt zich af of artikel 9, lid 7, van de richtlijn uitsluitend het recht van de verweerder op schadeloosstelling waarborgt of tevens de inhoud van dat recht bepaalt en zich aldus verzet tegen de toepassing van de algemene regels van nationaal burgerlijk recht omtrent aansprakelijkheid en schadevergoeding.

Hof: Artikel 9, lid 7, van de richtlijn, met name het begrip „passende schadeloosstelling”, verzet zich niet tegen een nationale regeling volgens welke een persoon niet wordt vergoed voor de schade die hij heeft geleden als gevolg van het feit dat hij niet heeft gehandeld zoals normaliter kan worden verwacht om zijn schade te voorkomen of te verminderen, en die (..) ertoe leidt dat de rechter de eiser van voorlopige maatregelen niet veroordeelt tot vergoeding van de door deze maatregelen berokkende schade, ook al is het octrooi op grond waarvan die maatregelen waren gevorderd en toegewezen daarna nietig verklaard, mits die regeling de rechter in staat stelt om naar behoren rekening te houden met alle objectieve omstandigheden van de zaak, daaronder begrepen het gedrag van de partijen, zodat hij met name kan nagaan of de eiser geen misbruik heeft gemaakt van die maatregelen.

- HvJEU over begrip "passende schadeloosstelling" uit de handhavingsrichtlijn na ontbrekend opgelegde voorlopige maatregelen ([Boek9.nl](#))
- Antwoord prejudiciële vragen over uitleg uitdrukking "passende schadeloosstelling" Handhavingsrichtlijn ([IEF18690](#))

HvJ – ARREST – 18 september 2019 – zaak C-222/18 – VIPA – Hongarije – ECLI:EU:C:2019:751 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Receptplichtige geneesmiddelen – Verstrekking door apotheek aan arts in andere lidstaat

Richtlijn 2011/24/EU. Artikelen 35 en 36 VWEU. Richtlijn 2001/83/EG. Het betreft een geding over de oplegging van een boete aan VIPA wegens onrechtmatige verstrekking van receptplichtige geneesmiddelen aan artsen die hun beroepsactiviteit in een andere lidstaat dan Hongarije uitoefenen. Deze zaak biedt het Hof de gelegenheid om zich op het gevoelige gebied van de verkoop van geneesmiddelen binnen de interne markt van de Europese Unie uit te spreken over, enerzijds, de werkingssfeer van richtlijn 2011/24 en, anderzijds, de beoordeling van de rechtvaardiging voor de beperking van het vrije verkeer van goederen door de betrokken nationale regeling.

Hof: Artikel 3, onder k), en artikel 11, lid 1, van richtlijn 2011/24/EU verzetten zich niet tegen een regeling van een lidstaat volgens welke een apotheek van deze lidstaat geen receptplichtige geneesmiddelen mag verstrekken op basis van een bestelformulier dat afkomstig is van een beroepsbeoefenaar in de gezondheidssector die in een andere lidstaat gemachtigd is om geneesmiddelen voor te schrijven en zijn activiteit uit te oefenen, terwijl dat wel mag indien het bestelformulier afkomstig is van een beroepsbeoefenaar in de gezondheidssector die in de eerste lidstaat gemachtigd is om zijn activiteit uit te oefenen, met dien verstande dat dergelijke formulieren volgens die regeling de naam van de betrokken patiënt niet vermelden.

De artikelen 35 en 36 VWEU moeten aldus worden uitgelegd dat ze zich niet verzetten tegen een dergelijke regeling van een lidstaat voor zover die wordt gerechtvaardigd door het doel de gezondheid en het leven van personen te beschermen, geschikt is om dit doel te bereiken en niet verder gaat dan noodzakelijk is om het te bereiken, waarbij het aan de verwijzende rechter staat om dit te verifiëren.

HvJ – CONCLUSIE A-G HOGAN – 10 september 2019 – zaak C-524/18 – Dr. Willmar Schwabe – ECLI:EU:C:2019:727 – [conclusie](#)

Gezondheidsclaims

Verordening (EG) nr. 1924/2006. Als op de voorzijde van de verpakking van voedingssupplementen algemene gezondheidsclaims worden gedaan, kan dan worden gezegd dat de fabrikant het in artikel 10, lid 3, van de verordening vervatte vereiste heeft vervuld dat zulke claims alleen „zijn [...] toegestaan indien zij gepaard gaan met een specifieke gezondheidsclaim die is opgenomen in de in de artikelen 13 en 14 bedoelde lijsten” wanneer een dergelijke specifieke gezondheidsclaim op de achterzijde van die verpakking is afgebeeld?

A-G: Artikel 10, leden 1 en 3, van de verordening moet aldus worden uitgelegd dat de term ‚specifieke gezondheidsclaims’ verwijst naar claims die ingevolge de verordening zijn toegestaan, en dat de term ‚algemene gezondheidsclaims’ verwijst naar claims die gepaard kunnen gaan met specifieke gezondheidsclaims.

Artikel 10, lid 3, van de verordening moet aldus worden uitgelegd dat wanneer wordt beoordeeld of algemene gezondheidsclaims gepaard gaan met specifieke gezondheidsclaims, ten eerste moet worden nagegaan of de specifieke gezondheidsclaims zijn toegestaan, ten tweede of de specifieke gezondheidsclaims de algemene gezondheidsclaims ondersteunen, en ten derde of het verband tussen de algemene en specifieke claims door een normaal geïnformeerde en redelijk omzichtige en oplettende gemiddelde consument kan worden waargenomen.

Als uitgangspunt volstaat de plaatsing van algemene gezondheidsclaims op de voorzijde van de verpakking en de plaatsing van specifieke gezondheidsclaims op de achterzijde van de verpakking om een verband tussen de claims tot stand te brengen, zodat de algemene gezondheidsclaim kan worden geacht „gepaard te gaan” met de specifieke gezondheidsclaim in de zin van artikel 10, lid 3. Het is echter aan de nationale rechter om uit te maken of de plaatsing van andere informatie op de

verpakking mogelijk tot gevolg heeft dat het verband voor een normaal geïnformeerde en redelijk omzichtige en oplettende gemiddelde consument onvoldoende duidelijk wordt.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 18 september 2019 – zaak C-602/19 – kohlfarma*

Vergunning voor parallelle invoer geneesmiddelen - Aflopen van de referentievergunning

Richtlijn 2001/83/EG. Verzoekster brengt een in Italië toegelaten geneesmiddel via "parallelle invoer" in de handel in Duitsland. Verzoekster beschikt over een vergunning voor de parallelle invoer van het geneesmiddel "Impromen 5 mg" tabletten, die is afgegeven door de Duitse bevoegde instantie, BfArM. Deze vergunning is verstrekt onder voorbehoud van aanpassing ervan aan toekomstige wijzigingen van de binnenlandse referentievergunning. Deze vergunning is echter in 2010 komen te vervallen. Sindsdien is dit geneesmiddel in Duitsland enkel nog in de vorm van druppels in de handel. Italië is de enige lidstaat waar het geneesmiddel in tabletvorm is toegelaten. In 2015 heeft verzoekster BfArM in kennis gesteld van wijzigingen van de gebruiksaanwijzing en de productkenmerken betreffende de dosering van het geneesmiddel. BfArM heeft geen toestemming verleend voor de aangemelde wijzigingen. Verzoekster heeft vervolgens beroep ingesteld en voert o.a. aan dat het Hof in zijn rechtspraak heeft erkend dat een afgegeven vergunning voor parallelle invoer niet komt te vervallen door het aflopen van de referentievergunning.

Vraag is o.a. of de nationale toelatingsautoriteit een wijziging van de doseringsgegevens voor een parallel ingevoerd geneesmiddel ook moet toestaan wanneer de referentievergunning is komen te vervallen.

Godsdienstvrijheid (B)

EHRM – ARREST – 3 september 2019 - Religious Community of Jehovah's Witnesses of Kryvyi Rih's Ternivsky District t. Oekraïne – persbericht – arrest (niveau 2) - 21477/10 - ECLI:CE:ECHR:2019:0903JUD002147710

Nalaten toestemming te verlenen om op gemeentegrond een gebedsruimte te laten herbouwen in strijd met artikel 9 en artikel 1 eerste protocol.

Artikel 9 EVRM. Artikel 1, Eerste Protocol EVRM. Klagers, een Jehovah gemeenschap, bezitten een gebouw op terrein van de gemeente waar zij een gebedsruimte hebben ingericht. Zij willen hier een nieuwe gebedsruimte oprichten. De gemeente keurde de plaatsing goed, maar dit plan werd niet aangenomen tijdens gemeenteraadsvergaderingen. Klagers zijn tweemaal in beroep gegaan, maar uiteindelijk is geoordeeld dat besluiten tot toewijzing van grond onder de exclusieve bevoegdheid van gemeenteraden vallen en de rechters hier geen beslissingen over kan nemen.

Het Hof merkt op dat hoewel de autoriteiten het feitelijke gebruik van land voor doeleinden van de religieuze gemeenschap tolereren, hun weigering om dat gebruik officieel te erkennen juridische rechtsonzekerheid voor klagers creëert. Het Hof is van oordeel dat in dergelijke omstandigheden het falen van de gemeenteraad om de bouw van een nieuwe gebedsruimte met een bijbehorende huurovereenkomst toe te staan – ondanks een definitieve rechterlijke beslissing waarin werd vastgesteld dat de gemeenschap voldeed aan de wettelijke vereisten om een dergelijke vergunning te verlenen – de situatie binnen de werkingssfeer van artikel 9 brengt. Er zijn geen aanwijzingen dat er na die rechterlijke beslissing een relevante wijziging in de omstandigheden heeft plaatsgevonden waardoor die beoordeling niet geldig of niet langer van toepassing zou zijn. De gemeenteraad heeft deze beslissing niet gerespecteerd en heeft zonder relevante redenen aan te voeren nagelaten om toestemming te verlenen. Hieruit volgt dat het gedrag van de gemeente willekeurig is en niet in overeenstemming met de wet. Daarom is artikel 9 van het verdrag geschonden.

Het Hof herhaalt voorts dat de nationale autoriteiten op het planningsbeleid een ruime waarderingsmarge hebben. Artikel 1 van Protocol nr. 1 vereist echter in de eerste plaats dat elke inmenging door een overheidsinstantie in het genot van bezittingen in overeenstemming moet zijn met de wet. De nationale rechter heeft echter al beslist dat de klagers voldoen aan de wettelijke vereisten voor een vergunning. Het Hof ziet geen reden om die conclusie in twijfel te trekken en vindt dat de inmenging niet rechtmatig was. Schending artikel 1 Eerste Protocol EVRM.

Grondrechten (Handvest) en EVRM, algemeen

HvJ – ARREST – 18 september 2019 – zaak C-366/18 – Ortiz Mesonero – Spanje – ECLI:EU:C:2019:757 – geen conclusie – arrest

Ouderschapsverlof – Verzoek om volgens vast werkrooster te werken – EU Handvest
Samenvatting onder: Arbeid en sociale zekerheid

NOOT – bij HvJEU 6 november 2018, zaken C 569/16 en C-570/16 Bauer e.a.

A.W.H. Meij, Prejudiciële verwijzing. Sociale politiek. Organisatie van de arbeidstijd. Recht op jaarlijkse vakantie met behoud van loon (..), in: NJ 2019/245

Dit arrest markeert een beslissende stap in een al langer lopende discussie over de horizontale werking van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. In een reeks arresten sinds de inwerkingtreding van het Handvest was deze kwestie op onderdelen in een stroomversnelling geraakt zonder dat een coherent beeld ontstond. De conclusie van A-G Bot (ECLI:EU:C:2018:337) geeft een overzicht van de ontwikkeling met literatuurverwijzingen. Met dit arrest heeft het Hof zoals hierna zal blijken, de gelegenheid te baat genomen om niet alleen de horizontale werking van het Handvest principieel te bevestigen, maar ook de toe te passen criteria nauwkeurig uiteen te zetten en het leerstuk te plaatsen in de hiërarchie van instrumenten voor de doorwerking van het Unierecht in de nationale rechtsorden, zoals met name ontwikkeld in het arrest Dominguez (C-282/10, NJ 2012/154, m.nt. M.R. Mok).

BLOGS

- Burmych v. Ukraine two years later: What about restoral? (strasbourgobservers)
- Another turn of the screw – further restrictions for Hungarian applications to the EctHR (strasbourgobservers)

Two recent posts on this blog (one on the Mendrei case and one on the Szalontay decision) by Dániel A Karsai have described how the European Court of Human Rights (Court) – largely disregarding the Hungarian legal-political context and its own jurisprudence on the burden of proof concerning the effectiveness of remedies – has limited potential applicants' access to the Strasbourg protection mechanism by declaring the Hungarian constitutional complaint an effective domestic remedy to be exhausted as a strong main rule.

With the inadmissibility decision handed down concerning application no. 22172/14, the Court has gone one step further on this road, mounting a procedural obstacle to seeking protection in Strasbourg that certain applicants coming from less privileged groups of society may not be able to overcome.

Wiki

- Handvest grondrechten EU
- Europees Hof voor de rechten van de mens (EHRM)

Handel en anti-dumping

HvJ – ARREST – 12 september 2019 – zaak C-709/17 P – Commissie/Kolachi Raj Industrial – ECLI:EU:C:2019:717 – conclusie – arrest

Invoer van rijwielen verzonden vanuit Cambodja, Pakistan en de Filipijnen - Assemblagewerkzaamheden - Ontwijkingspraktijken

Uitvoeringsverordening (EU) 2015/776. Verordening (EG) nr. 1225/2009. In deze zaak krijgt het Hof voor het eerst te maken met ingewikkelde ontwijkingspraktijken bestaande in opeenvolgende en veelvuldige assemblagewerkzaamheden die in verschillende derde landen plaatsvinden. In deze zaak

rijst de fundamentele vraag hoe de instellingen van de Unie, wanneer zij met die praktijken te maken krijgen, het bestaan van ontwijking kunnen bewijzen.

Hof: Het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 10 oktober 2017, Kolachi Raj Industrial/Commissie, zaak T-435/15, wordt vernietigd. Het door Kolachi Raj Industrial (Private) Ltd ingestelde beroep tot nietigverklaring wordt verworpen.

HvJ – ARREST – 19 september 2019 – zaak C-251/18 – Trace Sport – Nederland – Rechtbank Noord-Holland – ECLI:EU:C:2019:766 – conclusie – arrest

Antidumpingrechten rijwielen vanuit Sri Lanka

Uitvoeringsverordening (EU) nr. 501/2013. Verordening (EG) nr. 1225/2009. De vragen gaan over de geldigheid van uitvoeringsverordening (EU) nr. 501/2013 waarmee de Raad van de EU het definitieve antidumpingrecht op rijwielen uit China heeft uitgebreid tot rijwielen uit Sri Lanka. Deze verordening is door het Gerecht van de EU nietig verklaard op 19 maart 2015. De Franse onderneming Trace Sport, een importeur van rijwielen, betwist twee uitnodigingen van de Nederlandse belastingdienst tot betaling van antidumpingrechten voor rijwielen uit Sri Lanka. De vraag is echter of Trace Sport zich kan beroepen op de ongeldigheid van de verordening, omdat zij als importeur die verbonden is met Sri Lankaanse producenten bevoegd zou zijn geweest zelf op te komen tegen de verordening bij het Gerecht van de EU, maar geen gebruik heeft gemaakt van die mogelijkheid.

Hof: Uitvoeringsverordening (EU) nr. 501/2013 is ongeldig voor zover zij van toepassing is op de invoer van vanuit Sri Lanka verzonden rijwielen, ongeacht of deze al dan niet als van oorsprong uit Sri Lanka zijn aangegeven.

GERECHT EU – ARREST – 19 september 2019 – zaak T-228/17 – Zhejiang India Pipeline Industry/Commissie – ECLI:EU:T:2019:619 – arrest

Invoer van bepaalde roestvrijstalen hulpstukken voor buisleidingen

Uitvoeringsverordening (EU) 2017/141. Het betreft een op artikel 263 VWEU gebaseerd verzoek tot nietigverklaring van uitvoeringsverordening (EU) 2017/141 tot instelling van definitieve antidumpingrechten op bepaalde roestvrijstalen hulpstukken voor buisleidingen, door stomplassen te bevestigen, al dan niet afgewerkt, van oorsprong uit de Volksrepubliek China en Taiwan. Het Gerecht verworpt het beroep.

GERECHT EU – ARREST – 24 september 2019 – zaak T-586/14 RENV – Xinyi PV Products (Anhui) Holdings/Commissie – ECLI:EU:T:2019:668 – arrest

Dumping – Invoer van zonneglas van oorsprong uit China – Behandeling als marktgerichte onderneming

Verordening (EG) nr. 1225/2009 [thans verordening (EU) 2016/1036]. Het betreft een verzoek krachtens artikel 263 VWEU tot nietigverklaring van uitvoeringsverordening (EU) nr. 470/2014. In de procedure die heeft geleid tot de vaststelling van de bestreden verordening, heeft verzoekster op 21 mei 2013 op grondslag van verordening (EG) nr. 1225/2009 een verzoek ingediend om te worden behandeld als marktgerichte onderneming in de zin van artikel 2, lid 7, onder b) en c), van de basisverordening [thans artikel 2, lid 7, onder b) en c), van verordening 2016/1036]. Het Gerecht verklaart uitvoeringsverordening (EU) nr. 470/2014 nietig.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 10 september 2019 – zaak C-543/19 – Jebesen & Jessen

Invoer van citroenzuur uit China – Prijs verbintenis – Gecorrigeerde factuur

Verordening (EG) nr. 1193/2008. Besluit 2008/899/EG. Uitvoeringsverordening (EU) 2015/82. Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/87. Op de invoer van citroenzuur uit China is oorspronkelijk een antidumpingrecht geheven. Om hiervan vrijgesteld te worden, heeft Weifang aan de Commissie een prijsverbintenis aangeboden, die bij besluit 2008/899 is aangenomen (oorspronkelijk

verbintenaanbod). Verzoekster, Jebesen & Jessen, en Weifang zijn in januari 2015 de levering van in totaal 360 ton citroenzuur overeengekomen, conform de prijsverbintenis. Op verzoek van de Duitse douane heeft verzoekster de facturen van Weifang (van 29.01.2015) ingediend, waarin o.a. werd verwezen naar "besluit 2008/899/EG". De Duitse douane heeft het verzoek om vrijstelling van antidumpingrechten afgewezen omdat er naar besluit 2008/899 werd verwezen en niet naar het op 23.01.2015 in werking getreden uitvoeringsbesluit 2015/87. Het antidumpingrecht werd vastgelegd. Verzoekster heeft verzocht om restitutie van het antidumpingrecht en gecorrigeerde facturen ingediend. In deze facturen is "besluit 2008/899/EG" vervangen door "uitvoeringsbesluit (EU) 2015/87". De douane heeft de restitutie afgewezen, omdat het tijdstip waarop de douaneaangifte wordt aanvaard van belang is (C-3/13). Verzoekster heeft daartegen beroep ingesteld bij de verwijzende rechter. Zij verzoekt om volledige vrijstelling van de antidumpingrechten en voert aan dat de latere indiening van een gecorrigeerde factuur in elk geval is toegestaan. De vraag is of de facturen die zijn ingediend, voldoen aan de eisen in artikel 2(1)b) van uitvoeringsverordening 2015/82.

Huiselijk geweld

NOOT – bij EHRM 4 juli 2019, Kurt t. Oostenrijk

A worrisome reasoning by the Strasbourg Court in a domestic violence case: Kurt v. Austria ([strasbourgobservers](#))

This contribution opines that the reasoning by which the Chamber arrived at those conclusions is worrisome for its silence on the particular context of domestic violence and the vulnerability of the victims. Such approach does not sit well with more recent Court's case-law which expressly acknowledges the particular context of domestic violence. Hence, Kurt risks questioning the progress made in the Court's case-law and creating uncertainty as regards the standards to be followed in dealing with the widespread and complex phenomenon of domestic violence, requiring active State involvement.

Huurrecht

PREJUDICIELE VERWIJZING – Nederland – Rechtbank Amsterdam – 19 september 2019 – ECLI:NL:RBAMS:2019:7062

Huurzaak - Onderverhuur – Boetebeding in overeenkomst - Schadevergoeding
Samenvatting onder: [Consumentenrecht](#)

HvJEU

HvJ – CONCLUSIE A-G BOBEK – 24 september 2019 – gevoegde zaken C-515/17 P en C-561/17 P – Uniwersytet Wrocławski/REA en Polen / Uniwersytet Wrocławski en REA – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2019:774 – persbericht – conclusie

Vertegenwoordiging van niet-bevoorrechte verzoekers in rechtstreekse beroepen – Begrip advocaat

Artikel 19 Statuut HvJEU. De Uniwersytet Wrocławski (universiteit van Wrocław, Polen) heeft bij het Gerecht beroep ingesteld tegen een besluit van het Uitvoerend Agentschap onderzoek (REA) waarbij de universiteit wordt gelast bepaalde eerder aan haar toegekende middelen terug te betalen. Het beroep is niet-ontvankelijk verklaard wegens het ontbreken van een behoorlijke vertegenwoordiging in rechte. Volgens het Gerecht voldeed de procesgemachtigde van de Uniwersytet Wrocławski niet aan het vereiste van onafhankelijkheid dat aan het begrip advocaat in de zin van artikel 19, derde alinea, van het Statuut van het Hof van Justitie van de Europese Unie is verbonden. Hoewel de procesgemachtigde naar Pools recht gekwalificeerd is als advocaat en werkzaam is bij een advocatenkantoor, gaf hij als extern docent ook les aan de Uniwersytet Wrocławski en had hij daartoe een civielrechtelijke overeenkomst met de universiteit gesloten. Volgens het Gerecht is als gevolg van deze overeenkomst niet voldaan aan het vereiste van onafhankelijke vertegenwoordiging in rechte. Wie mag een niet-bevoorrechte verzoeker vertegenwoordigen in een rechtstreeks beroep bij het Hof van Justitie van de Europese Unie? Wie is, volgens artikel 19 van het Statuut van het Hof

van Justitie van de Europese Unie, „een advocaat die bevoegd is om op te treden voor een rechterlijke instantie van een lidstaat”.

A-G: Geeft het hof in overweging de beschikking van het Gerecht van 13 juni 2017, Uniwersytet Wrocławski/REA (T-137/16) te vernietigen; zaak C-515/17 P terug te verwijzen naar het Gerecht en de beslissing omtrent de kosten van partijen in die zaak aan te houden.

HvJ – CONCLUSIE A-G TANCHEV – 24 september 2019 – gevoegde zaken C-558/18 en C-563/18 – Miasto Łowicz en Prokuratura Okręgowa w Płocku – Grote Kamer – Polen - ECLI:EU:C:2019:775 – persbericht – conclusie

Ontvankelijkheid van de prejudiciële vragen – Rechtsstaat - Nieuwe regeling voor tuchtprocedures tegen rechters

Artikel 2 VEU. Artikel 19, lid 1, VEU. De verwijzende rechter wil weten of de nieuwe regeling voor tuchtprocedures tegen rechters in Polen voldoet aan de vereisten van de rechterlijke onafhankelijkheid in de zin van artikel 19, lid 1, tweede alinea, VEU. Blijkens de verwijzingsbeslissingen heeft de minister van Justitie zeggenschap verworven over de inleiding en het verloop van tuchtprocedures tegen rechters en hebben de wetgevende instanties zeggenschap verworven over de samenstelling van de nationale raad voor justitie, het orgaan dat verantwoordelijk is voor de selectie van de groep rechters die in aanmerking komen voor benoeming tot lid van de tuchtkamer van de hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken in Polen die tuchtzaken behandelt waarbij rechters betrokken zijn. Bovendien zeggen de verwijzende rechters in de verwijzingsbeslissingen te vrezen voor vergelding als zij niet in het voordeel van de Staat oordelen – een vrees die voortkomt uit het misbruik van de tuchtprocedure onder de nieuwe regeling. Het is ook opmerkelijk dat de rechters van de verwijzende rechterlijke instanties hebben aangegeven dat zij verantwoording moesten afleggen over hun beslissing om in de onderhavige zaken een verzoek om een prejudiciële beslissing in te dienen, in het kader van onderzoeksprocedures die na deze verzoeken zijn ingesteld, ook al is tegen deze rechters formeel geen tuchtprocedure ingeleid.

A-G: Volgens advocaat-generaal Tanchev moet het Hof de verzoeken om een prejudiciële beslissing betreffende de nationale maatregelen tot invoering van een regeling voor tuchtprocedures tegen rechters in Polen niet-ontvankelijk verklaren. In de prejudiciële verwijzingen wordt niet voldoende toegelicht wat het verband is tussen deze maatregelen en de toepasselijke bepalingen van Unierecht. Het Hof kan overeenkomstig artikel 267 VWEU geen advies uitbrengen over algemene of hypothetische vraagstukken.

IE - Intellectuele eigendom

HvJ – ARREST – 5 september 2019 – zaak C-172/18 – AMS Neve e.a. – VK - ECLI:EU:C:2019:674 – conclusie – arrest

Uniemerk Inbreuk op website - Internationale bevoegdheid

Verordening (EG) nr. 207/2009. De zaak gaat over de vraag of, en in voorkomend geval onder welke voorwaarden, de maker van een vermeende inbreuk, bestaande in advertenties voor en aanbiedingen van waren die zijn voorzien van een teken dat gelijk is aan een Uniemerk op een website, op grond van artikel 97, lid 5, van verordening (EG) nr. 207/2009 kan worden opgeroepen voor de gerechten van de lidstaat op het grondgebied waarvan zich handelaren en consumenten bevinden waarop deze website zich richt.

Hof: Artikel 97, lid 5, van verordening (EG) nr. 207/2009 moet aldus worden uitgelegd dat de houder van een Uniemerk die meent benadeeld te zijn doordat een derde zonder zijn toestemming eenzelfde teken als dit merk heeft gebruikt in advertenties en verkoopaanbiedingen die langs elektronische weg werden weergegeven voor dezelfde of soortgelijke waren als die waarvoor dit merk is ingeschreven, tegen deze derde een vordering wegens inbreuk kan instellen voor een rechtbank voor het Uniemerk van de lidstaat waar de consumenten en handelaren zich bevinden tot wie deze advertenties of verkoopaanbiedingen waren gericht, ook al heeft die derde de beslissingen en

maatregelen om deze advertenties en verkoopaanbiedingen op het internet te plaatsen in een andere lidstaat genomen.

- 📌 International jurisdiction in online EU trade mark infringement cases: CJEU rules that targeting may serve to establish jurisdiction ([IPkat](#))
- 📌 Plaats inbreuk online advertenties kan ook de plaats zijn waar de doelgroep zich bevindt ([Boek9.nl](#))
- 📌 AMS Neve: An Unfortunate Extension of the 'Targeting' Criterion to Jurisdiction for EU Trademarks ([Conflict of laws](#))
- 📌 CJEU confirms 'targeting' as a jurisdictional trigger for EU trademark infringement in AMS Neve. ([GAVL](#))

HvJ – ARREST – 12 september 2019 – zaak C-683/17 – Cofemel – Portugal – ECLI:EU:C:2019:721 – [persbericht](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Auteursrecht op modellen jeans, sweaters en T-shirts – G-Star – Oorspronkelijke werken

Richtlijn 2001/29/EG. Richtlijn 98/71/EG. Verordening (EG) nr. 6/2002. G-Star Raw is een vennootschap naar Nederlands recht die zich bezighoudt met het ontwerp, de productie en het in de handel brengen van kledingstukken (merken G-Star, G-Star Raw, G-Star Denim Raw, GS Raw, G-Raw en Raw). In 2013 heeft G-Star bij een Portugese rechter een vordering ingesteld om een Portugees bedrijf (Cofemel, merk Tiffosi) te gelasten een einde te maken aan alle inbreuken op auteursrechten. In het kader van die vordering heeft G-Star in het bijzonder aangevoerd dat bepaalde modellen van spijkerbroeken, sweaters en T-shirts die door Cofemel in de handel werden gebracht, een ontwerp hadden dat identiek was aan dat van haar modellen Arc en Rowdy. G-Star heeft er eveneens op gewezen dat die laatste oorspronkelijke intellectuele scheppingen en als zodanig echte werken van design zijn die auteursrechtelijk beschermd zijn.

Hof: Auteursrechtelijke bescherming kan niet worden verleend aan modellen louter omdat zij, afgezien van het utilitaire doel dat zij nastreven, een specifiek esthetisch effect teweegbrengen. Om voor deze bescherming in aanmerking te komen moeten die modellen de uitdrukking vormen van oorspronkelijke werken.

- 📌 HvJ EU: geen auteursrechtelijke bescherming modellen louter vanwege esthetisch effect ([IEF18680](#))
- 📌 Dirk Visser: auteursrecht op design, EU-wijd verbod makkelijker ([IEF18683](#))
- 📌 Geen auteursrechtelijke bescherming voor modellen die louter een esthetisch effect teweegbrengen ([Boek9.nl](#))
- 📌 BREAKING: CJEU rules that only requirement for copyright protection of designs is their originality ([IPkat](#))

HvJ – ARREST – 12 september 2019 – zaak C-104/18 P – Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret/EUIPO – ECLI:EU:C:2019:724 – [conclusie](#) – [arrest](#)

Beeldmerk met de wordelementen STYLO & KOTON – Depot te kwader trouw

Verordening (EG) nr. 207/2009. Een te kwader trouw aangevraagd merk kan achteraf nietig worden verklaard. De vraag is echter waarin kwade trouw bestaat en hoe kan worden vastgesteld dat er sprake is van kwade trouw. Het Hof vernietigt het arrest van het Gerecht van 30 november 2017, Koton Mağazacılık Tekstil Sanayi ve Ticaret/EUIPO – Nadal Esteban (STYLO & KOTON), zaak T-687/16. De beslissing van EUIPO van 14 juni 2016 (zaak R 1779/2015-2) wordt vernietigd. De vordering tot nietigverklaring van het litigieuze merk wordt afgewezen.

- 📌 HvJEU over depot te kwader trouw ([Boek9.nl](#))
- 📌 HvJ EU: kwade trouw bij verwarringsgevaar hangt af van omstandigheden geval ([IEF18692](#))

HvJ – ARREST – 12 september 2019 – zaak C-541/18 – Deutsches Patent- und Markenamt – ECLI:EU:C:2019:725 – geen conclusie – arrest

Onderscheidend vermogen – Beoordelingscriteria – Tekenen met hashtag

Richtlijn 2008/95/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen AS en het Duitse octrooi- en merkenbureau over de aanvraag tot inschrijving van het teken met hashtag #darferdas? als merk.

Hof: Artikel 3, lid 1, onder b), van richtlijn 2008/95/EG moet aldus worden uitgelegd dat het onderscheidend vermogen van een teken waarvan inschrijving als merk is aangevraagd, moet worden onderzocht rekening houdend met alle relevante feiten en omstandigheden, daaronder begrepen alle waarschijnlijke gebruiksvormen van het aangevraagde merk. Wanneer er geen andere aanwijzingen zijn, gaat het hierbij om de gebruiksvormen die in het licht van de gewoonten van de betrokken economische sector in de praktijk significant kunnen zijn.

- HvJEU over beoordeling onderscheidend vermogen van aangevraagd merk dat nog niet is gebruikt ([Boek9.nl](#))
- HvJ EU: onderscheidend vermogen teken hangt af van alle feiten en omstandigheden ([IEF18689](#))

HvJ – ARREST – 12 september 2019 – zaak C-299/17 – VG Media – Duitsland – ECLI:EU:C:2019:719 – persbericht – conclusie – arrest

Google - Auteursrecht - perssnippets – Pers- en mediacontent

Samenvatting onder: [Digitale markt](#)

HvJ – ARREST – 12 september 2019 – zaak C-688/17 – Bayer Pharma – Hongarije – ECLI:EU:C:2019:722 – conclusie – arrest

Octrooi geneesmiddel - Passende schadeloosstelling

Samenvatting onder: [geneesmiddelen](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G SZPUNAR – 10 september 2019 – zaak C-263/18 – Nederlands Uitgeversverbond - Nederland – Rechtbank Den Haag - ECLI:EU:C:2019:697 - conclusie

Virtuele marktplaats voor ,tweedehands' e-books – Distributierecht - Mededeling aan het publiek - Tom Kabinet

Richtlijn 2001/29/EG. Tom Kabinet heeft een website die een online marktplaats biedt voor tweedehands e-books. De manier waarop deze marktplaats functioneert, is in de loop van het hoofdgeding gewijzigd. In het kader van deze dienst, „leesclub” genaamd, verkoopt Tom Kabinet momenteel e-books die zij van officiële distributeurs of van particulieren heeft gekocht, aan andere particulieren die zich op haar site hebben geregistreerd. De prijzen van Tom Kabinet zijn lager dan die van de officiële distributeurs. De website van Tom Kabinet moedigt personen die op haar site e-books hebben gekocht aan om deze na het lezen ervan aan haar terug te verkopen, wat hun recht geeft op „credits”, waarmee zij vervolgens andere boeken kunnen kopen. Bij aankoop van e-books van personen eist Tom Kabinet dat zij hun eigen kopie verwijderen en brengt zij op de kopieën die zij doorverkoopt een digitaal watermerk (*digital watermark*) aan om er zeker van te zijn dat de kopie legaal is.

Het Hof zal moeten beslissen of, rekening houdend met deze ontwikkelingen, de regel van uitputting van het distributierecht, die is vastgesteld in de echte wereld van kopieën (voorwerpen), ook kan worden toegepast op de virtuele wereld van kopieën (digitale bestanden).

A-G: Op grond van het voorgaande kom ik tot de conclusie dat er juridische en teleologische argumenten zijn die pleiten voor de erkenning van de regel van uitputting van het distributierecht met betrekking tot werken die worden geleverd door online downloaden voor gebruik voor

onbeperkte tijd. Met name het permanente bezit door de gebruiker van een kopie van een dergelijk werk laat de gelijkenis zien tussen deze wijze van levering en de verspreiding van tastbare kopieën. Ik ben echter van mening dat, in de huidige stand van het Unierecht, de tegenargumenten moeten prevaleren. Het gaat met name om de argumenten die betrekking hebben op de duidelijke wens van de Uniewetgever dat downloaden onder het recht van mededeling aan het publiek valt, op de beperking van het distributierecht tot de eigendomsoverdracht van een kopie, en op het reproductierecht. Deze juridische argumenten worden gestaafd door de teleologische overwegingen die in de onderhavige conclusie zijn uiteengezet.

Gelet op een en ander geef ik het Hof in overweging, de prejudiciële vragen van de rechtbank Den Haag (Nederland) als volgt te beantwoorden:

„Artikel 3, lid 1, en artikel 4 van richtlijn 2001/29/EG moeten aldus worden uitgelegd dat de levering van e-books door middel van online downloaden voor gebruik voor onbeperkte tijd, niet valt onder het distributierecht als bedoeld in artikel 4 van deze richtlijn, maar onder het recht van mededeling aan het publiek in de zin van artikel 3, lid 1, van deze richtlijn.”

- B** AG Szpunar advises CJEU to rule that internet downloads of ebooks are covered by right of communication to the public, not distribution (so, no, there is no digital exhaustion under InfoSoc Directive) ([IPKat](#))
- B** A-G Szpunar: levering e-books valt niet onder het distributierecht, maar onder het recht van mededeling aan het publiek ([Boek9.nl](#))
- B** Conclusie AG: distributierecht wordt niet uitgeput door levering van gedownload e-books. ([IEF18676](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 12 september 2019 – zaak C-666/18 – IT Development – ECLI:EU:C:2019:729 – [conclusie](#)

Wettelijke bescherming van computerprogramma's – Softwarelicentieovereenkomst

Samenvatting onder: [Digitale markt](#)

HvJ – CONCLUSIE A-G PITRUZZELLA – 18 september 2019 – zaak C-622/18 – Cooper International Spirits e.a. – ECLI:EU:C:2019:755 – [conclusie](#)

Merkenrecht - Vervallenverklaring wegens het ontbreken van normaal gebruik – Mogelijkheid schade wegens inbreuk te vorderen

Richtlijn 2008/95/EG. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding over vermeende inbreuken op het ingeschreven Franse merk „SAINT GERMAIN” vóór de vervallenverklaring van dit merk. Kan de houder van een merk die hiervan nooit gebruik heeft gemaakt en wiens rechten hierop vervallen zijn verklaard wegens het ontbreken van normaal gebruik na het verstrijken van de periode van vijf jaar na de publicatie van de inschrijving ervan, een vordering wegens inbreuk instellen en vergoeding vorderen van de schade die hij stelt te hebben geleden wegens het gebruik door een derde, vóór de datum waarop de vervallenverklaring is ingegaan, van een overeenstemmend teken voor dezelfde of soortgelijke waren of diensten, waardoor verwarring kan ontstaan met zijn merk?

A-G: Artikel 5, lid 1, onder b), artikel 10 en artikel 12, lid 1, van richtlijn 2008/95/EG moeten aldus worden uitgelegd dat de houder van een ingeschreven merk die hiervan nooit gebruik heeft gemaakt en wiens rechten vervallen zijn verklaard bij het verstrijken van de in artikel 12, lid 1, van deze richtlijn voorgeschreven termijn van vijf jaar, het recht heeft een vordering wegens inbreuk in te stellen op grond van artikel 5, lid 1, onder b), van deze richtlijn om vergoeding te verkrijgen van de schade die hij stelt te hebben geleden wegens het gebruik door een derde, binnen die termijn van vijf jaar en vóór de datum waarop de vervallenverklaring is ingegaan, van een overeenstemmend teken voor dezelfde of soortgelijke waren of diensten, waardoor verwarring kan ontstaan met zijn merk. In een dergelijke procedure moet het gevaar voor verwarring van de conflicterende tekens, dat noodzakelijk is voor de vaststelling van een inbreuk, uitsluitend worden beoordeeld aan de hand van de elementen die uit de inschrijving van het merk voortvloeien.

- B** A-G HvJEU: mogelijk om inbreukvordering in te stellen en schadevergoeding te vorderen op grond van inbreuk op merk dat nooit is gebruikt ([Boek9.nl](#))

- AG Pitruzzella advises CJEU to rule that proprietor of trade mark revoked for non-use can seek compensation for infringing acts committed prior to revocation ([IPKat](#))

HvJ – CONCLUSIE A-G CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONA – 18 september 2019 – zaak C-678/18 – Procureur-Generaal bij de Hoge Raad der Nederlanden – Nederland – Hoge Raad – ECLI:EU:C:2019:760 – conclusie

Gemeenschapsmodel – Bevoegdheid voorzieningenrechter

Verordening (EG) nr. 6/2002. De Hoge Raad stelt het Hof een vraag over de rechterlijke bevoegdheid om voorlopige en beschermende maatregelen te bevelen in verband met het Gemeenschapsmodel. Nederland heeft de exclusieve bevoegdheid betreffende Gemeenschapsmodellen toegewezen aan de rechtbank Den Haag, waarbij aan de (voorzieningen)rechter in die rechtbank ook de bevoegdheid werd toegekend om beschermende en voorlopige maatregelen te bevelen. De Hoge Raad betwijfelt evenwel of deze laatste maatregel verenigbaar is met andere bepalingen van de verordening. Deze twijfel vloeit voort uit de discussie die is ontstaan in Nederland, waar meerdere rechters in eerste aanleg en appelrechters zich bevoegd hebben verklaard om kennis te nemen van verzoeken om beschermende en voorlopige maatregelen.

A-G: Artikel 90, lid 1, van verordening (EG) nr. 6/2002 moet aldus worden uitgelegd dat de nationale rechtbanken die bevoegd zijn voor nationale modellen, voorlopige en beschermende maatregelen kunnen bevelen in procedures ter zake van inbreuk op of geldigheid van Gemeenschapsmodellen waarin de bevoegdheid om uitspraak ten gronde te doen uitsluitend toekomt aan de rechterlijke instanties die overeenkomstig artikel 80, lid 1, van die verordening zijn aangewezen.

- Conclusie AG over exclusieve bevoegdheid rechtbanken voor Gemeenschapsmodel ([IEF18694](#))

GERECHT EU – ARREST – 20 september 2019 – zaak T-716/18 – The Logistical Approach/EUIPO - Idea Groupe – Nederland – ECLI:EU:T:2019:642 – arrest

Aanvraag voor Uniebeeldmerk Idealogistic Compass Greatest care in getting it there – Ouder internationaal beeldmerk IDÉA

Verordening (EU) 2017/1001. Het betreft een beroep tegen de beslissing van het EUIPO van 21 september 2018 (zaak R 2062/2017-4) inzake een oppositieprocedure tussen Idea Groupe en The Logistical Approach.

Gerecht: De beslissing van de vierde kamer van beroep van het Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie (EUIPO) van 21 september 2018 (zaak R 2062/2017-4) wordt vernietigd.

- Geen verwarringsgevaar ten aanzien van diensten gericht tot professioneel publiek ([IEF18701](#))

GERECHT EU – ARREST – 24 september 2019 – zaak T-219/18 – Piaggio & C. / EUIPO - Zhejiang Zhongneng Industry Group – ECLI:EU:T:2019:681 – persbericht – arrest

Ingeschreven gemeenschapsmodel dat een bromfiets weergeeft

Verordening (EG) nr. 6/2002. Zhejiang Zhongneng Industry Group Co. Ltd, heeft bij het EUIPO een aanvraag tot inschrijving van een gemeenschapsmodel ingediend krachtens de verordening. Verzoekster, Piaggio & C., heeft bij het EUIPO een vordering tot nietigverklaring van het litigieuze model ingediend krachtens artikel 52 van de verordening. In de eerste plaats stelt verzoekster in haar vordering tot nietigverklaring dat het litigieuze model ontbrak aan nieuwheid en een eigen karakter in de zin van de artikelen 5 en 6 van deze verordening. Verzoekster heeft ervoor gekozen haar beweringen te staven met het oudere model dat in de handel is gebracht onder de naam Vespa LX en waarvan zij de verspreiding aantoonde door middel van afbeeldingen die zijn verschenen in de vaktijdschriften in 2005. Het EUIPO heeft de vordering tot nietigverklaring afgewezen. Het Gerecht verwierpt het beroep.

- Geen gebruik van auteursrechtelijk beschermd werk in ingeschreven model ([IEF18710](#))

GERECHT EU – ARREST – 24 september 2019 – zaak T-356/18 – Volvo Trademark/EUIPO – Paalupaikka – ECLI:EU:T:2019:690 – arrest

Oppositieprocedure – Aanvraag voor Uniebeeldmerk V V-WHEELS – Oudere, niet-ingeschreven Unie- en nationale beeldmerken VOLVO

Verordening (EU) 2017/1001. Paalupaikka heeft bij het EUIPO een Uniemerkaanvraag ingediend. Dit teken wordt in de inschrijvingsaanvraag omschreven als „een blauwe cirkel met in het midden een zilverkleurige letter ‚v‘, waarbij deze cirkel „is omgeven door een fijne zilverkleurige lijn” en is afgebeeld boven „het woord ‚v-wheels‘. Volvo Trademark Holding AB heeft oppositie ingesteld. Het EUIPO heeft het beroep tegen de afwijzing van de oppositie verworpen. Het Gerecht vernietigt de beslissing van het EUIPO van 21 maart 2018 (zaak R 1852/2017-4).

PREJUDICIELE VERWIJZING – België – 17 september 2019 – zaak C-597-19 – M.I.C.M. Mircom International Content Management & Consulting*

IE – AVG – Massale verwerving IP-adressen van inbreukmakers – BitTorrent

Richtlijn 2004/48/EG. Richtlijn 2001/29/EG. Verzoeker is een vennootschap naar het Cypriotisch recht (M.I.C.M Mircom International Content Management & Consulting). Verzoeker is houder van bepaalde rechten op een groot aantal pornografische films geproduceerd door acht Amerikaanse en Canadese ondernemingen. Via een systeem dat is ontwikkeld door een Duitse universiteit, is zij in het bezit van duizenden IP-adressen die verwijzen naar klanten van de verwerende partij, de BVBA Telenet, als internetserviceprovider. Via de connecties waar deze IP-adressen naar verwijzen zouden films uit haar catalogus zouden zijn geüpload gebruik makend van het BitTorrent-protocol. Verzoeker maakt nu aanspraak op de identificatie van deze klanten door Telenet, die zich hier principieel tegen verzet. Vragen zijn o.a. of het uploaden via een BitTorrent-netwerk kan worden beschouwd als een mededeling aan het publiek, En hoe het massaal verwerven van IP-adressen van vermeende inbreukplegers moet worden beschouwd in het kader van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 24 september 2019 – zaak C-607/19 – Husqvarna*

Gemeenschapsmerk

Verordening (EG) nr. 207/2009. Verordening (EU) nr. 2017/1001. Vraag is o.a. of de vaststelling van het voor de berekening van de periode van vijf jaar in de zin van artikel 51(1)a) van de gemeenschapsmerkverordening en artikel 58(1)a) van de Uniemerkverordening doorslaggevende tijdstip wordt geregeld door die twee verordeningen. Zo ja, wat is het doorslaggevende tijdstip?

Institutioneel

HvJ – ARREST – 4 september 2019 – gevoegde zaken C-447/17 P en C-479/17 P – EU/Guardian Europe – ECLI:EU:C:2019:672 – geen conclusie – arrest

Buitensporig lange duur van procedure bij het Gerecht – Causaal verband met schade

Artikel 340, tweede alinea, VWEU. Met hun respectieve hogere voorzieningen verzoeken de Europese Unie, vertegenwoordigd door het Hof van Justitie van de Europese Unie (C-447/17 P) enerzijds, en Guardian Europe Sàrl (C-479/17 P) anderzijds, om gedeeltelijke vernietiging van het arrest van het Gerecht van de Europese Unie van 7 juni 2017, Guardian Europe/Europese Unie in zaak T-673/15, waarbij het Gerecht de Europese Unie heeft veroordeeld tot betaling van een schadevergoeding van 654 523,43 EUR aan Guardian Europe voor de door deze vennootschap geleden materiële schade wegens schending van de redelijke procestermijn in de zaak die heeft geleid tot het arrest van 27 september 2012, Guardian Industries en Guardian Europe/Commissie in zaak T-82/08 en voorts het beroep heeft verworpen voor het overige. Het Hof oordeelt dat het causaal verband tussen het handelen van de Unie en de gestelde schade ontbreekt.

Hof: Het door Guardian Europe Sàrl ingestelde beroep tot schadevergoeding wordt verworpen voor zover het ertoe strekt een schadevergoeding van 936 000 EUR te verkrijgen voor de vermeende

materiële schade die bestaat in de betaling van bankgarantiekosten na het verstrijken van de redelijke procestermijn in de zaak die heeft geleid tot het arrest van 27 september 2012, Guardian Industries en Guardian Europe/Commissie in zaak T-82/08.

IPR

HvJ – ARREST – 4 september 2019 – zaak C-347/18 – Salvoni – Italië – ECLI:EU:C:2019:661 – persbericht – conclusie – arrest

Afgifte artikel 53 certificaat – Consumentenovereenkomst – Geen ambtshalve toetsing bevoegdheidsregels door gerecht van oorsprong

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Indien een beslissing uitvoerbaar is in de lidstaat van oorsprong, dan is zij dat ook in de andere lidstaten zonder dat een exequatur vereist is. Met het oog op de tenuitvoerlegging in een lidstaat van een in een andere lidstaat gegeven beslissing, moet de verzoeker niettemin aan de bevoegde autoriteit een afschrift van de beslissing verstrekken alsook een certificaat – afgegeven in overeenstemming met artikel 53 van verordening nr. 1215/2012 – waaruit blijkt dat de betrokken beslissing uitvoerbaar is en dat een uittreksel van de beslissing bevat. Wat is de precieze aard van die procedure en wat zijn de bevoegdheden van het gerecht van oorsprong daarbij? De verwijzende rechter vraagt meer bepaald of het gerecht van oorsprong dat het certificaat van artikel 53 moet afgeven ambtshalve kan nagaan of bij het geven van de beslissing waarvan om tenuitvoerlegging is verzocht sprake is van schending van de bevoegdheidsregels voor door consumenten gesloten overeenkomsten, teneinde de consument in voorkomend geval te informeren over een eventueel vastgestelde schending en hem in staat te stellen de mogelijkheid te overwegen om de tenuitvoerlegging van de beslissing in de aangezochte lidstaat aan te vechten.

Hof: Artikel 53 van verordening (EU) nr. 1215/2012, beschouwd in samenhang met artikel 47 EU Handvest, verzet zich ertegen dat het gerecht van herkomst dat is verzocht het in artikel 53 bedoelde certificaat af te geven met betrekking tot een definitief geworden beslissing, ambtshalve kan nagaan of sprake is van schending van de bepalingen van hoofdstuk II, afdeling 4, van deze verordening, teneinde de consument te informeren over de eventueel vastgestelde schending en hem in staat te stellen met kennis van zaken de mogelijkheid te overwegen om gebruik te maken van het rechtsmiddel waarin artikel 45 van die verordening voorziet.

- 📌 CJEU judgment in Salvoni: no extra consumer protection in cross-border enforcement (ECLB)
- 📌 Salvoni v Fiermonte. CJEU confirms quasi-notarial nature of Brussels Ia's Article 53 certificate, other than for provisional measures. Consumer protection cannot be raised at that stage. Also rejects interpretative force of substantive consumer law rules for jurisdictional issues. (GAVL)

HvJ – ARREST – 5 september 2019 – zaak C-468/18 – R – Roemenië – ECLI:EU:C:2019:666 – conclusie – arrest

Echtscheiding - Ouderlijke verantwoordelijkheid - Onderhoudsverplichting

Verordening (EG) nr. 4/2009. Het betreft een geding tussen R, wonende in het VK en P, wonende in Roemenië, over een verzoek om alimentatie voor het onderhoud van hun gezamenlijke kind, welk verzoek is ingediend in het kader van een echtscheidingsprocedure en een procedure inzake de ouderlijke verantwoordelijkheid. Het hoofdgeding biedt het Hof de gelegenheid om de toepassingsvoorwaarden van artikel 3, onder a) en d), en artikel 5 van verordening nr. 4/2009 nader te bepalen en om zich uit te spreken over de verplichting van het ter zake van onderhoudsverplichtingen bevoegde gerecht om de concentratie van het geding te bevorderen naargelang van het belang van het kind, welk belang het reeds in aanmerking heeft genomen om zich onbevoegd te verklaren ter zake van de ouderlijke verantwoordelijkheid.

Hof: Artikel 3, onder a) en d), en artikel 5 van verordening (EG) nr. 4/2009 dienen aldus te worden uitgelegd dat wanneer een gerecht van een lidstaat zich moet uitspreken over drie in één beroep ingediende verzoeken die betrekking hebben op respectievelijk de echtscheiding van de ouders van een minderjarig kind, de ouderlijke verantwoordelijkheid voor dit kind en de onderhoudsverplichting jegens dit kind, het gerecht dat zich uitspreekt over de echtscheiding en zich onbevoegd heeft

verklaard ter zake van het verzoek betreffende de ouderlijke verantwoordelijkheid, desalniettemin bevoegd is ter zake van het verzoek inzake de onderhoudsverplichting jegens het kind indien dit gerecht ook het gerecht van de gewoonlijke woonplaats van de verweerder is of het gerecht waarvoor deze laatste is verschenen, zonder de bevoegdheid van dat gerecht te betwisten.

HvJ – ARREST – 18 september 2019 – zaak C-47/18 – Riel – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2019:754 – conclusie – arrest

Insolventieprocedure – Werkingssfeer Brussel I bis

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Verordening (EG) nr. 1346/2000. Verzoekster, die verantwoordelijk is voor het beheer van het Poolse staatswegennet, heeft Alpine Bau belast met de uitvoering van meerdere wegenbouwprojecten in Polen, welke opdrachten haar zijn gegund na openbare aanbestedingen. De contracten inzake deze projecten bevatten specifieke bepalingen betreffende de verschuldigde schadevergoedingen en rente in geval van vertragingen in de uitvoering ervan. Op 19 juni 2013 is in Oostenrijk een surseance van betaling jegens Alpine Bau ingesteld en Riel werd aangesteld als bewindvoerder van deze vennootschap. De kwalificatie van die procedure is gewijzigd in een „faillissementsprocedure”. De volgende dag is overeenkomstig een beslissing van de handelsrechter Wenen, Oostenrijk in het bestand van insolventieprocedures vermeld dat het om een hoofdsolventieprocedure in de zin van verordening nr. 1346/2000 ging. Ten aanzien van Alpine Bau is in Polen een secundaire insolventieprocedure geopend.

De verwijzende Oostenrijkse rechter vraagt zich in de eerste plaats af of de bij hem ingestelde rechtsvordering tot vaststelling van het bestaan van een vordering binnen de werkingssfeer van verordening nr. 1215/2012 of van verordening nr. 1346/2000 valt. In de tweede plaats vraagt hij zich af of de litispendingeregels van verordening nr. 1215/2012, eventueel naar analogie, moeten worden toegepast wanneer verordening nr. 1346/2000 wordt toegepast. In de derde plaats heeft hij twijfels over de draagwijdte van de in artikel 41 van verordening nr. 1346/2000 neergelegde vereisten waaraan de inhoud van de verklaring van indiening van een vordering moet voldoen, wanneer vorderingen worden ingediend door schuldeisers die in een lidstaat zijn gevestigd. Spanje, Polen en Zwitserland hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend.

Hof: Artikel 1, lid 2, onder b), van verordening 1215/2012 moet aldus worden uitgelegd dat een rechtsvordering tot vaststelling van het bestaan van vorderingen met het oog op de registratie ervan in het kader van een insolventieprocedure, is uitgesloten van de werkingssfeer van die verordening. Artikel 29, lid 1, van verordening 1215/2012 is niet van toepassing, ook niet naar analogie, op een rechtsvordering die uitgesloten is van de werkingssfeer van die verordening maar binnen de werkingssfeer van verordening (EG) nr. 1346/2000 valt.

Een schuldeiser kan in het kader van een insolventieprocedure een vordering indienen zonder formeel opgave te doen van de datum van ontstaan van deze vordering, wanneer het recht van de lidstaat op het grondgebied waarvan deze procedure is geopend, niet voorziet in de verplichting om opgave te doen van deze datum en die datum zonder veel moeite kan worden afgeleid uit de in dit artikel 41 bedoelde bewijsstukken, wat moet worden beoordeeld door de bevoegde autoriteit die verantwoordelijk is voor de verificatie van de vorderingen. (Artikel 41 van verordening nr. 1346/2000)

6 Skarb Państwa v Stephan Riel (qq insolvency trustee Alpine Bau). ([GAVL](#))

PREJUDICIELE VERWIJZING – Polen - 17 september 2019 – zaak C-519/19 - Passenger Rights spółka akcyjna w Warszawie*

Cessionaris van een luchtvaartclaim – Bevoegdheid rechter - Oneerlijk beding - Forumkeuze
Samenvatting onder: [Luchtvaart](#)

PREJUDICIELE VERWIJZING - Nederland - Hoge Raad - 20 september 2019 – ECLI:NL:HR:2019:1400

IPR - Schade op beleggingsrekening - Erfolgsort

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Vervolg van HR 14 juni 2019, [ECLI:NL:HR:2019:925](#). Collectieve actie ten behoeve van aandeelhouders met Nederlandse beleggingsrekening op de grond dat BP hen onjuist, onvolledig of misleidend heeft geïnformeerd over de olieramp uit 2010 in de Golf van Mexico.

Rechtbank en hof hebben zich onbevoegd verklaard. Biedt schade op beleggingsrekening voldoende aanknopingspunten om Nederland als 'Erfolgsort' te kwalificeren? Bijzondere of bijkomende omstandigheden voor bevoegdheid Nederlandse rechter. Betekenis van de omstandigheid dat sprake is van collectieve actie op de voet van art. 3:305a BW.

Prejudiciële vragen:

1.(a) Dient art. 7, aanhef en onder 2, van Verordening (EU) nr. 1215/2012 aldus te worden uitgelegd dat het rechtstreeks intreden van zuiver financiële schade op een beleggingsrekening in Nederland of een beleggingsrekening van een in Nederland gevestigde bank en/of beleggingsonderneming, welke schade het gevolg is van beleggingsbeslissingen genomen onder invloed van algemeen wereldwijd verspreide, maar onjuiste, onvolledige en misleidende informatie van een internationale beursgenoteerde onderneming, een voldoende aanknopingspunt oplevert voor internationale bevoegdheid van de Nederlandse rechter uit hoofde van de plaats van het intreden van de schade (*Erfolgsort*)?

(b) Zo nee, zijn bijkomende omstandigheden vereist die rechtvaardigen dat de Nederlandse rechter bevoegd is en welke omstandigheden zijn dat? Zijn de bijkomende omstandigheden die hiervoor in 4.2.2 zijn genoemd, voldoende voor bevoegdheid van de Nederlandse rechter?

2. Luidt het antwoord op vraag 1 anders indien het gaat om een vordering die op de voet van art. 3:305a BW is ingesteld door een vereniging die tot doel heeft krachtens een eigen recht de collectieve belangen te behartigen van beleggers die schade hebben geleden als bedoeld in vraag 1, hetgeen onder meer meebrengt dat de woonplaatsen van de hiervoor bedoelde beleggers niet zijn vastgesteld, evenmin als de bijzondere omstandigheden van de individuele aankooptransacties of van de individuele beslissingen om aandelen die al gehouden werden, niet te verkopen?

3. Indien de Nederlandse rechter bevoegd is om op basis van art. 7, punt 2, Verordening Brussel I-bis kennis te nemen van de vordering op de voet van art. 3:305a BW, is die rechter dan op grond van art. 7, punt 2, Verordening Brussel I-bis eveneens internationaal en intern relatief bevoegd om kennis te nemen van alle nadien ingestelde individuele schadevorderingen van beleggers die schade hebben geleden als bedoeld in vraag 1?

4. Indien de Nederlandse rechter als hiervoor bedoeld in vraag 3 wel internationaal, maar niet intern relatief bevoegd is om kennis te nemen van alle individuele schadevorderingen van beleggers die schade hebben geleden als bedoeld in vraag 1, wordt dan de interne relatieve bevoegdheid bepaald op grond van de woonplaats van de gedupeerde belegger, de vestigingsplaats van de bank waar deze belegger zijn persoonlijke bankrekening aanhoudt of de vestigingsplaats van de bank waar de beleggingsrekening wordt aangehouden, dan wel een ander aanknopingspunt?

REGELGEVING EU – rectificatie alleen voor NL versie

Rectificatie van Verordening (EG) nr. 593/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2008 inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst (Rome I), [PB L 230 van 6.9.2019](#)

Bladzijde 12, artikel 6, lid 1, onder a) in plaats van: de verkoper zijn commerciële of beroepsactiviteiten ontplooit in het land waar de consument woonplaats heeft, of,

lezen: de verkoper zijn commerciële of beroepsactiviteiten ontplooit in het land waar de consument zijn gewone verblijfplaats heeft, of.

Kwekersrecht

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 18 september 2019 – zaak C-176/18 – Club de Variedades Vegetales Protegidas – Spanje - ECLI:EU:C:2019:758 – [conclusie](#)

Kwekersrecht - Cascadebeschermingsregeling

Verordening (EG) nr. 2100/94. Dit verzoek is ingediend in het kader van een geding tussen een entiteit die gemachtigd is om de rechten van de houder van een communautair kwekersrecht voor een bepaald ras van mandarijnenbomen te doen gelden, en de eigenaar van een landbouwbedrijf. De entiteit verwijt de betrokken eigenaar bomen van dit beschermde ras te hebben aangeplant en

de vruchten ervan te hebben geoogst en verkocht, zonder toestemming van de houder te hebben verkregen of hem een billijke vergoeding te hebben betaald.

De verwijzende rechter wil weten of, wanneer een landbouwer in de tijd tussen de bekendmaking van de aanvraag en de verlening van het kwekersrecht, bij een boomkweker jonge bomen van een beschermd ras heeft gekocht, voor de aanplanting van die bomen en de daaropvolgende oogst en verkoop van de vruchten ervan, ten eerste aan de kweker een billijke vergoeding moet worden betaald, voor zover die handelingen tijdens die periode worden verricht, en, ten tweede, de toestemming van de kweker vereist is, voor zover die handelingen na verlening van het kwekersrecht verder worden verricht.

A-G: Artikel 13, lid 2, van verordening (EG) nr. 2100/94 moet aldus worden uitgelegd dat handelingen die bestaan in het aanplanten van componenten van een beschermd ras en het oogsten van de vruchten ervan, niet behoren tot de in die bepaling opgenomen categorieën van handelingen die, om te mogen worden verricht, de toestemming van de houder van het kwekersrecht vereisen.

Artikel 13, lid 3, van verordening nr. 2100/94 moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „ongeoorloofd gebruik” van beschermde componenten niet ziet op handelingen met betrekking tot die componenten, zoals het vermeerderen of in de handel brengen ervan, in de tijd tussen de bekendmaking van de aanvraag voor een communautair kwekersrecht en de verlening van dat recht.

GERECHT EU – ARREST – 24 september 2019 – zaak T-112/18 – Pink Lady America/OCVV - WAAA – ECLI:EU:T:2019:679 – arrest

Nietigheidsprocedure – Appelras Cripps Pink (Pink Lady) – Begrip exploitatie van het ras

Verordening (EG) nr. 2100/94. Verordening (EG) nr. 874/2009. De rechtsvoorganger van de Western Australian Agriculture Authority WAAA, landbouwwaardigheidsautoriteit van West-Australië, heeft bij het Communautair Bureau voor Plantenrassen (CPVO) een aanvraag voor een communautair kwekersrecht ingediend krachtens verordening (EG) nr. 2100/94. Het kweekproduct waarvoor om bescherming werd verzocht, is het ras Cripps Pink, een appelras dat tot de soort *Malus Domestica Borkh* behoort. Volgens het CPVO voldeed het ras Cripps Pink niet aan de voorwaarde van nieuwheid in de zin van artikel 10 van de basisverordening. Het ministerie heeft vervolgens uitgelegd dat het jaar 1988 had moeten worden beschouwd als de datum van de „eerste aanplantingen in Australië voor experimentele doeleinden”, en erop gewezen dat de relevante datum overeenkomstig artikel 10 van de basisverordening juli 1992 was, te weten de datum waarop de appelbomen van het ras Cripps Pink in het VK in de handel werden gebracht onder de handelsnaam Pink Lady. Op 15 januari 1997 heeft het CPVO communautair kwekersrecht nr. 1640 verleend aan het ras Cripps Pink. Verzoekster, Pink Lady America LLC, heeft een vordering tot nietigverklaring van het communautaire kwekersrecht voor het ras Cripps Pink ingesteld. Het Gerecht verwerpt het beroep.

Landbouw en visserij (B)

HvJ – ARREST – 4 september 2019 – zaak C-686/17 – Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main – Duitsland - ECLI:EU:C:2019:659 – conclusie – arrest

Gekweekte champignons – Vermelding land van oorsprong Duitsland - Wezenlijke stappen in het productie- en teeltproces van gekweekte champignons vinden niet plaats in Duitsland – Misleiding consument? - CDW

Verordening (EG) nr. 1234/2007. Verordening (EU) nr. 1308/2013. Verordening (EG) nr. 2913/92. Verordening (EG) nr. 952/2013. Gedelegeerde verordening (EU) 2015/2446. Richtlijn 2000/13/EG. Verordening (EU) nr. 1169/2011. De zaak gaat over een vordering tot staking van het in de handel brengen van gekweekte champignons die worden geoogst in Duitsland met de vermelding „Oorsprong: Duitsland”. De Zentrale is van mening dat het gebruik door Prime Champ van deze etikettering zonder informatieve toevoegingen misleidend is in de zin van artikel 2, lid 1, onder a), i), van richtlijn 2000/13/EG en van artikel 7, lid 1, onder a), van verordening (EU) nr. 1169/2011 die verbieden dat de consument wordt misleid met betrekking tot voedselinformatie, wanneer wezenlijke stappen in het productie- en teeltproces van gekweekte champignons niet in Duitsland plaatsvinden.

Hof: Voor de vaststelling van de betekenis van het begrip „land van oorsprong” in Verordening (EG) nr. 1234/2007 en Verordening (EU) nr. 1308/2013 moet worden uitgegaan van de verordeningen

inzake douane voor de bepaling van de niet-preferentiële oorsprong van goederen, te weten de artikelen 23 en volgende van verordening (EEG) nr. 2913/92 .

Het land van oorsprong van de gekweekte champignons is het land waar deze worden geoogst, ook al vinden wezenlijke productiefasen plaats in andere lidstaten van de Unie en zijn die champignons pas drie dagen of minder vóór de eerste oogst overgebracht naar het grondgebied waar zij worden geoogst.

Het algemene verbod op misleiding van de consument ten aanzien van het land van oorsprong van levensmiddelen, dat is neergelegd in artikel 2, lid 1, onder a), i), van richtlijn 2000/13/EG en in artikel 7, lid 1, onder a), van verordening (EU) nr. 1169/2011 is wat verse groenten en fruit betreft niet van toepassing op de door artikel 113 bis, lid 1, van verordening nr. 1234/2007 en artikel 76, lid 1, van verordening nr. 1308/2013 voorgeschreven vermelding van het land van oorsprong.

Het Unierecht moet aldus worden uitgelegd dat er geen verplichting mag worden opgelegd om de door artikel 113 bis, lid 1, van verordening nr. 1234/2007, en artikel 76, lid 1, van verordening nr. 1308/2013 voorgeschreven vermelding van het land van oorsprong aan te vullen met informatieve toevoegingen teneinde een krachtens artikel 2, lid 1, onder a), i), van richtlijn 2000/13 en artikel 7, lid 1, onder a), van verordening nr. 1169/2011 verboden misleiding van de consument tegen te gaan.

HvJ – ARREST – 12 september 2019 – zaak C-347/17 – A. e.a. – Nederland – [Rechtbank Rotterdam](#) - [ECLI:EU:C:2019:720](#) – [conclusie](#) - [arrest](#)

Hygiëne van levensmiddelen van dierlijke oorsprong – Vlees van pluimvee – Postmortemkeuring van de karkassen

Samenvatting onder: [voedselveiligheid](#)

HvJ – ARREST – 11 september 2019 – zaak C-46/18 – Caseificio Sociale San Rocco e.a. – Italië - [ECLI:EU:C:2019:706](#) – [conclusie](#) – [arrest](#)

Melkquota – Overschrijding – Inning onbetaalde heffingen

Verordening (EEG) nr. 3950/92. Verordening (EG) nr. 1392/2001. In 1984 is ter opheffing van structurele overschotten een quotastelsel ingevoerd voor de productie van melk en zuivelproducten met een bijkomende heffing voor leveringen en rechtstreekse verkopen die de quota overschreden. Dat stelsel is op 31 maart 2015 beëindigd. Deze zaak is een nieuwe aflevering in het feuilleton over de inning van onbetaalde heffingen in Italië. Samengevat doet zij de vraag rijzen of een lidstaat de kopers wettelijk kan verplichten tot inhouding op de melkprijs van de heffing die de producenten verschuldigd zijn wegens het overschrijden van hun individuele quota. Indien een dergelijke nationale wet onverenigbaar is met het Unierecht, rijst de bijkomende vraag naar de mogelijke gevolgen van die onverenigbaarheid op dat punt voor kopers en producenten.

Hof: Artikel 2 van verordening (EEG) nr. 3950/92 moet aldus worden uitgelegd dat de vaststelling dat de nationale regeling betreffende de wijze waarop de extra heffing door de koper bij de producenten wordt geïnd onverenigbaar is met die bepaling, niet met zich meebrengt dat de aan die regeling onderworpen producenten deze heffing niet meer verschuldigd zijn.

Artikel 2, lid 4, van verordening nr. 3950/92, gelezen in samenhang met artikel 9 van verordening (EG) nr. 1392/2001 verzet zich tegen een nationale regeling, die bepaalt dat de te veel geïnde extra heffing bij voorrang moet worden terugbetaald aan de producenten die – overeenkomstig een bepaling van nationaal recht die onverenigbaar is met artikel 2, lid 2, van verordening nr. 3950/92, hebben voldaan aan hun maandelijkse betalingsverplichting.

Het beginsel van bescherming van het gewettigd vertrouwen moet aldus worden uitgelegd dat het zich niet er tegen verzet dat, in een situatie als aan de orde in het hoofdgeding, het bedrag aan extra heffing dat is verschuldigd door producenten die niet hebben voldaan aan de door de toepasselijke nationale regeling opgelegde verplichting om die heffing maandelijks te betalen, opnieuw wordt berekend.

HvJ – ARREST – 12 september 2019 – zaak C-82/17 P – TestBioTech e.a./Commissie – ECLI:EU:C:2019:719 – conclusie – arrest

Genetisch gemodificeerde soja

TestBioTech e.a. vorderen nietigverklaring van een besluit van de Europese Commissie uit 2013 met betrekking tot het in de handel brengen van genetisch gemodificeerde soja (MON 87701 en MON 89788). Bij dat besluit had de Commissie TestBioTech ervan in kennis gesteld geen redenen te zien om haar vergunningsbesluit (op basis van een EU-verordening) te herzien. Het Gerecht van de EU wees de vordering van TestBioTech af in 2016, thans doet het Hof uitspraak in hogere voorziening. Het Hof wijst de hogere voorziening af.

HvJ – ARREST – 12 september 2019 – gevoegde zaken C-199/18, C-200/18 en C-343/18 – Pollo del Campo en Avi Coop e.a. – ECLI:EU:C:2019:718 – geen conclusie – arrest

Vergoedingen voor officiële controles op diervoeders en levensmiddelen

Verordening (EG) nr. 882/2004. Het betreft drie gedingen met betrekking tot een besluit op grond waarvan verzoeksters in het hoofdgeding een vergoeding moesten betalen ter dekking van de kosten van officiële veterinaire controles.

Hof: Artikel 27 van verordening (EG) nr. 882/2004 moet aldus worden uitgelegd dat dit bepaalt dat de lidstaten de vergoedingen voor de officiële controles op de in bijlage IV, afdeling A, en in bijlage V, afdeling A, bij deze verordening genoemde activiteiten ook moeten opleggen aan exploitanten van een levensmiddelenbedrijf en van een diervoederbedrijf die, naast hun hoofdactiviteit van veeteelt, het slachten en het uitsnijden van vlees als nevenactiviteit verrichten.

Artikel 27 van verordening nr. 882/2004 moet aldus worden uitgelegd dat het een lidstaat niet toestaat vergoedingen toe te passen die lager zijn dan de in bijlage IV, afdeling B, en bijlage V, afdeling B, bij verordening nr. 882/2004 vastgestelde minimumbedragen.

HvJ – CONCLUSIE A-G PIKAMÄE – 18 september 2019 – gevoegde zaken C-477/18 en C-478/18 – Exportslachterij J. Gosschalk en Compaxo Vlees Zevenaar e.a – Nederland – CBb – ECLI:NL:CBB:2018:341 (C-478/18) – ECLI:NL:CBB:2018:340 (C-477/18) – ECLI:EU:C:2019:759 – conclusie

Berekening vergoedingen voor officiële controles slachthuizen

Verordening (EG) nr. 882/2004. In algemene zin wordt het Hof om een uitspraak verzocht over de vraag welke voorwaarden en grenzen verordening nr. 882/2004 verbindt aan de bevoegdheid van de voor het verrichten van officiële veterinaire controles bevoegde nationale autoriteiten om aan de slachthuizen waar die controles plaatsvinden vergoedingen op te leggen ter dekking van de kosten die ten behoeve van de uitvoering van die controles zijn gemaakt.

A-G: De begrippen ‚personeel dat betrokken is bij de officiële controles‘ in punt 1 van bijlage VI bij verordening (EG) nr. 882/2004 en ‚personeel dat betrokken is bij de uitvoering van de officiële controles‘ in punt 2 van deze bijlage moeten in die zin worden uitgelegd dat de salarissen en de kosten die in aanmerking mogen worden genomen bij de berekening van de vergoedingen voor officiële controles, ook de salarissen van en de kosten voor administratief en ondersteunend personeel in dienst van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit of de besloten vennootschap Kwaliteitskeuring Dierlijke Sector omvatten.

De kosten voor administratief en ondersteunend personeel van een bevoegde autoriteit mogen in aanmerking worden genomen bij de berekening van de aan slachthuizen op te leggen vergoedingen, op voorwaarde (1) dat zij daadwerkelijk voortvloeien uit de uitvoering van de officiële controles en (2) dat zij niet de kosten overschrijden die een dergelijke autoriteit in relatie tot de betrokken kostencategorieën, zoals opgesomd in voormelde bijlage, heeft gemaakt.

Artikel 27, lid 4, aanhef en onder a), en bijlage VI, punten 1 en 2, van verordening nr. 882/2004 staan niet eraan in de weg dat bij slachthuizen een bedrag in rekening wordt gebracht ter vergoeding van kwartieren ten behoeve van officiële controles die deze slachthuizen bij de bevoegde nationale

autoriteit hebben aangevraagd maar die niet feitelijk zijn gewerkt, wanneer deze autoriteit niet in staat is om het ter beschikking van het betrokken slachthuis gestelde personeel elders in te zetten. Het voorgaande antwoord geldt ook in geval van door de bevoegde autoriteit ingeleende dierenartsen die geen salaris ontvangen voor kwartieren die het slachthuis wel bij de bevoegde autoriteit heeft aangevraagd maar waarin geen werkzaamheden zijn verricht, terwijl het over het aangevraagde maar niet gewerkte aantal kwartieren aan het slachthuis in rekening gebrachte bedrag ten goede komt aan algemene kosten van overhead van de bevoegde autoriteit, op voorwaarde dat deze algemene kosten onder een of meer van de in bijlage VI, punten 2 en 3, bij verordening nr. 882/2004 opgesomde categorieën vallen en dat het bedrag ervan overeenkomt met de besparingen die de bevoegde autoriteit heeft gerealiseerd doordat ingeleende dierenartsen minder salaris ontvangen omdat zij niet worden betaald voor door het slachthuis aangevraagde maar niet gewerkte kwartieren. Het is aan de verwijzende rechter om na te gaan of dit het geval is.

Artikel 27, lid 4, onder a), en bijlage VI, punten 1 en 2, van verordening nr. 882/2004 staan niet eraan in de weg dat op slachthuizen hetzelfde gemiddelde tarief wordt toegepast voor werkzaamheden ten behoeve van officiële controles door dierenartsen in dienst van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit en door ingeleende dierenartsen, die lager gesalarieerd zijn, zodat aan slachthuizen een hoger bedrag in rekening wordt gebracht dan aan de ingeleende dierenartsen wordt uitbetaald, aangezien uit artikel 27, lid 4, onder b), van deze verordening volgt dat de bevoegde autoriteiten gerechtigd zijn om de vergoedingen op vaste bedragen vast te stellen.

De vergoedingen voor officiële controles in slachthuizen mogen niet dienen ter opbouw van een weerstandsvermogen ten behoeve van een particuliere onderneming waarvan door de bevoegde autoriteit officiële assistenten worden ingeleend, welk weerstandsvermogen in geval van een epizoötie kan worden aangewend voor de betaling van de salarissen van en de kosten voor personeel dat na afloop van de crisis de officiële controles uitvoert of de uitvoering daarvan mogelijk maakt.

PREJUDICIELE VERWIJZING – VK – 5 september 2019 – [zaak C-579/19 - R*](#)

Hygiëne van levensmiddelen van dierlijke oorsprong – Eigenaar weigert afgekeurd karkas af te dragen - Beroepsprocedure

Samenvatting onder: [Voedselveiligheid](#)

PUBLICATIE

Farming without plant protection products ([Publications office](#))

LHBT-rechten

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 28 augustus 2019 - B. en C. t. Zwitserland – [subject matter of the case](#)

New case in the European Court of Human Rights concerning residency of a same-sex couple in Switzerland ([ECHRSO](#))

NOOT – bij EHRM 16 juli 2019, [Zhdanov e.a. t. Rusland](#)

Zhdanov and others v. Russia: on missed opportunities and an offensive applicant ([strasbourgobservers](#))

The case concerns the refusal by the Russian authorities to register two LGBT rights organisations because they were considered extremist organisations on account of the allegedly immoral character of their activities. In this judgment, the Court found a violation of Article 6 § 1 (access to court) and of Article 11 (freedom of assembly), alone and in conjunction with Article 14 (prohibition of discrimination). This blog post is only concerned with the Article 11 and 14 aspects of the case.

BLOG

New article on the ECHR and sexual orientation discrimination in Central and Eastern Europe ([ECHRSO](#))

Luchtvaart en pakketreizen (c)

HvJ – CONCLUSIE A-G SAUGMANDSGAARD ØE – 26 september 2019 – zaak C-532/18 – Niki Luftfahrt – Oostenrijk – ECLI:EU:C:2019:788 – [conclusie](#)

Begrip ongeval – Aansprakelijkheid luchtvervoerder voor ongeval met hete drank

Verdrag van Montreal. Dit verzoek vindt plaats in het kader van een geding tussen een minderjarige passagier, vertegenwoordigd door haar vader, en de curator van een luchtvaartmaatschappij. Verzoekster in het hoofdgeding verzoekt om een schadeloosstelling voor brandwonden die zij heeft opgelopen doordat tijdens een grensoverschrijdende vlucht van deze maatschappij een beker hete drank door onbekende oorzaak omviel.

A-G: Onder een „ongeval” dat de aansprakelijkheid van de luchtvervoerder met zich kan brengen, moet worden verstaan elke plotse of ongewone, van buiten een passagier komende gebeurtenis die de dood of lichamelijk letsel van die passagier tot gevolg heeft gehad en zich heeft voorgedaan aan boord van het luchtvaartuig of tijdens enige handeling verband houdende met het aan boord gaan of het verlaten van het luchtvaartuig, waarbij niet hoeft te worden onderzocht of deze gebeurtenis te wijten is aan een typisch luchtvaart risico of rechtstreeks verband houdt met het luchtvervoer. (Artikel 17, lid 1, van het Verdrag van Montreal)

PREJUDICIELE VERWIJZING – VK - 5 september 2019 – [zaak C-578/19 - X*](#)

Verkrachting door personeel in hotel van geboekte pakketreis - Aansprakelijkheid reisorganisatie?

Richtlijn 90/314/EEG. Verzoekster heeft een pakketreis naar Sri-Lanka geboekt bij verweerster, een reisorganisator. De overeenkomst bepaalt aanvaarding van beperkte aansprakelijkheid voor schade die voortvloeit uit de diensten die deel uitmaken van de vakantie. Verzoekster is tijdens haar verblijf in het hotel aangerand en verkracht door een medewerker van het hotel tijdens de begeleiding naar de receptie en vordert nu schadevergoeding van de reisorganisatie.

In hoger beroep bij de verwijzende rechter waren twee belangrijke geschilpunten aan de orde. i) Komen de aanranding en verkrachting neer op een slechte uitvoering van de krachtens de overeenkomst op de reisorganisatie rustende verplichtingen? ii) Zo ja, wordt enige aansprakelijkheid van de reisorganisatie dan uitgesloten door de overeenkomst? Dit verzoek om een prejudiciële beslissing heeft specifiek betrekking op de tweede kwestie.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Polen - 17 september 2019 – [zaak C-519/19 - Passenger Rights spółka akcyjna w Warszawie*](#)

Cessie van luchtvaartclaim – Bevoegdheid rechter - Oneerlijk beding - Forumkeuze

Verordening (EU) nr. 1215/2012. Richtlijn 93/13/EEG. Verzoekster (Passenger Rights spółka akcyjna) heeft een vordering ingediend tot veroordeling van verweerster, Ryanair, gevestigd in Ierland, tot betaling van 250 EUR als compensatie voor de annulering van een vlucht van Milaan naar Warschau. Verweerster heeft hiertegen aangevoerd dat de Poolse rechter hiervoor niet internationaal bevoegd is omdat de Algemene Vervoersvoorwaarden bepalen dat geschillen bij uitsluiting worden behandeld door de Ierse rechters. De verwijzende rechter twijfelt of de marktdeelnemer als gevolg van de cessie van de schuldvordering van de consument gesubrogeerd is in de rechten van de consument en zich kan beroepen op de gunstige Unierechtelijke regeling met betrekking tot de consumentenbescherming die onder meer voortvloeit uit artikel 3(1) artikel 6(1) van richtlijn 93/13. In het licht van de uitspraken van het Hof rijst de vraag of het “oorspronkelijke” karakter van de verbintenis relevant is voor de vaststelling van het bevoegde gerecht en van de geldigheid van het forumkeuzebeding, dan wel of de marktdeelnemer-cessionaris dit als oneerlijk kan aanmerken op grond van de strekking van de consumentenbescherming. Vraag is dus of de uiteindelijke cessionaris van een schuldvordering - die deze heeft overgenomen van een consument en die zelf geen

consument is - zich kan beroepen op het feit dat niet afzonderlijk over de contractuele forumkeuzebedingen is onderhandeld, alsmede op het oneerlijke karakter daarvan?

PREJUDICIELE VERWIJZING – Spanje – 24 september 2019 – zaak C-560/19 – Air Nostrum*

Luchtvaartclaim - Begrip 'luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert

Verzoeker heeft bij luchtvaartmaatschappij Iberia een vlucht van Alicante naar Chicago geboekt. De vlucht bestond uit twee segmenten: i) Alicante naar Madrid, uitgevoerd door Air Nostrum, en ii) Madrid naar Chicago, uitgevoerd door Iberia. De eerste vlucht (Alicante-Madrid) kwam met vertraging aan in Madrid. Als gevolg van die vertraging heeft verzoeker de aansluitende vlucht voor het tweede segment gemist. Verzoeker is op een nieuwe vlucht geplaatst en heeft de eindbestemming, Chicago, bereikt met meer dan 24 uur vertraging.

Valt een onderneming die het vliegticket verkoopt maar de vlucht niet uitvoert, onder het begrip 'luchtvaartmaatschappij die de vlucht uitvoert'? Zo nee, wie moet dan de compensatie betalen wanneer meerdere luchtvaartmaatschappijen zijn betrokken bij de uitvoering van een vlucht (met aansluitingen)?

OVERIG

Aankondiging onderzoek naar de verwerking van passagiersgegevens van luchtvaartmaatschappijen ([Privacyweb](#))

WIKI

[Wiki luchtvaartclaims](#)

Mededinging

HvJ – ARREST – 24 september 2019 – zaak T-105/17 – HSBC Holdings e.a./Commissie – ECLI:EU:T:2019:675 – persbericht – arrest

*Concurrentiebepurende afspraken met betrekking tot Euro Interest Rate Derivatives (EIRD's)-
Boete - Rente*

Verordening (EG) nr. 1/2003. Artikel 101 VWEU. Artikel 53 EEA Agreement. Bij besluit van 7 december 2016 heeft de Europese Commissie een boete van 33,6 miljoen euro opgelegd aan HSBC, als moedervenootschap van HSBC France, die zelf de moedermaatschappij is van HSBC Bank. HSBC France en HSBC Bank in verband met concurrentiebepurende afspraken met betrekking tot Euro Interest Rate Derivatives. Het gerecht vernietigt artikel 2 (b) van dit besluit. De aan HSBC opgelegde boete wordt vernietigd. Het Gerecht verwerpt het beroep voor het overige.

Milieu, natuur, duurzame energie

HvJ – ARREST – 5 september 2019 – zaak C-443/18 – Commissie/Italië – ECLI:EU:C:2019:676 – persbericht – geen conclusie – arrest

Bescherming van de gezondheid van planten – Niet-nakoming - Maatregelen om het binnenbrengen en de verspreiding in de Unie van Xylella fastidiosa te voorkomen

Richtlijn 2000/29/EG. Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/789. Artikel 4, lid 3, VEU. Italië is haar verplichtingen niet nagekomen om te zorgen voor het voorkomen en bestrijden van de Xylella fastidiosa bacterie die plantensterfte veroorzaakt met name bij olijfbomen.

RECHTSPRAAK NL – Raad van State – 11 september 2019 - [ECLI:NL:RVS:2019:3090](#)

RECHTSPRAAK NL – Raad van State – 11 september 2019 - [ECLI:NL:RVS:2019:3091](#)

RECHTSPRAAK NL – Raad van State – 11 september 2019 - [ECLI:NL:RVS:2019:3094](#)

RECHTSPRAAK NL – Raad van State – 11 september 2019 - [ECLI:NL:RVS:2019:3092](#)

Programma Aanpak Stikstof - PAS – Natura 2000

De Afdeling heeft prejudiciële vragen gesteld over het PAS in zaken over vergunningen voor veehouderijen. Het Hof van Justitie heeft de gestelde vragen over het PAS beantwoord bij arrest van 7 november 2018, ECLI:EU:C:2018:882. De Afdeling heeft in die zaken vervolgens op 29 mei 2019 uitspraak gedaan (ECLI:NL:RVS:2019:1603). In die uitspraak heeft de Afdeling vastgesteld dat met de beoordeling die aan het PAS ten grondslag ligt niet de zekerheid is verkregen dat de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden niet zullen worden aangetast. Dit heeft onder meer tot gevolg dat het niet meer mogelijk is om in een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming ontwikkelingsruimte toe te delen (rechtsoverweging 32.6 en 34.2). De bestreden besluiten worden in bovengenoemde zaken op dezelfde gronden vernietigd.

RECHTSPRAAK NL – PARKET HOGE RAAD – 13 september 2019 - [ECLI:NL:PHR:2019:887](#)

Onrechtmatige daad – Urgenda - Grondrechten en klimaat

In deze conclusie wordt uitgebreid stilgestaan bij de grondslag van het reductiebevel en de mensenrechtelijke onderbouwing daarvan. Vervolgens worden de internationale verdragen en diverse klimaatrapporten besproken, en de vraag of de reductiedoelstellingen bindende afspraken of normen inhouden. Tot slot wordt de staatrechtelijke toelaatbaarheid van het bevel besproken. De conclusie strekt tot verwerping van het cassatieberoep van de Staat, en dus tot instandhouding van het reductiebevel.

- Dutch Supreme Court advisors suggest Court of Appeal judgment upholding State duty of care in climate litigation should stand. ([GAVL](#))
- Conclusie: uitspraak Hof in klimaatzaak Urgenda kan in stand blijven ([NJB](#))

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 24 september 2019 - zaak C-619/19 - Land Baden-Württemberg

Toegang tot milieu-informatie - Boomvallingen voor verkeers- en stedenbouwproject

Richtlijn 2003/4/EG. Verzoeker verzoekt het ministerie om toegang tot documenten over boomvallingen voor het verkeers- en stedenbouwproject "Stuttgart 21". Naar aanleiding van verzoekers hoger beroep heeft de hoogste bestuursrechter van Baden-Württemberg verweerder gelast om verzoeker toegang tot de documenten te verlenen. Het gaat hierbij om milieu-informatie. Er waren geen redenen om de toegang tot de informatie te weigeren. De documenten genieten geen bescherming, aangezien een dergelijke bescherming *ratione temporis* slechts voor de duur van het bestuurlijke besluitvormingsproces geldt. Verweerders beroep tot Revision strekt tot herstel van de uitspraak in eerste aanleg. De vraag is o.a. wat er onder het begrip "interne mededelingen" van een aan de informatieplicht onderworpen instantie valt? Geldt de bescherming van "interne mededelingen" onbeperkt in de tijd?

Nationaliteit

NOOT – bij EHRM 16 mei 2019, [Tasev t. Noord-Macedonië](#)

Afwijzing verzoek van rechter om wijziging van persoonsgegevens (nationaliteit) op de kieslijst - Schending artikel 8 EVRM.

Tasev v North- Macedonia: (blurry) dimensions and boundaries of the right to free self-identification ([strasbourgobservers](#))

The Court concludes to a violation of Article 8 ECHR because the interference would not have a basis in national law. There is indeed a problem with the foreseeability of the application of the invoked national law. However, the case particularly invites closer analysis of the right to free self-identification as protected by article 8 ECHR,

more particularly the two dimensions of this right that can be distinguished (free self-identification pure, and free self-identification through the exercise of rights), their respective boundaries and the way in which these two dimensions interrelate.

Overlevering en uitlevering en Europees onderzoeksbevel (s)

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 26 september 2019 – Hernadi t. Kroatië – persbericht – beslissing (niveau 3) - 29998/15 - ECLI:CE:ECHR:2019:0903DEC002999815

Niet-ontvankelijkheid – nationale rechtsmiddelen niet uitgeput

De Kroatische autoriteiten willen een Hongaarse verdachte (klager) in verband met verdenkingen van corruptie in Kroatië horen. De Hongaarse autoriteiten hebben klager niet aan Kroatië overgedragen voor een verhoor. Vervolgens hebben de Kroatische autoriteiten een nationaal aanhoudingsbevel en een Europees aanhoudingsbevel uitgevaardigd. Dit heeft overigens niet tot aanhouding van klager geleid.

Klager klaagt bij het hof dat de tegen hem lopende aanhoudingsbevelen hem beperken in zijn vrijheid en een inbreuk van artikel 2 van het vierde protocol opleveren.

Het hof overweegt dat klager zijn klacht niet althans de gronden waarop de klacht is ingediend niet (volledig) naar voren heeft gebracht bij de Kroatische rechter, waarmee de nationale rechtsmiddelen niet zijn uitgeput en klager derhalve niet-ontvankelijk is in zijn klacht.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Oostenrijk – 16 september 2019 – zaak C-584/19 Staatsanwaltschaft*

EOB - Begrippen "rechterlijke autoriteit" en "officier van justitie

Richtlijn 2014/41. Het OM van Hamburg verricht een strafrechtelijk onderzoek naar A en andere onbekende daders wegens oplichting. In totaal zou €9.775,04 zijn overgemaakt naar een specifieke bankrekening die op naam staat van A en is geopend bij een Oostenrijkse bank. Het Duitse OM heeft een Europees onderzoeksbevel uitgevaardigd en aan het Oostenrijkse OM toegezonden. Hierin wordt verzocht om toezending van kopieën van diverse documenten met betrekking tot de Oostenrijkse bankrekening. Overeenkomstig bepalingen uit het Oostenrijkse wetboek van strafvordering verzoekt het Oostenrijkse OM de verwijzende rechter om goedkeuring voor het inwinnen van de gevraagde informatie.

Vallen onder de begrippen "rechterlijke autoriteit" en "officier van justitie" in de zin van richtlijn 2014/41 (Europees onderzoeksbevel) ook het Openbaar Ministerie van een lidstaat terwijl dat Openbaar Ministerie het risico loopt dat zij direct of indirect wordt aangestuurd door of instructies ontvangt van de uitvoerende macht, zoals de senator van Justitie in Hamburg?

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Noord-Holland – 2 september 2019 - ECLI:NL:RBNHO:2019:7537

Verweer van de raadsman van verdachte inhoudende dat de officier van justitie niet ontvankelijk is in de vervolging gelet op het door haar uitgevaardigde Europees Arrestatiebevel naar aanleiding van het op 27 mei 2019 door het Hof van Justitie gewezen arrest in de gevoegde zaken OG/PI (C 508/18, ECLI:EU:C:2019:456) en PF (C-509/18, ECLI:EU:C:2019:457). De rechtbank oordeelt het Openbaar Ministerie ontvankelijk.

RECHTSPRAAK NL – EINDUITSPRAAK - Rechtbank Amsterdam – 25 september 2019 – HvJ C-573/17 - ECLI:NL:RBAMS:2019:7104

EAB Polen - Executie van een straf van een met een Nederlander gelijkgestelde onderdaan van Polen

Kaderbesluit 2002/584/JBZ. Op 24 januari 2014 is gevorderd het Poolse Europees Aanhoudingsbevel (EAB) in behandeling te nemen. Tot twee keer toe heeft de Internationale Rechtshulpkamer (IRK) te Amsterdam aanleiding gezien prejudiciële vragen voor te leggen aan het Hof van Justitie van de Europese Unie. Op 24 juni 2019 heeft het Hof de in de tweede verwijzingsbeslissing gestelde vragen beantwoord. Gezien het in deze zaak toepasselijke recht en gezien de overwegingen van het Hof van Justitie en de beantwoording van de gestelde vragen, waarbij ook de rol van de Minister van Justitie en Veiligheid is betrokken, is de rechtbank van oordeel dat de overlevering moet worden geweigerd op grond van artikel 6, tweede lid, OLW in samenhang met artikel 6, vijfde lid, OLW.

NOOT – bij EHRM, 9 juli 2019, [Fout! De hyperlinkverwijzing is ongeldig.](#)

Romeo Castaño: “meticulously elaborated interpretations” for the sake of prosecution ([strasbourgobservers](#))

Extradition cases involving the ECtHR usually concern complaints of ill-treatment likely to occur if an individual is extradited to a country where human rights appear not adequately protected (see, e.g., [Soering](#), [Trabelsi](#), [Othman \(Abu Qatada\)](#) and [Pirozzi](#)). In the case here at issue, the situation is reversed: the applicants complained that Belgian authorities’ refusal to surrender would amount to a breach of their right to an effective investigation into their father’s murder. The Second Section accepted this complaint and ruled unanimously that Belgium had breached its procedural obligation to cooperate under Article 2 ECHR. It is the first time the Court has found a violation of the Convention because a State refuses to surrender an individual sought by an extradition request.

REGELGEVING EU

Kennisgeving betreffende de inwerkingtreding van de Overeenkomst betreffende overlevering tussen de Europese Unie, IJsland en Noorwegen, SN/3935/2019/INIT, [PB L 230 van 6.9.2019](#)

PUBLICATIE

Rights in practice: access to a lawyer and procedural rights in criminal and European arrest warrant proceedings, september 2019 ([FRA](#))

Prejudiciële procedure HvJEU

HvJ – CONCLUSIE A-G TANCHEV – 24 september 2019 – gevoegde zaken C-558/18 en C-563/18 – Miasto Łowicz en Prokuratura Okręgowa w Płocku – Grote Kamer – Polen - ECLI:EU:C:2019:775 – [persbericht](#) – [conclusie](#)

Ontvankelijkheid van de prejudiciële vragen – Rechtsstaat - Nieuwe regeling voor tuchtprocedures tegen rechters

Samenvatting onder: HvJEU

LITERATUUR

Jurian Langer & Jasper Krommendijk, De verwijzingsplicht van de hoogste rechters in Nederland en de *Cilfit*-controverse: prejudicieel verwijzen of niet?, in: [Ars Aequi 2019/6](#)

WIKI

 [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#)

Privacy en persoonsgegevens

HvJ – ARREST – 24 september 2019 – zaak C-136/17 – GC e.a. – Grote Kamer – Frankrijk – ECLI:EU:C:2019:773 – persbericht – conclusie – arrest

Google - Recht om te worden vergeten – Bijzondere persoonsgegevens

Richtlijn 95/46/EG. Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Artikelen 7, 8 en 11 EU Handvest. G.C. e.a. zijn voor de Conseil d'État opgekomen tegen vier weigeringen van de gegevensbeschermingsautoriteit, Frankrijk (CNIL) om Google Inc. aan te manen diverse links te verwijderen uit de resultatenlijst die wordt weergegeven na een op hun naam verrichte zoekopdracht. In zijn arrest van 13 mei 2014, Google Spain en Google heeft het Hof het recht om te worden vergeten erkend, dat voor de exploitant van een zoekmachine zoals google de verplichting met zich kan brengen om koppelingen naar informatie over personen die daarom verzoeken te verwijderen. De Franse Raad van State stelt vragen die in het verlengde van dit arrest liggen. In vervolg daarop is namelijk een groot aantal nieuwe vragen gerezen betreffende met name de verwerking van zogenoemde „gevoelige” gegevens, die betrekking hebben op de raciale of etnische afkomst, de politieke opvattingen, of de godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging. Ook stelt de verwijzende rechter vragen over de territoriale werkingssfeer van de verplichting om persoonsgegevens te verwijderen (zie volgende zaak).

Hof: Het verbod op de verwerking van bepaalde categorieën gevoelige persoonsgegevens geldt ook voor de exploitanten van zoekmachines. In het kader van een verzoek tot verwijdering van links uit zoekresultaten moet een afweging worden gemaakt tussen de grondrechten van degene die om verwijdering verzoekt en die van de internetgebruikers die mogelijk geïnteresseerd zijn in deze informatie.

- ▣ Google mag verzoek tot verwijdering bijzondere persoonsgegevens uit zoekresultaten alleen weigeren indien strikt noodzakelijk ter bescherming van recht op vrijheid van informatie internetgebruikers ([Boek9.nl](#))
- ▣ HvJ EU: verbod op verwerking persoonsgegevens eist belangenafweging door exploitanten van zoekmachines ([IEF18704](#)) idem ([IT2878](#))
- ▣ No one-size-fits-all approach to search engine de-referencing - CJEU in Google ([ECLB](#))

HvJ – ARREST – 24 september 2019 – zaak C-507/17 – Google – Grote Kamer – ECLI:EU:C:2019:772 – persbericht – conclusie – arrest

Google - Recht om te worden vergeten – Territoriale werking

Richtlijn 95/46/EG. Verordening (EU) 2016/679 (AVG). De voorzitter van de nationale commissie voor informatica en vrijheden (CNIL) heeft Google Inc. een geldboete van 100 000 EUR opgelegd omdat zij weliswaar was ingegaan op een verzoek om links te verwijderen, maar daarbij had geweigerd de betreffende links te verwijderen voor alle domeinnaamextensies van haar zoekmachine. Google Inc. heeft de hoogste bestuursrechter, Frankrijk verzocht dat besluit nietig te verklaren. Zij is namelijk van mening dat het recht op verwijdering van links niet noodzakelijk impliceert dat de betrokken links zonder geografische beperking moeten worden verwijderd op alle domeinnamen van haar zoekmachine.

Hof: De exploitant van een zoekmachine is niet verplicht om links te verwijderen voor alle versies van zijn zoekmachine. Hij is daartoe wel verplicht voor alle lidstaatspecifieke versies en dient maatregelen te nemen om internetgebruikers te ontmoedigen om vanuit een van de lidstaten toegang te zoeken tot de betreffende links die worden weergegeven op de niet-EU-versies van die zoekmachine.

- ▣ Google niet verplicht om zoekresultaten wereldwijd te verwijderen bij uitoefening “recht om vergeten te worden” ([Boek9.nl](#))
- ▣ HvJ EU: geen recht op verwijdering links op alle versies zoekmachine ([IEF18705](#)) idem ([IT2879](#))
- ▣ No one-size-fits-all approach to search engine de-referencing - CJEU in Google ([ECLB](#))
- ▣ Court of Justice sees no objection in principle to EU ‘Right to be forgotten’ leading to worldwide delisting orders. Holds that as EU law stands, however, it is limited to EU-wide application, leaves the door open to national authorities holding otherwise. ([GAVL](#))

- The Right To Be Forgotten back in the CJEU: Court Judgments on the territorial scope of de-referencing; and sensitive personal data – Ian Helme ([Inforrms](#))
- The Judgment That Will Be Forgotten ([Verfassungsblog](#))

PREJUDICIELE VERWIJZING – België – 17 september 2019 – zaak C-597-19 – M.I.C.M. Mircom International Content Management & Consulting

IE – AVG – Massale verwerving IP-adressen van inbreukmakers – BitTorrent
Samenvatting onder: [IE](#)

PREJUDICIELE VERWIJZING – Duitsland – 27 september 2019 – zaak C-620/19 – J & S Service*

AVG - Mogelijkheid van een curator om informatie op te vragen bij de belastingdienst

Verordening (EU) 2016/679 (AVG). Verzoeker is curator. Hij verzoekt de belastingautoriteit om fiscale informatie over de failliete schuldenaar, een zogenoemde "Unternehmergeellschaft", om een faillissementspauliana te kunnen toetsen. De faillissementspauliana houdt in dat de curator ten behoeve van de boedel elke rechtshandeling die de schuldenaar onverplicht heeft verricht voor het faillissement en waarvan de schuldenaar wist of behoorde te weten dat daarvan benadeling van de schuldeiser het gevolg zou zijn, kan vernietigen. Dit verzoek is door de Duitse belastingdienst afgewezen. Het hiertegen ingestelde beroep is door de bestuursrechter in eerste aanleg in wezen toegewezen. De vraag is o.a. of artikel 23, lid 1, onder j) AVG ook ter bescherming van de belangen van belastingautoriteiten dient. Zo ja, valt onder de formulering "inning van civielrechtelijke vorderingen" ook het verweer van de belastingautoriteit tegen civielrechtelijke vorderingen en moeten die reeds zijn ingesteld?

RECHTSPRAAK NL – Rechtbank Amsterdam – 2 september 2019 – ECLI:NL:RBAMS:2019:6490

Uitkeringsinstantie UVW moet een werknemster 250 euro schadevergoeding betalen omdat het onterecht informatie met de nieuwe werkgever van de werknemster deelde over haar eerdere burn-out. Dat is in strijd met de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG).

NOOT – bij HvJ 29 juli 2019, zaak C-40/17 Fashion ID

Fashion-ID: Introducing a phase-oriented approach to data protection? ([European law blog](#))

REGELGEVING NL

- Gegevensuitwisseling en privacy: nieuwe regels in de maak ([Privacyweb](#))
- Kamerbrief over gegevensuitwisseling en privacy bij meervoudige problematiek ([Privacyweb](#))

OVERIG

Aankondiging onderzoek naar de verwerking van passagiersgegevens van luchtvaartmaatschappijen ([Privacyweb](#))

WIKI

- [Wiki AVG](#)

Procesrecht en recht op eerlijk proces

EHRM – ARREST – 19 september 2019 – Akif Hasanov t. Azerbeidzjan – persbericht – arrest (niveau 2) – [7268/10](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0919JUD000726810

Recht op individueel verzoekschrift

Samenvatting onder: Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

BLOG

Another turn of the screw – further restrictions for Hungarian applications to the EctHR ([strasbourgobservers](#))

Two recent posts on this blog (one on the [Mendrei case](#) and one on the [Szalontay decision](#)) by Dániel A Karsai have described how the European Court of Human Rights (Court) – largely disregarding the Hungarian legal-political context and its own jurisprudence on the burden of proof concerning the effectiveness of remedies – has limited potential applicants' access to the Strasbourg protection mechanism by declaring the Hungarian constitutional complaint an effective domestic remedy to be exhausted as a strong main rule.

With the inadmissibility decision handed down concerning [application no. 22172/14](#), the Court has gone one step further on this road, mounting a procedural obstacle to seeking protection in Strasbourg that certain applicants coming from less privileged groups of society may not be able to overcome.

Procesrecht en recht op eerlijk proces – bestuursrecht

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 26 september 2019 – Ilie t. Roemenië – persbericht – beslissing (niveau 3) – [26220/10](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0903DEC002622010

Geen objectief bewijs van vooringenomenheid bij rechters in Roemeens geschil over eigendom – Onpartijdigheid van de rechter

Artikel 6 EVRM. In de onderhavige zaak had klagster succesvol een door haar grootouders aan haar nagelaten stuk land verworven. In 2005 hebben verscheidene partijen om de nietigverklaring verzocht van de documenten waarin het stuk land aan klagster is toegewezen. De rechter heeft dat in eerste instantie toegewezen, maar later is dit vonnis weer vernietigd. Enkele maanden later wilden diezelfde partijen opnieuw erkenning dat het stuk land hun eigendom was. Ditmaal zijn zij in het gelijk gesteld door drie rechters, die van oordeel waren dat de partijen hun land al dertig jaren in hun bezit hadden. Opnieuw is de zaak doorverwezen naar de rechter die eerder in de procedure betrokken was. De verzoeken van de partijen zijn toegewezen. Het beroep van klagster is door dezelfde drie rechters behandeld. Die heeft zij tevergeefs gewraakt.

Klagster doet bij het Hof een beroep op artikel 6 lid 1 EVRM wegens gebrek aan onpartijdigheid, een verkeerde waardering van het bewijs door de nationale gerechten en de verkeerde toepassing van de geldende wetgeving.

Het Hof is van oordeel dat er geen objectieve rechtvaardigingsgrond was voor klagsters beschuldiging dat de vier rechters partijdig zijn geweest. De rechters die in een later stadium hebben geoordeeld, hadden niet te maken met dezelfde feiten of bewijs als in de eerdere procedure waarin zij betrokken was geweest.

De beslissingen van de nationale autoriteiten om haar klacht van partijdigheid van één rechter af te wijzen en de weigering om drie andere rechters te wraken was gebaseerd op wetgeving en op onafhankelijke wijze beoordeeld. Klagsters zorg om partijdigheid was niet onderbouwd en het Hof verklaart haar klacht unaniem niet-ontvankelijk.

HvJ – ARREST – 11 september 2019 – zaak C-676/17 – Călin – ECLI:EU:C:2019:700 – conclusie – arrest

Milieuheffing tweedehands auto – Nationale procedure herziening – Te laat ingediende vordering – Doeltreffend middel?

Artikel 4, lid 3, VEU. Artikel 110 VWEU. Artikelen 17, 20, 21 en 47 EU Handvest. Călin heeft voor de registratie in Roemenië van een uit Duitsland ingevoerde tweedehands personenauto een milieuheffing moeten voldoen. Volgens haar was deze heffing in strijd met het Unierecht. Ze heeft teruggaaf van deze heffing gevorderd, maar dat is afgewezen. Dit vonnis is definitief, aangezien zij hiertegen geen hoger beroep heeft ingesteld.

Călin heeft twee keer verzocht om herziening van dat vonnis. Elk verzoek was gebaseerd op een nieuw arrest van het Hof van Justitie, waarin was geoordeeld dat een heffing als de door haar voldane, schending van het Unierecht vormde. Het eerste verzoek werd afgewezen. Het tweede verzoek werd ingewilligd en haar initiële vordering werd toegewezen. In hoger beroep is het vonnis waarbij die vordering is toegewezen evenwel vernietigd. Onder verwijzing naar een ondertussen door de hoogste rechterlijke instantie van Roemenië gegeven uitlegging van het nationale recht, werd het verzoek tot herziening geacht te laat te zijn ingediend. Călin komt nu met een nieuw verzoek tot herziening op tegen deze uitlegging alsmede, meer in het algemeen, tegen de nationale procedure voor de herziening.

Hof: Het Unierecht, met name de beginselen van gelijkwaardigheid en doeltreffendheid, verzet zich in beginsel niet tegen een nationale bepaling zoals uitgelegd in een arrest van een nationale rechterlijke instantie, die voorziet in een vervaltermijn van een maand voor de indiening van een verzoek tot herziening van een definitieve rechterlijke beslissing die strijdig is met het Unierecht, vanaf de mededeling van de beslissing waarvan de herziening wordt gevraagd.

Het beginsel van doeltreffendheid, gelezen in samenhang met het rechtszekerheidsbeginsel, moet echter aldus worden uitgelegd dat het zich in omstandigheden als die in het hoofdgeding verzet tegen de toepassing, door een nationale rechterlijke instantie, van een vervaltermijn van een maand voor de indiening van een verzoek tot herziening van een definitieve rechterlijke beslissing, wanneer het arrest waarbij die termijn wordt ingevoerd op het moment van indiening van dat verzoek tot herziening nog niet is gepubliceerd in de Monitorul Oficial al României.

Procesrecht en recht op eerlijk proces – civiel

NOOT – bij EHRM 25 juni 2019, Nicolae Virgiliu Tanase t. Roemenië (Grote Kamer)

Grand Chamber limits the scope of Article 3 for non-state ill-treatment ([strasbourgobservers](#))

(...) the Court found that the investigations into a serious traffic accident were compatible with Articles 2, 8 and 6 ECHR and that Article 3 ECHR was not applicable. The latter finding is a change of jurisprudence as the Court stated that Article 3 (procedural limb) ECHR is only applicable to non-state ill-treatment if inflicted intentionally. This is problematic for a number of reasons and the subject of this post.

Procesrecht en recht op eerlijk proces – strafrecht

EHRM – ARREST – 3 september 2019 – Januškevičienė t. Litouwen - persbericht – arrest (niveau 2) - 69717/14 - ECLI:CE:ECHR:2019:0903JUD006971714

Recht op doeltreffende voorziening – recht op rechtsmiddel

Artikel 13 EVRM. In 2007 werd onderzoek gedaan naar fraude-gerelateerde misdrijven van een georganiseerde groep. Klaagster werd, met anderen, als verdachte aangemerkt. De diverse zaken werden gesplitst. Diverse medeverdachten zijn veroordeeld. In die vonnissen overwoog de rechter dat klagster (en anderen) facturen heeft vervalst en contant geld heeft ontvangen. In 2014 is klagster vervolgd, maar door verjaring kwam aan deze procedure in 2018 een eind. klagster klaagt omdat ze zich niet heeft kunnen verweren tegen hetgeen in de vonnissen over haar is gezegd en dat het vermoeden van haar onschuld is aangetast. EHRM: geen schending, want binnen nationale

(burgerlijke) recht bestaat een effectief rechtsmiddel. Afwijkende mening Pinto De Albuquerque, Kūris en Paczolay.

EHRM – ARREST – 17 september 2019 – Akdag t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 3\)](#) – [75460/10](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0917JUD007546010

Afstand doen van het recht op een advocaat

Samenvatting onder: [Salduz](#)

EHRM – ARREST – 19 september 2019 – Akif Hasanov t. Azerbeidzjan – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 2\)](#) – [7268/10](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0919JUD000726810

Recht op individueel verzoekschrift

Artikel 34 EVRM. Klager is strafrechtelijk veroordeeld en hij heeft tegen die beslissing hoger beroep ingesteld. Het hoger beroep is afgewezen in december 2007. Klager kreeg deze beslissing, na herhaaldelijke verzoeken van zijn zijde, pas in augustus 2009 op schrift. Klager wilde stukken uit het dossier inzien, maar deze stukken waren al vernietigd met het oog op het tijdsverloop. De advocaat van klager had nog wel de beschikking over deze stukken. In 2014 werd deze advocaat gearresteerd en werden op zijn kantoor diverse dossiers, waaronder het dossier van klager, in beslag genomen. Klager verzoekt om teruggave van dit dossier terug en doet een beroep op artikel 34 EVRM. Omdat hij niet alle stukken terug heeft gekregen heeft het EHRM een schending van artikel 34 EVRM aangenomen.

EHRM – ARREST – 24 september 2019 – Camacho Camacho t. Spanje – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 3\)](#) – [32914/16](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0924JUD003291416

Horen van verdachte en getuige in hoger beroep

Artikel 6 EVRM. Klager, een Spaans onderdaan is vanwege het in vereniging plegen van een aanval op mevrouw C. in hoger beroep veroordeeld tot een gevangenisstraf, nadat hij in eerste aanleg was vrijgesproken. In hoger beroep heeft een openbare hoorzitting plaats gevonden waarin de aanklager stelde dat het horen van de door klager opgegeven getuige in eerste aanleg niet had plaatsgevonden en in hoger beroep niet meer mogelijk was. Deze getuigen, en ook klager zelf, zijn in hoger beroep niet gehoord. Alleen in zijn laatste woord heeft klager het woord gekregen en heeft hij verklaard dat hij onschuldig is. De hoger beroepsinstantie heeft vervolgens subjectieve onderdelen wezenlijk anders beoordeeld dan in eerste aanleg. Zo is als vaststaand feit aangenomen dat klager wist van de aanval. Het EHRM neemt een schending aan van artikel 6 EVRM omdat de beslissing in hoger beroep zo ingrijpend anders is dan de beslissing in eerste aanleg, dat klager en de door hem opgegeven getuigen hierover in hoger beroep hadden moeten worden gehoord.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Hongarije – 13 september 2019 – [zaak C-564/19](#) – IS*

Onafhankelijkheid van de rechters - Recht op een eerlijk proces - Vertolking

Samenvatting onder: [Rechtsstaat en rechterlijke macht](#)

REACH

GERECHT EU – ARREST – 20 september 2019 – zaak T-610/17 – ICL-IP Terneuzen en ICL Europe Coöperatief/Commissie – Nederland – ECLI:EU:T:2019:637 – [arrest](#)

Opname van 1-broompropan (nPB) in bijlage XIV bij verordening (EG) nr. 1907/2006

Verordening (EG) nr. 1907/2006. Het betreft een verzoek krachtens artikel 263 VWEU tot gedeeltelijke nietigverklaring van verordening (EU) 2017/999 voor zover 1-broompropan (nPB) wordt opgenomen in die bijlage. Het Gerecht verwerpt het beroep.

Rechtsbeginselen EU

HvJ – ARREST – 5 september 2019 – zaak C-331/18 – Pohotovost’ – ECLI:EU:C:2019:665 – [geen conclusie](#) – [arrest](#)

Rechtszekerheidsbeginsel – Richtlijnconforme interpretatie – Consumentenkrediet

Samenvatting onder: [consumenten](#)

PREJUDICIELE VERWIJZING – Spanje – 23 september 2019 – [zaak C-568/19](#) – [Subdelegación del Gobierno en Toledo*](#)

Rechtstreekse werking richtlijnen – Illegaal verblijf – Administratieve boete of verwijdering –

Samenvatting onder: [Asiel en migratie](#)

Rechtsstaat en rechterlijke macht

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – 11 september 2019 – Xero Flor t. Polen – [persbericht](#) – [statement of facts](#)

Dit is de tweede gecommuniceerde zaak over de hervormingen van de rechtspraak in Polen.

EHRM – GECOMMUNICEERDE ZAAK – Broda t. Polen en Bojara t. Polen – [persbericht](#) – [statement of facts](#)

De zaak gaat over de recente hervormingen van de rechterlijke macht die tot gevolg heeft dat de zesjarige ambtstermijn van twee rechters die waren benoemd tot vice-presidenten van een gerecht voortijdig is beëindigd. Dit is de derde en vierde zaak over dit onderwerp.

EHRM – VERWIJZING NAAR GROTE KAMER – 10 september 2019 – Gudmundur Andri Astradsson t. IJsland – [persbericht](#) – [arrest 12.3.19](#) (niveau 2) – [26374/18](#) – ECLI:CE:ECHR:2019:0312JUD002637418

Fair trial – Minister heeft zich bij benoeming van rechters voor een nieuw gerecht niet gehouden aan de procedure – Schending van fundamenteel rechtsstatelijk principe; oordeel rechter wiens positie niet bij wet is ingesteld is schending artikel 6 EVRM

Artikel 6 EVRM. Het gerecht van hoger beroep (Landsréttur) is als nieuw gerecht, met vijftien rechters, geïnstalleerd op 1 januari 2018. Het Evaluatiecomité heeft daaraan voorafgaand een lijst met de vijftien meest geschikte kandidaten aan de Minister van Justitie doen toekomen. De Minister heeft een voorstel van vijftien kandidaten aan het parlement gestuurd. In zijn voorstel zijn slechts elf van de 15 kandidaten van de lijst van het Evaluatiecomité teruggekomen. Het parlement heeft ingestemd met het voorstel van de minister.

De Hoge Raad stelde in een gerechtelijke procedure over de rechtmatigheid van de benoemingsprocedure dat de Minister het recht had geschonden, omdat er geen onafhankelijk onderzoek was gedaan naar de geschiktheid van de nieuwe kandidaten die zij had voorgesteld. Ook had het parlement niet over elke kandidaat apart gestemd, zoals is voorgeschreven, maar heeft over het voorstel als geheel gestemd.

Onderhavige klager is in eerste aanleg veroordeeld. Hij is daartegen in hoger beroep gekomen. Van de drie rechters die de zaak in hoger beroep zouden behandelen, heeft één niet op de lijst van het Evaluatiecomité gestaan. Klager heeft die rechter verzocht zich terug te trekken, gelet op de ongeregeldheden rondom haar benoeming, maar zijn verzoek werd niet gehonoreerd.

EHRM: Het enkele feit dat een rechter, wiens positie niet bij wet is ingesteld, een strafrechtelijk oordeel heeft geveld, is voldoende om een schending van artikel 6 EVRM vast te stellen.

De Minister had geen gedetailleerde vergelijking van competenties gemaakt tussen de vier kandidaten op haar lijst en de vijftien op de lijst van het Evaluatiecomité en ze heeft geen afdoende rechtvaardiging gegeven voor haar beslissing. Ze had daarbij ook geen enkele aandacht gegeven aan het duidelijke gevaar voor de reputatie van de vier kandidaten van de lijst van het Comité die ze niet voor benoeming had voorgedragen. Deze schendingen van nationaal recht gaven blijk van kennelijke veronachtzaming van de toepasselijke regels. Dat nationale recht was expliciet bedoeld om de discretie van de uitvoerende macht in de benoemingsprocedure te begrenzen. Ook het feit dat het parlement had nagelaten over iedere kandidaat afzonderlijk te stemmen was een flagrante schending van het toepasselijke recht. Het proces is daarom in strijd met de essentie van het principe dat een gerecht bij de wet moet zijn ingesteld, een fundamenteel rechtsstatelijk principe. Schending van artikel 6, eerste lid, EVRM.

HvJ – CONCLUSIE A-G TANCHEV – 24 september 2019 – gevoegde zaken C-558/18 en C-563/18 – Miasto Łowicz en Prokuratura Okręgowa w Płocku – Grote Kamer – Polen – ECLI:EU:C:2019:775 – persbericht – conclusie

Ontvankelijkheid van de prejudiciële vragen – Rechtsstaat - Nieuwe regeling voor tuchtprocedures tegen rechters

Samenvatting onder: [HvJEU](#)

PREJUDICIELE VERWIJZING – Hongarije – 13 september 2019 – zaak C-564/19 – IS*

Onafhankelijkheid van de rechters - Recht op een eerlijk proces - Vertolking

Richtlijn 2010/64/EU. Artikel 6 VEU. Artikel 47 EU Handvest. Richtlijn 2012/13/EU Verdachte, met de Zweedse nationaliteit, is in Hongarije aangehouden wegens verboden wapen- en munitiebezit. De Hongaarse rechter stelt vragen inzake de onafhankelijkheid van de rechters en het recht op een eerlijk proces: i) ten eerste voor wat betreft de adequaatheid van de vertolking, ii) ten tweede betreffende de ongeldigverklaring van sollicitatieprocedures voor het ambt van rechter en voor leidinggevende posities binnen de rechterlijke macht door de voorzitter van de Nationale Gerechtelijke Autoriteit, iii) en ten derde in verband met de bezoldiging van rechters.

Een wetswijziging die op 1 september 2018 van kracht werd, wijzigde de bezoldiging van de staande magistratuur. Functievergoedingen van officieren van justitie en leden van de staande magistratuur in leidinggevende posities zijn verhoogd, terwijl de functievergoedingen en overige salariselementen van rechters ongewijzigd zijn gebleven. De verwijzende rechter vraagt zich ten eerste af of, in het licht van het arrest Associação Sindical dos Juizes Portugueses/Tribunal de Contas, mede gelet op de inflatie, de economische prestaties van en het gemiddelde inkomen in het land, het langdurig ongeregeld laten van de bezoldiging van rechters feitelijk niet hetzelfde effect heeft als een verlaging van die bezoldiging. Ten tweede rijst de vraag of de Hongaarse staat, door de bezoldiging van de staande magistratuur te verhogen en de bezoldiging van de zittende magistratuur zonder enige passende reden ongewijzigd te laten, de leden van de Hongaarse rechterlijke macht opzettelijk onbillijk behandelt.

 Luxemburg as the Last Resort ([Verfassungsblog](#))

Well, the case is certainly not what it seems to be. It is peculiar in many aspects. First it is unusual enough that a judge asks the Luxembourg court whether he – as a member of a captured judiciary – is

independent enough to pass a judgment. Second, it is somewhat puzzling that the attorney of the defendant puts forward a request of suspension of the process. (..)

The preliminary reference in the Hungarian case should never have been submitted, and certainly not in that form. The fact that it was, shows that all domestic channels which were supposed to operate as checks on the government were weakened and/or institutions were packed by government-friendly persons. At the same time external mechanisms to sanction rule of law backsliding were also un- or underused. The EU remained silent during the long years when a poisonous climate within Hungarian courts escalated and the judiciary was being captured.

PREJUDICIELE VERWIJZING - Roemenië – 16 september 2019 – zaak C-547/19 Asociația „Forumul Judecătorilor din România”*

Rechtsstaat – Onafhankelijkheid rechter

Artikel 2 VEU. Artikel 19, lid 1, VEU. Artikel 47 EU Handvest. Het betreft een hoger beroep van het Forum van Roemeense rechters en CY tegen de beschikking van 28 maart 2018 van de tuchtrechtafdeling voor rechters van de hoge raad voor de magistratuur; hierna: „CSM”), waarbij het verzoek tot tussenkomst van het Forum aan de zijde van CY is verworpen en een hoger beroep van CY tegen het vonnis van 2 april 2018 van dezelfde tuchtrechter, waarbij deze een verzoek van de gerechtelijke inspectie om tuchtrechtelijke maatregelen jegens haar heeft toegewezen en haar als tuchtrechtelijke maatregel van de rechterlijke macht heeft uitgesloten.

Het Hof wordt in dit verzoek om een prejudiciële beslissing in de eerste plaats verzocht om een uitlegging van het begrip rechtsstaat, aan de hand waarvan kan worden vastgesteld of de werkzaamheden van de hoogste rechterlijke instantie in een lidstaat kunnen worden gecontroleerd en gesanctioneerd door een orgaan als de Roemeense Curte Constituțională. Bovendien wijst de verwijzende rechter erop dat, gelet op het feit dat de Curte Constituțională geen rechterlijke instantie is en geen rechtsprekende bevoegdheid heeft, maar desondanks bepaalde bevoegdheden die wettelijk aan de ÎCCJ toebehoorden aan de CSM heeft overgeheveld, een arbitrair ingrijpen waarmee de rechtmatigheid van de werkzaamheden van de ÎCCJ worden gecontroleerd, in plaats van wettelijke gerechtelijke procedures (bestuursrechtelijke beroepen, procedurele excepties in het kader van rechtszaken, etc.), negatieve gevolgen kan hebben voor de onafhankelijkheid van de rechterlijke macht en zelfs voor de grondslagen van de rechtsstaat, afhankelijk van de uitlegging die het Hof geeft aan dit begrip.

PREJUDICIELE VERWIJZING – Polen - 23 september 2019 - zaak C-508/19 - Prokurator Generalny*

Tuchtrechtelijke procedure - Effectieve rechterlijke bescherming - Rechtsstaat

Verzoekster is rechter bij een rechterlijke instantie in eerste aanleg, Sąd rejonowy. Op 17.01.2019 is tegen haar een tuchtrechtelijke procedure ingeleid waarin haar ten laste is gelegd dat zij de vertraging van procedures heeft toegelaten en heeft gedraald met het vervatten van schriftelijke motiveringen. Op 28.01.2019 heeft verweerder als rechter bij de hoogste rechterlijke instantie in burgerlijke en strafzaken, Sąd Najwyższy, waarnemend voor de president van de tuchtkamer van dit gerecht een beschikking gegeven waarbij door hem een bevoegde tuchtrechtelijke instantie werd aangewezen. Verzoekster betoogt echter dat deze procedure niet is toegestaan omdat verweerder geen dienstbetrekking als rechter bij de Sąd Najwyższy heeft, aangezien hij niet is benoemd als rechter bij de tuchtkamer van de Sąd Najwyższy. Zijn benoeming is volgens verzoekster ongeldig.

De dienstbetrekking van een rechter bij een gerecht komt overeen met een arbeidsverhouding en is rechtstreeks gekoppeld aan een rechterlijk mandaat. Het nationale recht voorziet niet in een specifieke procedure voor het aanvechten van een rechterlijk mandaat dat de betrokkene is verleend op grond van een door de Poolse president afgegeven benoemingsakte. De ontvankelijkheid van een beroep als dat van verzoekster hangt af van de vraag of het nationale gerecht in een dergelijke normatieve context – op grond van het Unierecht – in een procedure tot vaststelling van het niet-bestaan van een rechtsbetrekking kan vaststellen dat verweerder niet over een rechterlijk mandaat beschikt.

Prejudiciële vragen:

1. Moeten artikel 19, lid 1, tweede alinea, artikel 2, artikel 4, lid 3, en artikel 6, lid 3, VEU, gelezen in samenhang met artikel 47 EU Handvest en artikel 267, derde alinea, VWEU aldus worden uitgelegd dat een in laatste aanleg rechtsprekende rechterlijke instantie van een lidstaat in een procedure tot vaststelling van het niet-bestaan van een dienstbetrekking kan beslissen dat een persoon aan wie een akte van benoeming als rechter bij die rechterlijke instantie is afgegeven die is opgemaakt op basis van met het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming strijdige voorschriften of die is opgemaakt op een niet met dit beginsel strokende wijze, geen rechter is wanneer een aan de afgifte van deze akte voorafgaande beoordeling van deze vraag door een rechterlijke instantie met opzet is verhinderd?
2. Wordt het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming geschonden wanneer een akte van benoeming als rechter wordt afgegeven nadat een nationale rechterlijke instantie een verzoek om een prejudiciële beslissing betreffende de uitlegging van het Unierecht heeft ingediend van de beantwoording waarvan afhangt of de nationale voorschriften op grond waarvan die akte is afgegeven, als verenigbaar met het Unierecht kunnen worden aangemerkt?
3. Wordt het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming geschonden door het feit dat het recht op toegang tot een gerecht niet is gewaarborgd wanneer de akte van benoeming als rechter bij een rechterlijke instantie van een lidstaat is afgegeven overeenkomstig een benoemingsprocedure die in strijd met het recht van die lidstaat is uitgevoerd?
4. Wordt het beginsel van effectieve rechterlijke bescherming geschonden door het feit dat de nationale wetgever binnen de in laatste aanleg rechtsprekende rechterlijke instantie van de lidstaat een organisatorische eenheid heeft opgericht die geen gerecht is in de zin van het Unierecht?
5. Moeten artikel 19, lid 1, tweede alinea, artikel 2 en artikel 4, lid 3, VEU en artikel 47 van het Handvest van de grondrechten, gelezen in samenhang met artikel 267, derde alinea, VWEU aldus worden uitgelegd dat de beslissing over de vraag of een persoon aan wie een akte van benoeming als rechter bij een in laatste aanleg rechtsprekend gerecht is afgegeven, een dienstbetrekking als rechter en de hoedanigheid van rechter heeft, niet kan worden genomen door een naar nationaal recht bevoegde organisatorische eenheid waarin de betrokkene is benoemd en die uitsluitend is samengesteld uit personen wier benoemingsakten de in de vragen 2 tot en met 4 genoemde tekortkomingen vertonen, en die dus geen gerecht is in de zin van het Unierecht, maar alleen door een andere organisatorische eenheid binnen die rechterlijke instantie die wel voldoet aan de vereisten van het Unierecht met betrekking tot een gerecht?

PREJUDICIELE VERWIJZING – Polen – 23 september 2019 – zaak C-487/19 - W.Ż.*

Onafhankelijk en onpartijdig gerecht

Artikel 47 EU Handvest. Verzoeker is een rechter die is overgeplaatst naar een andere kamer van zijn gerecht. Verzoeker heeft hiertegen beroep ingesteld bij de nationale raad voor de magistratuur (KRS) die de procedure heeft geschorst. Vervolgens heeft verzoeker dit besluit van de KRS aangevochten bij de verwijzende rechter. Verzoeker heeft vervolgens een verzoek ingediend tot wraking van alle rechters die zetelen in de kamer van buitengewone controle en openbare aangelegenheden. Deze kamer zou, gelet op haar institutionele vorm en het feit dat de leden ervan door de KRS worden gekozen in strijd met de grondwet, zijn beroep niet op onpartijdige en onafhankelijke wijze kunnen behandelen. Is er sprake van een onafhankelijk en onpartijdig gerecht in de zin van het Unierecht, als het gaat om een gerecht dat zitting houdt in een enkelvoudige kamer waarvan de zittende rechter is benoemd onder kennelijke schending van de nationale rechtsregels? Het Hof heeft geen gevolg gegeven aan het verzoek om de zaak te behandelen volgens een versnelde procedure

KAMERSTUKKEN

Brief van de minister van Buitenlandse Zaken inzake BNC-fiche mededeling versterking van de Rechtsstaat binnen de Unie – een blauwdruk voor actie, Kamerstuk 22112, nr. HW

INTRO

- Europese rechters: 'Vernietiging onafhankelijke rechtspraak bedreigt EU' ([Intro nieuwsbericht](#))
- Judicial Networks express concern over the Rule of Law in letter to President-elect Von der Leyen ([ENCJ](#))

BLOGS

- Protecting the Independence of National Councils of the Judiciary on the EU Level ([Verfassungsblog](#))
- Undemocratic but Formally Lawful: The Suspension of the Polish Parliament ([Verfassungsblog](#))
- Protecting the Independence of National Councils of the Judiciary on the EU Level ([Verfassungsblog](#))
- The Commission's Rule of Law Blueprint for Action: A Missed Opportunity to Fully Confront Legal Hooliganism ([Verfassungsblog](#))

Recht op leven

EHRM – ARREST – 5 september 2019 - Olewnik-Cieplinska and Olewnik t. Polen – persbericht – arrest (niveau 2) - [20147/15](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0905JUD002014715

Langdurig incompetent politieonderzoek naar een ontvoering eindigend in de dood van het slachtoffer.

Artikel 2 EVRM. Een familielid van klagers is ontvoerd en twee jaar lang vastgehouden en mishandeld tot hij werd vermoord. Tien bendeleden zijn uiteindelijk veroordeeld. Hun veroordelingen zijn voornamelijk gebaseerd op bekentenissen. Naast de procedures tegen de bendeleden zijn er tussen 2009 en 2013 verschillende andere pogingen gedaan om de ontvoering en moord op te helderen.

Het Hof verwijst naar een rapport van de Parlementaire Enquêtecommissie en de conclusies daarvan, over het gebrek aan betrokkenheid en incompetentie van de politie in de eerste jaren van het onderzoek naar de ontvoering. Het Hof concludeert dat de nationale autoriteiten voor die tekortkomingen verantwoordelijk moeten worden gehouden. Er is derhalve sprake van een schending van artikel 2 wat betreft de niet-nakoming door de staat van zijn plicht om het leven van onderdanen te beschermen. Voorts merkt het Hof op dat 17 jaar na de ontvoering de procedure voor de moord nog steeds aanhangig is en de omstandigheden van de gebeurtenissen nog niet volledig zijn opgehelderd, waardoor de klagers in onzekerheid blijven verkeren. De regering is gevraagd informatie te verstrekken over die lopende procedures, maar heeft dit niet gedaan op grond van vertrouwelijkheid. Het Hof concludeert dat de autoriteiten geen adequaat en doeltreffend onderzoek naar het overlijden hebben uitgevoerd. Schending van artikel 2 EVRM.

Recht op onderwijs

EHRM – ARREST - 17 september 2019 - Iovcev e.a. t. Moldavië en Rusland – persbericht – arrest (niveau 3) - [40942/14](#) - ECLI:CE:ECHR:2019:0917JUD004094214

Onderwijs, privéleven en vrijheid - Rusland verantwoordelijk voor intimidatie van Roemeens-Moldavische scholen door separatistische 'Pridnestrovische Moldavische Republiek'

Artikel 2, Eerste protocol EVRM. Artikel 8 EVRM. Artikel 5, eerste lid, EVRM. Klagers zijn leerlingen, ouders van leerlingen en medewerkers van scholen waar Roemeens-Moldavisch wordt gesproken in een gebied dat onder controle staat van de autoriteiten in de (door hen uitgeroepen) 'Pridnestrovische Moldavische Republiek' (hierna: PMR). De scholen gebruiken het Latijnse alfabet. Volgens PMR-recht moet Moldavisch echter geschreven worden in het Cyrillische schrift en kan gebruik van het Latijns alfabet een schending opleveren.

Klagers stellen het slachtoffer te zijn geworden van intimidatie door onder meer belasting- en gezondheidsinspecties, toegenomen rente, bevroren bankrekeningen, onderbrekingen in elektriciteit- en gastoevoer, aanhoudingen van medewerkers en inbeslagname van hun goederen en veelvuldige langdurige identiteitscontroles.

EHRM: Het taalbeleid van de PMR is bedoeld om 'Russificatie' van de taal en cultuur van de Moldavische gemeenschap af te dwingen, in overeenstemming met de doelstelling van de PMR om af te scheiden van Moldavië en aan te sluiten bij Rusland. Moldavië had aanzienlijke moeite gedaan om de belangen van de klagers te beschermen door de scholen financieel te blijven ondersteunen en had daarmee aan zijn positieve verplichtingen voldaan. Rusland oefende effectieve controle uit over de PMR in de periode waarover werd geklaagd. In het licht van de voortdurende militaire, economische en politieke steun van Rusland, zonder welke de PMR niet had kunnen voortbestaan, is Rusland verantwoordelijk voor de inmenging van de rechten van klagers. Geen schending door Moldavië. Schending door Rusland van artikel 2 van het Eerste protocol bij het EVRM, artikel 8 EVRM, en artikel 5, eerste lid, EVRM.

Salduz

EHRM – ARREST – 17 september 2019 – Akdag t. Turkije – [persbericht](#) – [arrest \(niveau 3\)](#) – [75460/10](#) - [ECLI:CE:ECHR:2019:0917JUD007546010](#)

Afstand doen van het recht op een advocaat

Artikel 6 EVRM. Klager, een Turks onderdaan stelt dat hij onder dwang van de politie een bekennende verklaring heeft afgelegd, zonder toegang te hebben gehad tot een advocaat. Het EHRM nam, wegens gebrek aan bewijs, niet aan dat sprake was geweest van de gestelde dwang. Het EHRM concludeerde wel dat de door klager ingevulde "X" naast het hokje "geen advocaat gezocht" op het formulier over rechtsbijstand, onvoldoende was om aan te nemen dat hij afstand had gedaan van het recht op een advocaat. Daarnaast concludeerde het EHRM dat de rechtbank de geldigheid van de politieverklaring noch de afstandsverklaring van klager had getoetst, terwijl dit wel had moeten. Het ontbreken van deze controle, die overigens ook niet door een andere instantie is uitgevoerd, is in strijd met de waarborgen van artikel 6 EVRM.

Staatssteun

GERECHT EU – ARREST – 20 september 2019 – zaak T-696/17 – Havenbedrijf Antwerpen en Maatschappij van de Brugse Zeehaven/Commissie – [ECLI:EU:T:2019:652](#) – [arrest](#)

Belgische havens – illegale staatssteun

Besluit (EU) 2017/2115. Volgens de Commissie is de Belgische vrijstelling van de vennootschapsbelasting voor Belgische havens een vorm van illegale staatssteun. De havens van Antwerpen, Zeebrugge, Brussel, La Louvière, Namur, Charleroi en Luik komen op tegen dit besluit. In zijn arresten van vandaag wijst het Gerecht de beroepen die zijn ingesteld door de havens af. Het besluit van de Europese Commissie van 27 juli 2017 wordt dus bevestigd.

B EU-Gerecht: Vrijstelling vennootschapsbelasting Belgische havens is staatssteun ([ECER](#))

GERECHT EU – ARREST – 24 september 2019 – gevoegde zaken T-760/15 en T-636/16 – Nederland/Commissie en Starbucks en Starbucks Manufacturing Emea/Commissie – [Nederland](#) – [ECLI:EU:T:2019:669](#) – [persbericht](#) – [arrest](#)

Staatssteun - Fiscaliteit - Ruling

Besluit (EU) 2017/502. Deze zaak gaat over een fiscale ruling die Nederland gesloten heeft met Starbucks Manufacturing BV. Dit is een fabriek van Starbucks waar koffiebonen worden gebrand. De Nederlandse Belastingdienst heeft in een vaststellingsovereenkomst Starbucks Manufacturing BV. zekerheid vooraf gegeven over haar fiscale positie, ook wel een ruling genoemd. De Commissie heeft in haar besluit van 21 oktober 2015 bepaald dat Nederland met deze ruling staatssteun heeft verleend aan Starbucks Manufacturing BV. Starbucks Manufacturing BV heeft volgens de Commissie

te weinig belasting betaald. Nederland is het hier niet mee eens en heeft beroep ingesteld bij het Gerecht van de Europese Unie tegen dit besluit van de Commissie.

Gerecht: Het Gerecht verklaart het besluit van de Commissie betreffende de steunmaatregel die Nederland ten gunste van Starbucks ten uitvoer heeft gelegd, nietig. De Commissie is er niet in geslaagd te bewijzen dat er sprake was van een voordeel ten gunste van Starbucks. De zaken T-760/15 en T-636/16 worden gevoegd voor het onderhavige arrest.

- 📌 EU-hof: deal Starbucks met Nederlandse fiscus geen illegale staatssteun (taxence)
- 📌 Gerecht vernietigt Commissiebesluit over de steunmaatregel van Nederland ten gunste van Starbucks (ECER)
- 🔗 Belangrijk in deze arresten, ongeacht concreet resultaat: Gerecht bevestigt dat Commissie belastingafspraken mag onderzoeken. Maar moet wel overtuigend aantonen dat sprake is van belastingvoordeel ten opzichte van situatie individuele onderneming zonder tax ruling. (@stefaanvdjeught)

GERECHT EU – ARREST – 24 september 2019 – gevoegde zaken T-755/15 en T-759/15 – Luxemburg/Commissie en Fiat Chrysler Finance Europe/Commissie – ECLI:EU:T:2019:670 – persbericht – arrest

Staatssteun – Fiscale ruling

Besluit (EU) 2016/2326. Fiat Chrysler en Luxemburg komen op tegen een besluit van de Europese Commissie waarin een fiscale ruling als ongeoorloofde staatssteun wordt aangemerkt. Het Gerecht bevestigt het besluit van de Commissie en verwerpt het beroep.

Strafrecht

EHRM – ONTVANKELIJKHEIDSBESLISSING – 26 september 2019 – Robert t. Frankrijk – persbericht – beslissing (niveau 3) - 1652/16 - ECLI:CE:ECHR:2019:0903DEC000165216

Vrijheid – Klachten over omzetting van een in het buitenland opgelegde straf na overlevering niet-ontvankelijk

Artikel 7 EVRM. Klager is in 2003 in Marokko veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf. In 2012 is klager overgebracht naar Frankrijk voor verdere tenuitvoerlegging van de straf. Daarbij is de straf omgezet naar de straf die, onder het Franse recht ten tijde van de overbrenging, het meest overeenkwam met de in Marokko opgelegde straf, te weten een gevangenisstraf van dertig jaar. Klager stelde dat de straf omgezet had moeten worden op grond van het Franse recht dat gold ten tijde van de gepleegde feiten en dat rekening gehouden moest worden met het feit dat sprake was geweest van een oneerlijk showproces.

EHRM: Artikel 7 EVRM is niet van toepassing op de tenuitvoerlegging van een straf, in het bijzonder niet wanneer sprake is van een overdracht van strafexecutie (wots). Ook de klachten onder artikel 6 EVRM zijn niet ontvankelijk, nu de nationale rechter niet de taak had om te oordelen over de inhoud van de strafrechtelijke vervolging. Klachten niet-ontvankelijk.

HvJ – ARREST – 5 september 2019 – zaak C-377/18 – AH e.a. – Bulgarije – ECLI:EU:C:2019:670 – conclusie – arrest

Vermoeden van onschuld – Recht om aanwezig te zijn – Schikking – Publieke verwijzingen naar schuld

Richtlijn (EU) 2016/343. Artikel 48 EU Handvest. Verzet het recht op het vermoeden van onschuld zich tegen een nationale procedureregeling die verlangt dat een schikking met voorafgaande schuldbekentenis tussen een vervolgende autoriteit en een verdachte, bij mededaderschap van een strafbaar feit, de deelname aan dit feit van de overige, afzonderlijk vervolgte verdachten vermeldt en hen identificeert?

Hof: Artikel 4, lid 1, van richtlijn (EU) 2016/343 verzet zich niet ertegen dat een schikking waarin de verdachte in ruil voor strafvermindering zijn schuld erkent, die door een nationale rechter moet worden goedgekeurd, uitdrukkelijk als mededaders van het betrokken strafbare feit niet alleen die verdachte vermeldt, maar ook andere verdachten die hun schuld niet hebben erkend en worden vervolgd in het kader van een afzonderlijke strafprocedure, op voorwaarde dat ten eerste die vermelding noodzakelijk is voor de kwalificatie van de juridische aansprakelijkheid van de persoon die deze schikking heeft gesloten en ten tweede diezelfde schikking duidelijk aangeeft dat deze andere verdachten worden vervolgd in het kader van een afzonderlijke strafprocedure en hun schuld niet in rechte is komen vast te staan.

HvJ – ARREST – 19 september 2019 – zaak C-467/18 – Rayonna prokuratura Lom – Bulgarije - ECLI:EU:C:2019:765 – conclusie – arrest

Bijzondere strafprocedure voor het nemen van medische dwangmaatregelen – Gedwongen opname in een psychiatrische inrichting – Vermoeden van onschuld

Richtlijn 2012/13/EU. Richtlijn 2013/48/EU. Richtlijn (EU) 2016/343. Artikelen 6 en 47 en artikel 51, lid 1, EU Handvest. Het betreft een strafprocedure tegen een persoon die vanaf het moment van zijn aanhouding als verdachte van een ernstig misdrijf symptomen van ontoerekeningsvatbaarheid vertoonde en daarom werd opgenomen in een psychiatrische kliniek. De vraag is of de drie richtlijnen van toepassing zijn op strafprocedures waarin redelijkerwijs te verwachten is dat de rechterlijke beslissing geen voorwerp van wederzijdse erkenning door de lidstaten zal worden.

Hof: Richtlijn 2012/13/EU en richtlijn 2013/48/EU zijn van toepassing op een gerechtelijke procedure op grond waarvan personen die in een toestand van krankzinnigheid daden hebben begaan die een gevaar voor de samenleving vormen, om medische en veiligheidsredenen kunnen worden opgenomen in een psychiatrische inrichting. Personen die ervan worden verdacht een strafbaar feit te hebben begaan moeten zo spoedig mogelijk informatie krijgen over hun rechten zodra de op hen rustende verdenking in omstandigheden waarin geen sprake is van spoedeisendheid rechtvaardigt dat de bevoegde autoriteiten hun vrijheid door middel van dwangmaatregelen beperken, en uiterlijk vóór hun eerste officiële verhoor door de politie. (Richtlijn 2012/13)

Artikel 47 EU Handvest, artikel 8, lid 2, van richtlijn 2012/13 en artikel 12 van richtlijn 2013/48 staan in de weg aan een nationale regeling, die voorziet in een gerechtelijke procedure op grond waarvan personen die in een toestand van krankzinnigheid daden hebben begaan die een gevaar voor de samenleving vormen, om medische en veiligheidsredenen kunnen worden opgenomen in een psychiatrische inrichting, voor zover die regeling de bevoegde rechter niet in staat stelt om na te gaan of de in die richtlijnen genoemde procedurele rechten zijn geëerbiedigd in procedures die aan de bij die rechter aanhangige procedure voorafgaan en niet aan een dergelijke rechterlijke toetsing zijn onderworpen.

Richtlijn (EU) 2016/343 en artikel 51, lid 1, EU Handvest zijn niet van toepassing op een gerechtelijke procedure tot opname in een psychiatrische inrichting voor therapeutische doeleinden, zoals die welke is neergelegd in de wet op de gezondheidszorg, ook al bestaat er een risico dat de betrokkene wegens zijn gezondheidstoestand een gevaar oplevert voor zijn gezondheid of die van derden.

Het in artikel 3 van richtlijn 2016/343 genoemde beginsel van het vermoeden van onschuld moet aldus worden uitgelegd dat het openbaar ministerie in een gerechtelijke procedure, op grond waarvan personen die in een toestand van krankzinnigheid daden hebben begaan die een gevaar voor de samenleving vormen, om medische en veiligheidsredenen kunnen worden opgenomen in een psychiatrische inrichting, het bewijs moet leveren dat de persoon wiens opname wordt gevraagd, degene is die de daden heeft begaan die worden geacht een dergelijk gevaar te vormen.

BLOG

Law Shopping in Relation to Data Processing in the Context of Employment: The Dark Side of the EU System for Criminal Judicial Cooperation? ([Conflict of laws](#))

Verkiezingen

NOOT - bij EHRM 25 juli 2019, [Brzeziński t. Polen](#)

Brzeziński v. Poland: Fine over 'false' information during election campaign violated Article 10 ([strasbourgoobservers](#))

On 25 July 2019, the European Court of Human Rights delivered an important judgment in [Brzeziński v. Poland](#), concerning a provision in Poland's election law which allows a court, within 24 hours, to consider whether 'untrue information' has been published, and to issue an order prohibiting its further distribution. The European Court in [Brzeziński](#) unanimously held that a fine issued under the provision violated the right to freedom of expression, under Article 10 of the European Convention on Human Rights

Vervoer en voertuigen (B)

HvJ – ARREST – 19 september 2019 – zaak C-527/18 – [Gesamtverband Autoteile-Handel – Duitsland](#) - ECLI:EU:C:2019:762 – geen conclusie – [arrest](#)

Motorvoertuigen – Onafhankelijke marktdeelnemers – Toegang tot reparatie- en onderhoudsinformatie

Verordening (EG) nr. 715/2007. Het betreft een geding tussen een Duitse brancheorganisatie voor groothandelszaken in auto-onderdelen, en KIA Motors Corporation betreffende de weigering van deze fabrikant om de onafhankelijke marktdeelnemers via een elektronisch verwerkbaar format toegang te bieden tot reparatie- en onderhoudsinformatie van voertuigen.

Hof: Autofabrikanten worden niet verplicht om onafhankelijke marktdeelnemers via een elektronisch verwerkbaar format toegang te bieden tot reparatie- en onderhoudsinformatie van voertuigen. (Artikel 6, lid 1, eerste volzin, van verordening (EG) nr. 715/2007)

Een autofabrikant die ten behoeve van de erkende handelaren en reparatiebedrijven een bijkomend informatiekanaal voor de verkoop van originele vervangingsonderdelen door erkende handelaren en reparatiebedrijven opent, waarvoor hij een beroep doet op een informatiedienstverlener, roept geen toegang in het leven waarbij hij de onafhankelijke marktdeelnemers discrimineert wat betreft de toegang die hij erkende handelaren en reparatiebedrijven biedt, als bedoeld in deze bepaling, voor zover de onafhankelijke marktdeelnemers daarenboven toegang hebben tot reparatie- en onderhoudsinformatie van voertuigen waarbij zij niet worden gediscrimineerd wat betreft de voorzieningen en de toegang die aan erkende dealers en reparatiebedrijven worden geboden. (Artikel 6, lid 1, eerste volzin, van verordening nr. 715/2007)

HvJ – ARREST – 26 september 2019 – zaak C-600/18 – [UTEP 2006.](#) – [Hongarije](#) - ECLI:EU:C:2019:784 – geen conclusie – [arrest](#)

Inbreuk op de regels inzake het gebruik van tachografen

Verordening (EU) nr. 165/2014. Artikelen 91 en 92 VWEU. De zaak gaat over een bestuurlijke boete die is opgelegd wegens inbreuk op de regeling inzake het gebruik van tachografen. UTEP stelde bij de verwijzende rechter beroep in en vordert primair nietigverklaring van het besluit van 28 juli 2017 en subsidiair verlaging van de geldboete, en betoogt dat de weigering van de Hongaarse autoriteiten – op grond dat deze vennootschap in een andere lidstaat dan Hongarije is gevestigd – om haar een schriftelijke waarschuwing te geven in plaats van de haar opgelegde geldboete, discriminerend is en indruist tegen artikel 92 VWEU.

Hof: Artikel 41, lid 1, van verordening (EU) nr. 165/2014 verzet zich tegen een bestuurlijke praktijk van een lidstaat op grond waarvan aan in die lidstaat gevestigde kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's) voor wegvervoer, maar nie aan in het buitenland gevestigde kmo's, een lichtere sanctie kan worden opgelegd, die bestaat in een waarschuwing in plaats van een bestuurlijke boete, wanneer dergelijke kmo's voor de eerste keer een inbreuk, van een gelijk ernstniveau, op de bepalingen van verordening nr. 165/2014 plegen.

PREJUDICIELE VERWIJZING EVA-Hof – 18 september 2019 – Liechtenstein – zaak E-6/19 - H and I*

Rij- en rusttijden voor chauffeurs van waardetransport

Verordening (EG) nr. 561/2006 De vraag gaat over toepasselijkheid van verordening 561/2006 indien de regels inzake rij- en rusttijden worden geschonden door chauffeurs van gespecialiseerde voertuigen die geld of andere waardevolle spullen vervoeren.

Voedselveiligheid

HvJ – ARREST – 12 september 2019 – zaak C-347/17 – A. e.a. – Nederland – Rechtbank Rotterdam - ECLI:EU:C:2019:720 – conclusie - arrest

Hygiëne van levensmiddelen van dierlijke oorsprong – Vlees van pluimvee – Postmortemkeuring van de karkassen

Verordening (EG) nr. 853/2004. Verordening (EG) nr. 854/2004. In deze zaak zijn aan zeven in Nederland gevestigde pluimveeslachterijen bestuurlijke boeten opgelegd vanwege overtreding van de Nederlandse Wet dieren. Denemarken, Duitsland en Finland hebben in deze zaak schriftelijke opmerkingen ingediend. Bij controles door de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit bij deze pluimveeslachthuizen zou zijn vastgesteld dat pluimveekarkassen waren verontreinigd door fecaliën, kropinhoud en gal aan het einde van de panklaarlijn, vlak voor de koeling. De in het hoofdgeding betrokken slachthuizen stellen dat noch uit de tekst noch uit de context van bijlage III, sectie II, hoofdstuk IV, punten 5 en 8, van verordening nr. 853/2004 kan worden afgeleid dat daarbij een „nultolerantienorm” wordt opgelegd om elke verontreiniging te voorkomen. Zij betogen dat de karkassen nog moeten kunnen worden schoongemaakt in de koelingsfase of in een later stadium, bij het uitsnijden en verpakken. Voorts betwisten zij dat verontreiniging door zowel fecaliën, gal, als kropinhoud kan worden veroorzaakt. Bovendien stellen zij de wijze van controleren ter discussie door erop te wijzen dat tijdens de controles de karkassen niet van de slachtlijn mogen worden gehaald en dat alleen de buitenzijde visueel mag worden onderzocht.

Hof: Bijlage III, sectie II, hoofdstuk IV, punten 5 en 8, bij verordening (EG) nr. 853/2004 moet aldus worden uitgelegd dat het begrip „verontreiniging” niet alleen verontreiniging door fecaliën omvat, maar ook verontreiniging door kropinhoud en gal.

Bijlage III, sectie II, hoofdstuk IV, punten 5 en 8, bij verordening nr. 853/2004 moet aldus worden uitgelegd dat een pluimveekarkas na de fase van het schoonmaken en vóór de koelfase geen zichtbare verontreiniging meer mag vertonen.

Bijlage I, sectie I, hoofdstuk II, D, punt 1, bij verordening (EG) nr. 854/2004 moet aldus worden uitgelegd dat zij zich niet ertegen verzet dat de bevoegde autoriteit bij de controle van de pluimveekarkassen deze van de slachtlijn haalt en zowel de buitenzijde als de binnenzijde van deze karkassen onderzoekt, zo nodig door het vetweefsel ervan om te klappen, mits dit onderzoek niet verder gaat dan nodig is om de effectiviteit van die controle te waarborgen, hetgeen ter beoordeling staat van de nationale rechter.

- a** Karkas moet schoon zijn als het de koeling ingaat (NRC)

PREJUDICIELE VERWIJZING – VK – 5 september 2019 – zaak C-579/19 - R*

Hygiëne van levensmiddelen van dierlijke oorsprong – Eigenaar weigert afgekeurd karkas af te dragen - Beroepsprocedure

Verordening (EG) nr. 854/2004. Verordening (EG) nr. 882/2004. Verzoeker heeft een levende stier gekocht die goed is gekeurd voor de slacht door diens officiële dierenarts. De keuringsambtenaar trof bij een postmortemkeuring drie abscessen aan. Later op die dag heeft de officiële dierenarts het karkas geïnspecteerd en na overleg met de keuringsambtenaar heeft hij verklaard dat het vlees ongeschikt was voor menselijke consumptie. Verzoeker heeft om het oordeel van een andere dierenarts gevraagd en heeft de conclusie van de officiële dierenarts betwist. Verzoeker stelt dat wanneer er een conflict is en zij het karkas niet vrijwillig wil afstaan, de officiële dierenarts het karkas in beslag moet nemen en aan een vrederechter moet voorleggen om te bepalen of het al of niet moet worden afgekeurd. Het Agentschap voor Levensmiddelennormen (FSA) heeft geantwoord dat het niet nodig was om gebruik te maken van een dergelijke procedure. Het karkas was door de officiële dierenarts al ongeschikt verklaard, en daarom diende het karkas als dierlijk bijproduct te worden opgeruimd.

In de procedure zijn drie belangrijke kwesties aan de orde. i) Kan in casu van de beroepsprocedure gebruik worden gemaakt, en moet deze procedure door de officiële dierenarts of FSA worden gevolgd als de eigenaar weigert het karkas vrijwillig over te dragen, zodat de eigenaar van het karkas daarmee een middel krijgt om op te komen tegen beslissingen van de officiële dierenarts? ii) Is het gebruik van de beroepsprocedure verenigbaar met de Unierechtelijke voedselveiligheidsvoorschriften? iii) Schrijft verordening 882/2004 een beroepsprocedure voor? Moet het bij een dergelijk beroep mogelijk zijn om de beslissing van de officiële dierenarts inhoudelijk te betwisten? Het Hof wordt verzocht om aan te nemen dat een vrederechter de bevoegdheid heeft om een beslissing te nemen die kan leiden tot de toekenning van een vergoeding als hij van oordeel is dat een gezondheidsmerk op een karkas had moeten worden aangebracht.

REGELGEVING EU

Verordening (EU) 2019/1381 van het Europees Parlement en de Raad van 20 juni 2019 betreffende de transparantie en duurzaamheid van de EU-risicobeoordeling in de voedselketen en tot wijziging van Verordeningen (EG) nr. 178/2002, (EG) nr. 1829/2003, (EG) nr. 1831/2003, (EG) nr. 2065/2003, (EG) nr. 1935/2004, (EG) nr. 1331/2008, (EG) nr. 1107/2009 en (EU) 2015/2283 en Richtlijn 2001/18/EG, PE/41/2019/REV/1, PB L 231 van 6.9.2019

Vrijheid van meningsuiting (s)

EHRM – ARREST – 10 september 2019 - Pryanishnikov t. Rusland – persbericht – arrest (niveau 2) - 25047/05 - ECLI:CE:ECHR:2019:0910JUD002504705

Weigering licentie filmproductie op basis van louter vermoedens – Schending artikel 10 EVRM

Artikel 10 EVRM. Klager is een producent van erotische films die goedgekeurd waren voor openbare verspreiding. Hij heeft geldige distributiecificaten voor publiek ouder dan achttien jaren. Wanneer hij bij het Ministerie een aanvraag doet voor een licentie voor een filmproductie, wordt deze afgewezen, wegens betrokkenheid van klager bij onderzoeksmaatregelen met betrekking tot de illegale productie, het adverteren en de distributie van erotische en pornografisch materiaal en films, hetgeen een strafbaar feit oplevert.

Klager vecht deze beslissing tevergeefs aan bij de nationale instanties, maar de beslissing wordt door de hoogste instantie in stand gehouden, met uitzondering van de productie en distributie van pornografie.

Het Hof is van oordeel dat sprake is van een inbreuk op het recht van vrijheid van meningsuiting van klager. De inbreuk was bij wet voorzien en diende een legitiem doel, namelijk het beschermen van de zeden en de rechten van anderen, kinderen in het bijzonder. De vraag of de inbreuk noodzakelijk is in een democratische samenleving beantwoordt het Hof als volgt. De uitspraken van de nationale instanties waren gebaseerd op aannames en niet op gemotiveerde feitelijke bevindingen. De gerechten hebben verwezen naar de nog lopende strafrechtelijke procedure, maar daarbij niet in aanmerking genomen enig document waaruit bleek dat klager werd verdacht van een strafbaar feit.

Ze hebben zelfs in het bijzonder overwogen dat klager bij dat onderzoek was betrokken als getuige en niet als verdachte. Voorts had het gerechtshof geen beschrijving gegeven van de te verkopen producten of enige onderbouwing waarom deze pornografisch zouden zijn. Evenmin had het gerechtshof toegelicht waarom het had overwogen dat het klager is geweest die deze producten had gemaakt of gedistribueerd. Tenslotte overweegt het Hof dat de nationale gerechten in het geheel geen belangenafweging hadden gemaakt tussen het recht op vrijheid van meningsuiting en het beschermen van de zeden en rechten van anderen. Het hof concludeert daarom unaniem tot een schending van artikel 10 EVRM.

EHRM – ARREST - 24 september 2019 – Antunes Emídio t. Portugal en Luís Manuel Soares Gomes da Cruz t. Portugal - persbericht – arrest (niveau 3) - [75637/13](#) - [8114/14](#) - [ECLI:CE:ECHR:2019:0924JUD007563713](#)

Vrijheid van meningsuiting

Artikel 10 EVRM. Klagers zijn strafrechtelijk veroordeeld vanwege een geschreven opiniestuk over een politiek figuur. Zij klagen dat de veroordeling in strijd is met het recht op vrijheid van meningsuiting. Klager AE was journalist en het hof stelt vast dat onder de journalistieke vrijheid het gebruik van een bepaalde hoeveelheid overdrijving of provocerende opmerkingen is toegestaan. Klager SG heeft een open brief in de lokale krant laten drukken, omdat zijn gezondheidskliniek niet was uitgenodigd om deel te nemen aan de onderhandelingen met de gemeenteraad om de bezetting van de gezondheidsorganisatie in die gemeente op te zetten. Volgens het Hof was zijn brief in het algemene belang, aangezien deze brief heeft bijgedragen aan een openbaar debat. De persoonlijke belangen van bescherming van de reputatie van de burgemeester wegen niet op tegen de vrijheid van meningsuiting. In beide zaken is er volgens het Hof sprake van schending.

Deel II - Algemeen

Algemeen

- [Nederlander Marc van de Woude voorzitter EU-Gerecht \(ECER\)](#)
- [Hervorming en uitbreiding Gerecht voltooid met laatste zeven extra rechters \(ECER\)](#)
- [Europees scorebord justitie](#)

Cursus en opleiding

Dit overzicht staat ook op de [Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht](#)

Datum	Onderwerp	Titel
e-learning	EU Handvest	Toepasselijkheid van EU Grondrechten Digitale zelfstudiemodule over artikel 51 EU Handvest van de Grondrechten, SSR
e-learning	straf	The European Arrest Warrant: 10 Key Questions for Defence Counsel, specialised e-learning course, ERA
e-learning	ie	How to make the best use of the case law of the CJEU on EU copyright in your legal practice? Ten questions on European copyright law, ERA
e-learning	algemeen	The Preliminary Reference Procedure before the CJEU, ERA
podcast	aanbesteding	EJTN podcast: EU Public Procurement Law training for judges podcast series, March 5-6, 2015 - filmed at The Academy of European Law (ERA), Trier
podcast	milieu & natuur	EJTN podcast: Seminar on Access to Courts in Environmental Law Matters (seminar van 7 oktober 2013)
webcollege	algemeen	Gratis webcolleges EU-recht beschikbaar op MIJN SSR: Webcolleges EU en haar invloed op het Nederlandse rechtssysteem
webcollege	asiel & migratie	SSR webcollege 'Procedurerichtlijn, het rechterlijk toetsingskader
webcollege	erfrecht	Europese erfrechtverordening, via SSR.nl (alléén voor de rechtspraak)
webcollege	EVRM	Gratis webcollege door docenten Prof. mr. Egbert Myjer en Prof. mr. Martin Kuijer over het EVRM
4 okt 2019	FISCAAL	Landelijke themamiddag Inkomensheffingen en Overige belastingen, Paleis van Justitie Den Haag, 13.00 - 17.30 uur - mr Ronald Eskes, Europese aspecten van de BPM:

Datum	Onderwerp	Titel
		<ul style="list-style-type: none"> - mr drs Peter Fortuin, Rijnvarenden: lidstaten en Nederlandse rechters die niet samenwerken en bestuursorganen en politiek die onwillig zijn - mr Tjebbe Gerverdincx, Het eigendomsrecht en belastingen <p>Plaatsvervangers zijn welkom. Bij deelname worden 3 PE-punten toegekend. Aanmelding bij Daphne Sleebos, d.sleebos@rechtspraak.nl</p> <p>De link naar het volledige programma staat op de Wikipagina Cursus en opleiding Europees en Internationaal recht</p>
22 okt 2019	MILIEU; PRIVACY; DIGITALE RECHTEN	Climate crisis and digital rights: Can universal rights to dignity and privacy withstand the consequences of climate change in the coming decades?, European Data Protection Supervisor, Bulgarije, Albanië
26 en 27 april 2020	FISCAAL	SAVE THE DATE: European Tax Judges Conference in Cologne, Further informations will follow via www.eutjc.eu

Nieuwsbrieven

Algemeen

- [Nieuwsbrief van de persafdeling van het EU-Hof \(ECER website\)](#)
- [EUR-Alert jurisprudentienieuwsbrief van het Belgische GCE-netwerk \(INTRO\)](#)
- [Brussels law societies](#)
- [Information note ECHR](#)

Bestuursrecht

- [Jurisprudentienieuwsbrief bestuursrecht Landelijk Bureau Vakinhoud rechtspraak](#)

Dataproductie

- [European data protection supervisor \(EDPS\) nieuwsbrief](#)

Vreemdelingenrecht

- [EASO \(European asylum support office\)](#)
- [Centrum voor Migratierecht van de Radboud Universiteit Nijmegen:](#)

[CJEU Overview of judgments and pending cases:](#)

[NEMIS: newsletter on European migration issues:](#)

[NEAIS: newsletter on European asylum issues:](#)

NL zaken bij het HvJEU

Dit overzicht staat ook op de Wiki [Prejudiciële procedure bij het Hof van Justitie EU](#).

Datum	Naam	Zaaknr.	Arrest/ Conclusie/ einduitspraak	NL verwijzing	Onderwerp
19.9.19	van den Berg en Giesen en Franzen	C-95/18 en C-96/18	arrest	ECLI:NL:HR:2018:126 (C-95/18) ECLI:NL:HR:2018:127 (C-96/18)	SZ; grensarbeid
19.9.19	Trace	C-251/18	Arrest	ECLI:NL:RBNHO:2018:4729	douane, antidumping
18.9.19	Gosschalk	C-477/18	Conclusie	ECLI:NL:CBB:2018:341	landbouw; tarieven NVWA
12.9.19	A.e.a	C-347/17	arrest	ECLI:NL:RBROT:2017:4362	Karkassen; Hygiene
10.9.19	Nederlands Uitgeversverbond	C-263/18	conclusie	ECLI:NL:RBDHA:2018:3455	IE; e-books
5.9.19	Köln-Aktiefonds Deka	C-156/17	conclusie	ECLI:NL:HR:2017:342	dividendbelasting

Prejudiciële verwijzingen

datum	Instantie	ECLI-nummer	onderwerp	zaak nr.	naam	Conclusie/ arrest
25.9.19	RvS	ECLI:NL:RVS:2019:3262	Detentie; onrechtmatig verblijf			
20.9.19	HR	ECLI:NL:HR:2019:1400	IPR			
19.9.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:7062	Huurrecht ; Consumenten; oneerlijk beding			
4.9.19	Raad van State	ECLI:NL:RVS:2019:3053	Asiel en migratie; vreemdelingenbewaring			
22.8.19	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2019:2782	SZ; medische behandeling in andere lidstaat			
22.8.19	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2019:6316	EAB; OvJ			
12.6.19	Rb. Den Haag, Zittingsplaats Den Bosch	ECLI:NL:RBDHA:2019:5967	Asiel en migratie	C-441/19	Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid	
7.6.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:849	IE, elektronische handel	C-442/19	Stichting Brein	
23.4.19	CBB	ECLI:NL:CBB:2019:168	Electriciteitsrichtlijn	C-360/19	Crown van Gelder	
23.4.19	CBB	ECLI:NL:CBB:2019:152	Landbouw, randvoorwaarden	C-361/19	V.o.f. de Ruiter	
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:631	Douane, actieve veredeling	C-330/19	Exter	
19.4.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:643	Btw tarief sekslustopwekkende middelen	C-331/19	Staatssecretaris van Financiën	
2.4.19	Hof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2019:630	Oneerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	

Rechtspraak Europa, 2019, nummer 10 (oktober)

5.3.19	Hof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2019:657	Onerlijk beding	Gevoegde zaken C-229/19 en C-289/19	Dexia NL	
5.3.19	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2019:2097 - ECLI:NL:RBDHA:2019:2095	Visumcode	C-225/19 C-226/19	Minister van buitenlandse zaken e.a.	
22.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:292	IPR	C-186/19	Supreme Site Services e.a.	
12.2.19	Hof	ECLI:NL:GHAMS:2019:1170 (publ. 6.5.19)	Tariefindeling	C-192/19	Rensen shipbuilding	
8.2.19	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2019:152	Anti-dumping	C-104/19	Donex Shipping and Forwarding	
30.1.19	RvS	ECLI:NL:RVS:2019:260	Omgevings-vergunning; LPG tankstation	C-120/19	X	
21.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2361	IPR			
21.12.18	Rb.Limburg	ECLI:NL:RBLIM:2018:12159	milieu	C-826/18	Stichting varkens in Nood	
19.12.18	Hof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2018:11244	EVOA, dierlijke bijproducten	C-21/19, C-22/19 en C-23/19	XN	
18.12.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:662	Visserijfonds	C-814/18	Ursa Major services	
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2309	btw	C-791/18	Stichting Schoon-zicht	
14.12.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2322 ECLI:NL:HR:2018:2174 (voornemen)	arbeid; detachering; diensten	C-815/18	Federatie vakvereniging NL	
29.11.18	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:8550	consumenten	C-750/18	A B	beschikking 8.2.19 doorgehaald
27.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Terugkeer-richtlijn	C-806/18	JZ	
6.11.18	Gerechtshof Amsterdam	ECLI:NL:GHAMS:2018:4063 (voornemen)	consumenten			
2.11.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:2027	Gemeenschapsmodelverordening	C-678/18	PG van de HR	
20.9.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:2878	SZ- vrachtwagen-chauffeurs	C-610/18	AFMB	
18.9.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:500	biociden	C-592/18	Darie BV	
27.7.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:5389	overlevering	C-492/18 PPU	TC	arrest 12.2.19
17.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:341	landbouw; tarieven NVWA	C-477/18	Gosschalk	Conclusie 18.9.19
3.7.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:308	Gewas-beschermings-middelen	C-445/18	Vaselife	
21.6.18	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2018:2685	btw	C-420/18	IO	arrest

Rechtspraak Europa, 2019, nummer 10 (oktober)

						13.6.19 geen conclusie
12.6.18	CBB	ECLI:NL:CBB:2018:283	gasverordening	C-399/18	Vereniging Gasopslag Nederland	beschikking 18.1.19 doorgehaald
6.6.18	RvS	ECLI:NL:RVS:2018:1737 ECLI:NL:RVS:2018:1738 ECLI:NL:RVS:2018:1739 persbericht	Schengengrenscore	C-380/18 C-381/18 en C-382/18	G.S.	conclusie C-380/18 11.7.19 Conclusie C-381/18 en C-382/18 11.7.19
5.6.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:260	subsidie visserij	C-386/18	Coöperatieve Producentenorganisatie en Beheers-groep Texel	conclusie 26.6.19
9.5.18	RvS	ECLI:NL:RVS:2018:1503	Schengencode	C-341/18	J. e.a.	
1.5.18	Rb. Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2018:2835	Overlevering en uitlevering	C-314/18	SF	conclusie 16.5.19
20.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:630	Douane, tariefindeling	C-288/18	X	arrest 11.4.19
19.4.18	RvS	ECLI:NL:RVS:2018:1307	asiel& migratie	C-269/18 PPU	C, e.a.	beschikking 5.7.18
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1120	SZ	C-257/18	Güler	
11.4.18	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2018:1121	SZ	C-258/18	Solak	
6.4.18	Rb. Noord-Holland	ECLI:NL:RBNHO:2018:4729	douane, antidumping	C-251/18	Trace	Arrest 19.9.19 conclusie 9.4.19
6.4.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:522	douane, invoerrechten	C-249/18	CEVA Freight	Arrest 10.7.19 conclusie 26.3.19
28.3.18	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2018:3455	IE; e-books	C-263/18	Nederlands Uitgeversverbond et Groep Algemene Uitgevers	Conclusie 10.9.19
23.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:265	Cif-invoerprijs	C-160/18	X	Arrest 13.6.19

Rechtspraak Europa, 2019, nummer 10 (oktober)

21.2.18	Rb. Noord-NL	ECLI:NL:RBNNE:2018:598	Luchtvaartclaim	C-163/18	Agean airlines	Arrest 10.7.19 conclusie 28.3.19
6.2.18	CBb	ECLI:NL:CBB:2018:10	landbouw, slacht	C-98/18	Boer en zonen	arrest 2.5.19
2.2.18	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2018:126 ECLI:NL:HR:2018:127	SZ, vo.148/71	C-95/18 en C-96/18	van den Berg & Giesen e.a.	conclusie 26.3.19
1.2.18	Rb Noord-Nederland	ECLI:NL:RBNNE:2018:1193	strafrecht	C-97/18	ET	arrest 10.1.19 geen conclusie
31.1.18	RvS	ECLI:NL:RVS:2018:347	Migratie; privacy en persoonsgegevens	C-70/18	A.	
1.12.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:4338	SZ	C-677/17	Çoban	arrest 15.5.19 conclusie 28.2.19
30.11.17	Rb Den Haag, zittingsplaats Utrecht	ECLI:NL:RBDHA:2017:14187 ECLI:NL:RBMNL:2017:5960 (e-archief)	Visumcode	C-680/17	Vethanayagam e.a.	conclusie 28.3.19
14.11.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:13124	asiel;	C-635/17	E.	arrest 13.3.19 conclusie 29.11.18
10.11.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2820	antidumping	C-644/17	Eurobolt	Arrest 3.7.19 conclusie 28.2.19
27.10.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2681	SZ; zeevarende	C-631/17	Inspecteur van de belastingdienst	arrest 8.5.19 conclusie 10.1.19
12.10.17	Hof Den Bosch	ECLI:NL:GHSHE:2017:4323	fiscaal; dividend	C-598/17	A-Fonds	conclusie 19.12.18

Rechtspraak Europa, 2019, nummer 10 (oktober)

4.10.17	Raad State van	ECLI:NL:RVS:2017:2669	asiel; nieuw motief	C-586/17	D. en I	Beschikking 15.11.18 ingetrokken
28.9.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:7037	overlevering/uitlevering	C-571/17 PPU	Ardic	arrest 22.12.17 conclusie 19.12.17
28.9.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:7038	overlevering/uitlevering	C-573/17 PPU	Poplawski	arrest 24.6.19 conclusie 27.11.18
27.9.17	Raad State van	ECLI:NL:RVS:2017:2571 ECLI:NL:RVS:2017:2572	asiel; internat. bescherming	Gevoegde zaken C-582/17 C-583/17	H. ea.	arrest 2.4.19 conclusie 28.11.18
22.9.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:2815	milieu; strafrecht; eveo	C-624/17	Tronex	arrest 4.7.19 conclusie 28.2.19
22.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2431	btw; webcam	C-568/17	Geelen	arrest 8.5.19 conclusie 12.2.19
20.9.17	Raad State van	ECLI:NL:RVS:2017:2492	Asiel en migratie; verblijfsrecht door fraude	C-557/17	Y.Z.	arrest 14.3.19 conclusie 4.10.18
8.9.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:2269	Insolventie; EEX	C-535/17	NK	arrest 6.2.2019 conclusie 18.10.2018
4.8.17	CRvB	ECLI:NL:CRVB:2017:2914	SZ; vo 883/2004; schaatsters	C-477/17	Balandin	arrest 24.1.2019
4.8.17	Raad State van	ECLI:NL:RVS:2017:2119	Gezinsherenigingsrichtlijn; inburgerings-examen	C-484/17	K.	arrest 7.11.18

Rechtspraak Europa, 2019, nummer 10 (oktober)

						geen conclusie
4.7.17	Gerechtshof Den Haag	ECLI:NL:GHDHA:2017:1935	Geneesmid-delenrichtlijn	C-423/17	Warner-Lambert Company	arrest 14.2.19 conclusie 4.10.18
21.6.17	Raad State van	ECLI:NL:RVS:2017:1609	Gezins-hereniging; termijn	C-380/17	K en B	arrest 7.11.18 conclusie 27.6.18
15.6.17	Rb Noord-Holland, zittingsplaats Haarlem	HAA 15/2526 (e-archief)	tariefindeling	C-372/17	Vision research Europe	arrest 13.9.2018 geen conclusie
8.6.17	Rb Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2017:4362	Karkassen	C-347/17	A ea.	Arrest 12.9.19 conclusie 29.11.18
24.5.17	Raad State van	ECLI:NL:RVS:2017:1370	kenteken-bewijzen	C-326/17	RDW	arrest 24.1.19 conclusie 20.9.18
23.5.17	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	ECLI:NL:GHARL:2017:6697	IE	C-310/17	Levola	arrest 13.11.18 conclusie 25.7.18
18.5.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:3348	EAB; overlevering	C-270/17 PPU	Tupikas	arrest 10.8.17 conclusie 26.7.17
18.5.17	Rb Amsterdam	ECLI:NL:RBAMS:2017:3355	EAB; overlevering	C-271/17 PPU	Zdziaszek	arrest 10.8.17 conclusie 26.7.17
17.5.17	Raad State van	ECLI:NL:RVS:2017:1259 ECLI:NL:RVS:2017:1260	Milieu; habitatrichtlijn	C-293/17 C-294/17	Coöperatie ME en Vereniging Leefmilieu; Werkgroep behoud de Peelen	arrest 7.11.18 conclusie 25.7.18

Rechtspraak Europa, 2019, nummer 10 (oktober)

12.5.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:849	SZ	C-272/17	Zyla	arrest 23.1.2019 conclusie 11.7.18
11.5.17	Rb Rotterdam	ECLI:NL:RBROT:2017:3625	diensten; Postrichtlijn	C-256/17	Sandd	beschikking 2.7.18 conclusie 20.6.18
10.5.17	Raad State van	ECLI:NL:RVS:2017:1252	asiel & migratie	C-257/17	C en A	arrest 7.11.2018 conclusie 27.6.18
20.4.17	Rb. Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:4032	asiel	C-213/17	X	arrest 5.7.18 conclusie 13.6.18
19.4.17	RvS	ECLI:NL:RVS:2017:1098	nationaliteit	C-221/17	Tjebbes ea.	Arrest 12.3.19 conclusie 12.7.18
29.3.17	RvS	ECLI:NL:RVS:2017:858 ECLI:NL:RVS:2017:869	asiel	C-175/17 C-180/17	X	24.1.18 26.9.2018 arrest (C-175/17) arrest (C-180/17)
3.3.17	Hoge Raad	ECLI:NL:HR:2017:346 (ingetrokken) ECLI:NL:HR:2017:342 (deels ingetrokken)	dividendbelasting	C-156/17 C-157/17	Köln-Aktienfonds Deka	Conclusie 5.9.19 Beschikking 12.12.18 C-157/17 ingetrokken
26.1.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:872	Asiel	C-48/17	X	arrest 13.11.18 conclusie 22.3.18
23.1.17	Rb Den Haag	ECLI:NL:RBDHA:2017:873	Asiel	C-47/17	X	arrest

Rechtspraak Europa, 2019, nummer 10 (oktober)

						13.11.18 <u>conclusie</u> 22.3.18
20.12.16	CBb	<u>ECLI:NL:CBB:2016:440</u>	Landbouw	C-667/16	Nooren	<u>arrest</u> 6.6.18 <u>conclusie</u> 21.2.18
9.12.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:2834</u>	IE	C-644/16	Synthon	<u>Beschikking</u> 23.1.18 doorgehaald
26.10.16	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2016:12824</u>	Asiel & migratie	<u>C-550/16</u>	A en S	<u>arrest</u> 14.4.2018 <u>conclusie</u> 26.10.17
26.10.16	CRvB	<u>ECLI:NL:CRVB:2016:4101</u>	SZ	<u>C-551/16</u>	Klein Schiphorst	<u>arrest</u> 21.3.18 <u>conclusie</u> 2arrest9.11.17
30.9.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:2195</u>	invoerrechten kippenvlees	<u>C-522/16</u>	X	<u>arrest</u> 19.10.17 Geen conclusie
2.9.16	Rb. A'dam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2016:5710</u>	EAB	<u>C-477/16</u> PPU	Kovalkovas	<u>arrest</u> 10.11.16 <u>conclusie</u> 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2016:5206</u>	EAB	<u>C-452/16</u> PPU	Poltorak	<u>arrest</u> 10.11.2016 <u>conclusie</u> 19.10.16
16.8.16	Rb A'dam	<u>ECLI:NL:RBAMS:2016:5207</u>	EAB	<u>C-453/16</u> PPU	Özgelik	<u>arrest</u> 10.11.2016 <u>conclusie</u> 19.10.16
12.8.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:1866</u>	btw	<u>C-463/16</u>	Stadion Amsterdam	<u>arrest</u> 18.1.18 Geen conclusie
8.7.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:1351</u>	vennootschapsbelasting	<u>C-398/16</u>	X BV	<u>arrest</u> 22.2.2018

Rechtspraak Europa, 2019, nummer 10 (oktober)

						<u>conclusie</u> 24.10.17
8.7.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:1350</u>	vennootschaps- belasting	<u>C-399/16</u>	X NV	<u>arrest</u> 22.2.2018 <u>conclusie</u> 24.10.17
4.7.16	CBb	<u>ECLI:NL:CBB:2016:258</u>	landbouw	<u>C-383/16</u>	Vion livestock	<u>arrest</u> 19.10.17 <u>conclusie</u> 29.6.17
9.6.16	Rb Den Haag	<u>ECLI:RBDHA:2016:6389</u>	asiel & migratie	<u>C-331/16</u> en <u>C-366/16</u>	K. ea.	<u>arrest</u> 2.5.18 <u>conclusie</u> 14.12.17
18.5.16	Rb Noord-Nederland	<u>ECLI:NL:RBNNE:2016:4032</u>	luchtvaartclaim	<u>C-302/16</u>	Krijgsman	<u>arrest</u> 11.5.17 Geen conclusie
18.5.16	RvS	<u>ECLI:NL:RVS:2016:1351</u>	Habitatrichtlijn	<u>C-281/16</u>	Vereniging Hoeksche waard's Landschap	<u>arrest</u> 19.10.17 <u>conclusie</u> 15.6.2017
19.4.16	Hof Arnhem-Leeuwarden	<u>ECLI:NL:GHARL:2016:3097</u>	landbouw	<u>C-227/16</u>	Arts	<u>arrest</u> 9.11.2017 <u>geen conclusie</u>
29.3.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:515</u>	asiel & migratie	<u>C-225/16</u>	Ouhrami	<u>arrest</u> 26.7.17 <u>conclusie</u> 18.5.17
9.3.16	Rb Den Haag	<u>ECLI:NL:RBDHA:2016:2350</u>	IE	<u>C-163/16</u>	Louboutin	<u>arrest</u> 12.6.18 <u>conclusie</u> 22.6.17
24.2.16	Rb Midden-NL	<u>ECLI:NL:RBMNE:2016:954</u>	arbeid	<u>C-126/16</u>	FNV Smallsteps	<u>arrest</u> 22.6.2017 <u>conclusie</u> 29.3.17
29.1.16	Hoge Raad	<u>ECLI:NL:HR:2016:133</u>	douane	<u>C-59/16</u>	The Shirtmakers	<u>arrest</u>

								11.5.17 geen conclusie
--	--	--	--	--	--	--	--	---------------------------

NL zaken bij het EHRM

Links en documenten van het EHRM over NL zaken

- [Website COE Impact of the ECHR \(Nederland\)](#)
- [European Court of Human Rights profile for Netherlands](#) (bijgewerkt tot juli 2018) bevat een overzicht van het totaal aantal NL zaken bij het EHRM.
- [Internationale Mensenrechtenprocedures 2017](#)

Cijfers

In 2018 zijn 429 klachten tegen NL in behandeling genomen.

In 2018 is er in totaal op 462 klachten tegen NL een beslissing genomen of een arrest geweest: Op 429 klachten is beslist door een Single Judge; op 27 klachten door een Comité en op 2 klachten door een Kamer-formatie. In 4 zaken is een arrest geweest.

Begin 2019 waren er in totaal 237 zaken tegen NL aanhangig bij het Hof.

Actuele stand van zaken

Onderstaand een overzicht van NL gecommuniceerde zaken, ontvankelijkheidsbeslissingen en arresten van het EHRM. Het overzicht is nog niet compleet. Daar wordt de komende tijd nog aan gewerkt.

Arresten Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)								
Naam	Datum	Uitkomst	Body	Level	Zaaknr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
Van de Kolk	28.05.19	Violation	Committee	3	23192/15	6 EVRM	Strafrecht – Geen juridische bijstand politieverhoor	Hoge Raad 18.11.2014 (niet-ontvankelijk)
Corallo	09.10.18*	Violation	Committee	3	29593/17	3 EVRM	Uitlevering en overlevering – Belastingfraude – Sint Maarten – Detentie	Hof Den Haag Hoge Raad 21.3.2017 (niet-ontvankelijk)
Cabral	28.08.18	Violation	Chamber	3	37617/10	6 EVRM	Strafrecht - Getuigenverhoor	Hoge Raad 5.1.2010
X.	10.07.18	No violation	Chamber	3	14319/17	3 EVRM	Uitzetting naar Marokko	Hoge Raad 9.5.2017
Baydar	24.04.18	No violation	Chamber	2	55385/14	6 EVRM	Mensensmokkel - Weigering HR prejudiciële vragen te stellen aan HvJEU	Hoge Raad 21.3.2017

Beslissingen Kamer/Comité (sinds 1 januari 2018)						
Naam	Datum	Beslissing	Zaaknr.	Artikel(en)	Onderwerp	NL rechter
T.E. v. the Netherlands	3.9.19	Inadmissible	43462/16	4 EVRM	Asiel & migratie	Rechtbank Den Haag Raad van State
A.A. and Others v. the Netherlands	29.8.19	Strike-out	28190/18	3 EVRM	Asiel; Libië	
Nevé v. the Netherlands	25.6.19	Inadmissible	59133/16	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Amsterdam 27.9.16
Badullah v. the Netherlands	25.6.19	Inadmissible	54892/16	6 EVRM	Strafrecht; vermoeden van onschuld; inbewaringstelling	Rechtbank Rotterdam 21.3.2016
N.K.	6.6.19	Strike-out	58572/14	3 EVRM	Asiel & migratie	-
Said v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	34299/14	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 18.04.2013
Heerawi v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	36558/14	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Aghmadi and Yaghubi v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	70475/14 70530/14	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
Dorani and Khawati v. the Netherlands	12.3.19	Inadmissible	71815/14 71827/14	8 EVRM 14 EVRM	Inkomensafhankelijke toeslagen Koppelingsbeginsel	Raad van State 22.10.2014
A.J. v. the Netherlands	17.1.19	Strike-out	82077/17	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Irak	-
A.R.B. v. the Netherlands	17.1.19	Strike-out	8108/18	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan	-
Yeshtla v. the Netherlands	15.1.19	Inadmissible	37115/11	8 EVRM 14 EVRM	Huurtoeslag en immigratie	Raad van State 28.11.2009
Vidgen v. the Netherlands	8.1.19	Inadmissible	68328/17	6 EVRM	Strafrecht	Hoge Raad 06.06.2006
A.I. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	36196/16	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Rb Den Haag, zittingsplaats Den Bosch, 28.2.2014
A.S. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	20102/13	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 11.3.2013
W.M. v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	12708/16	3 EVRM	Asiel – Risico bij uitzetting naar Sudan niet aangetoond	Raad van State 2.9.2015
Herrie v. the Netherlands	20.11.18	Inadmissible	44116/12	6 EVRM	Strafrecht - Werknemer AIVD geeft info door	Rb Den Haag Hof Den Haag Hoge Raad
Zaloilo v. the Netherlands	15.11.18	Strike-out	23179/12	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	
M.A. v. the Netherlands	16.10.18	Strike-out	42572/15	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Myanmar	Raad van State 25.02.2015

Cüzdan v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	6315/08 en 9597/12	8 EVRM 13 EVRM	Asiel & migratie	-
Cernea v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	62318/16	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Voicu v. the Netherlands	25.9.18	Strike-out	34414/17	5 EVRM	Strafrecht – Voorarrest, duur	-
Kake and Camara v. the Netherlands	4.9.18	Strike-out	63913/17	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
Barry v. the Netherlands	4.9.18	Strike-out	66238/16	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
P.N. v. the Netherlands	10.7.18	Strike-out	10944/13	3 EVRM 8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Uitzetting Rwanda	-
Orbulescu v. the Netherlands	10.7.18	Strike-out	1704/17	5 EVRM	Strafrecht – Europees aanhoudingsbevel Roemenië – Detentie, duur	-
Breijer v. the Netherlands	3.7.18	Inadmissible	41596/13	6 EVRM	Strafrecht – Onmogelijkheid getuige a charge horen	Hoge Raad 29.01.2013
Touré v. the Netherlands	3.7.18	Strike-out	14778/18	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
A.G. and M.M. v. the Netherlands	26.6.18	Inadmissible	43092/16	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Iran/Afghanistan	-
Zaloilo v. the Netherlands	12.6.18	Inadmissible	60035/12	5 EVRM 6 EVRM	Strafrecht – Immigratiedetentie, rechtmatigheid - Horen getuigen a décharge	-
Ahdour v. the Netherlands	5.6.18	Strike-out	45140/10	8 EVRM 14 EVRM	-	-
Soumah v. the Netherlands	5.6.18	Strike-out	61452/15	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
Cerci v. the Netherlands	10.4.18	Strike-out	25392/14	8 EVRM 13 EVRM	Asiel – Criminele vreemdeling, inreisverbod	-
Said Good v. the Netherlands	23.1.18	Inadmissible	50613/12	3 EVRM 5 EVRM	Asiel – Opvangfaciliteiten asielzoeker	-
Haddaouchi v. the Netherlands	16.1.18	Inadmissible	4965/10	2 Protocol 4	Omgevingsrecht – Huisvestingsvergunning	-

Aanhangige gecommuniceerde zaken

Naam	Datum	Nr.	Artikel	Onderwerp	NL rechter
Koomen	17.9.19	298/15	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	10.7.14 Hof Amsterdam
R.B. en N.R.	2.9.19	45067/18	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven - Psychiatrie	4.4.18

Rechtspraak Europa, 2019, nummer 10 (oktober)

					Hof Amsterdam
M.Ö.	30.8.19	45036/18	2 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	15.3.18 Hof Den Haag
Eikenaar	30.8.19	52053/18	2, 3 EVRM	Politiegeweld – Onderzoek – Recht op leven	9.5.18 Hof Den Haag
Z.J.	12.7.19	45582/18	3 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
M.J.	12.7.19	49259/18	3 EVRM 13 EVRM	Asiel – Afghanistan – Risico op behandeling in strijd met 3 EVRM?	
Y.F.C. and Others	25.6.19	21325/19	3 EVRM 5 EVRM 4 Prot. 4	Vreemdelingendetentie op Curacao – Uitzetting Venezuela	
Muse Shire and Others	15.5.19	9922/18	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Omar Muhamud	9.4.19	42922/18	8 EVRM	Asiel – Afwijzing visa familieleden, middelenvereiste	-
Nelissen	5.3.19	585/19	6 EVRM	Strafrecht – Redelijke termijn	Hoge Raad 28.8.18 Rb Limburg 27.7.15
T.M. en S.Y.M.	18.2.19	33515/16	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Pakistan	-
Ships Waste Oil Collector B.V. v. the Netherlands	14.12.18	2799/16	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)
Burando Holding B.V. v. the Netherlands	14.12.18	3124/16	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)
Port Invest B.V. v. the Netherlands	14.12.18	3205/16	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb (151) CBb (192)
Janssen de Jong Groep B.V. and Others v. the Netherlands	13.12.18	2800/16	8 EVRM	Bestuursrecht - Verstrekking strafvorderlijke gegevens door OM aan NMa	Rb Rotterdam CBb
N.K. v. the Netherlands	26.10.18	58572/14	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Soedan	-
X v. the Netherlands	15.10.18	72631/17	6 EVRM	Strafrecht – Diefstal – Afwijzing aanhoudingsverzoek	Hoge Raad 9.5.2017
Dijkhuizen v. the Netherlands	3.9.18	61591/16	6 EVRM	Strafrecht – Detentie in Peru – uitlevering – deelname aan proces via video	-
A.A. and Others v. the Netherlands	31.8.18	28190/18	3 EVRM	Asiel – Uitzetting familie naar Libië	Raad van State 4.1.2018
Azerkane v. the Netherlands	30.05.2018	3138/16	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	-
G. and Others v. the Netherlands	16.01.2018	530/18	3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh	-
Soumah and others v. the Netherlands	15.12.2017	61452/15	3 EVRM	Asiel - Uitzetting Guinea – Vrouwenbesnijdenis	-
de Legé v. the Netherlands	24.11.2017	58342/15	6 EVRM	Belastingrecht – Fraude inkomstenbelasting – Bewijsvergaring, zelfincriminatie	Hoge Raad 29.05.2015

Rechtspraak Europa, 2019, nummer 10 (oktober)

Stichting Landgoed Steenberg en Others v. the Netherlands	22.11.2017	<u>19732/17</u>	6 EVRM	Bestuursrecht – Toegang tot de rechter – Bekendmaking besluit online, onvoldoende kenbaar	-
A.S.N. and T.K.M. v. the Netherlands	22.11.2017	<u>68377/17</u>	2 EVRM 3 EVRM	Asiel – Uitzetting Afghanistan – Sikh familie	-
Canword v. the Netherlands	20.10.2017	<u>21464/15</u>	3 EVRM	Strafrecht – Levenslang – Herbeoordeling/Pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Lake v. the Netherlands	20.10.2017	<u>2445/17</u>	3 EVRM	Strafzaak – Levenslang – Herbeoordeling/pardon	Constitutioneel Hof St Maarten 08.11.2013
Zohlandt v. the Netherlands	29.08.2017	<u>69491/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Ontbreken rechtvaardigingsgrond vrijheidsbeneming	Gerechtshof Den Haag 18.08.2016
Hasselbaink v. the Netherlands	29.08.2017	<u>73329/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Gerechtshof Den Haag 01.09.2016
Badullah v. the Netherlands	24.05.2017	<u>54892/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Vermoeden van onschuld - Voorarrest	Rechtbank Rotterdam 31.03.2016
Nevé v. the Netherlands	19.05.2017	<u>59133/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Vermoeden van onschuld	Rechtbank Amsterdam 09/12/2014
M.B. v. the Netherlands	08.03.2017	<u>71008/16</u>	5 EVRM	Strafzaak – Voorarrest – Duur en rechtmatigheid	Rechtbank Rotterdam 19.11.2016
T.E. v. the Netherlands	28.07.2016	43462/16	4 EVRM 8 EVRM	Asiel – Mensenhandel – familieleven	-
Keskin v. the Netherlands	28.06.2016	<u>2205/16</u>	6 EVRM	Strafzaak – Klacht motiveringsplicht (80a RO) – Oproep getuigen	Hoge Raad 08.09.2015
Pormes v. the Netherlands	13.11.2014	<u>25402/14</u>	8 EVRM	Asiel – Afwijzing verblijfsvergunning – Criminele vreemdeling	Raad van State 13.11.13